

Ulusal Demokratik Halk Devrimi

TÜSTAV

HALKIN KURTULUŞU
YAYINLARI

1960

TÜSTAV
Arşivi
Bülent ERDEM
Kolleksiyonu

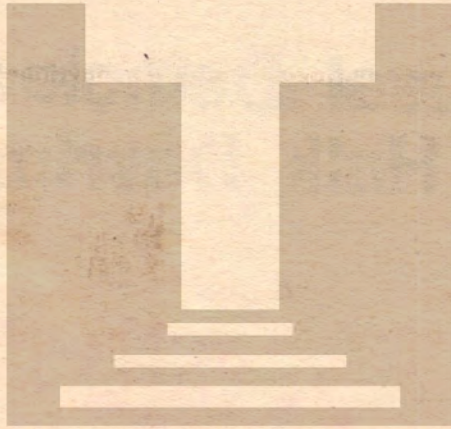
Ulusal Demokratik Halk Devrimi

TÜSTAV
İŞÇİ VE SOL HAREKET
KÜTÜPHANESİ

TÜSTAV
Sıra No : 28
Raf : 28

HALKIN KURTULUŞU
YAYINLARI

TÜSTAV

Dizgi : Doğruluk Matbaası
Baskı : Osmanlı Matbaası
Baskı Tarihi : Eylül 1978
Yönetim Yeri : Piyerloti, Dizdariye Medresesi Sok.
8/A, Daire 2/B Çemberlitaş - İST.
Yazışma Adresi : PK. 1107 Sirkeci - İSTANBUL
Sorumlu Yönetmen : Veli YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
-------------	---

BÖLÜM : 1

GENEL OLARAK DEVRİM	7
Genel olarak devrim	7
SİYASAL ÜSTYAPI - DEVLET İKTİDARI	9
BELLİ BİR AN - DEVRİMCİ DURUMUN EN YÜKSEK ANI 10	
KUVVET YOLUYLA	16
ÇELİŞKİ - DEVRİMİN NİTELİĞİ	18
Eski ve yeni tipte burjuva demokratik devrimler	20
ESKİ TİPTE BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİMİ	20
BURJUVAZİNİN «DEVRİMCİ BARUTUNU» TÜKETMESİ 26	
YENİ DEMOKRATİK DEVRİM - UDHD	30
Devrimin kesintisizliği	37
BÜYÜK PROLETER KÜLTÜR DEVRİMİ	39

BÖLÜM : 2

TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK DEVRİM VE GELİŞMESİ 44	
TÜRKİYENİN YARI - SÖMÜRGE OLUŞ SÜRECİ	44
TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK DEVRİM SÜRECİ 1908	
BURJUVA DEVRİMİYLE BAŞLADI	48
ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI, MİLLİ DEVRİMCİ BİR	
SAVAŞ, AYNI ZAMANDA DA GÜÇSÜZ VE YARIM	
KALMIŞ BİR BURJUVA DEVRİMİYDİ	50
ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI SONRASINDA,	
EMPERYALİZM, BÜYÜK BURJUVAZİ VE TOPRAK	
AĞALARI HALK ÜZERİNDEKİ BASKI VE	
TAHAKKÜMLERİNİ DEVAM ETTİRDİLER	56
II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA TÜRKİYE AMERİKAN	
EMPERYALİZMİNİN HEGEMONYASI ALTINA GİRDİ ...	62
12 MART DÖNEMİ, FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜN YARI-	
ASKERİ BİR BİÇİM ALDIĞI VE HALKIMIZ ÜZERİNDE	
UYGULANAN FAŞİST TERÖRÜN YOĞUNLAŞTIĞI BİR	
DÖNEMDİ	75

BÖLÜM : 3

UDHD : DEVRİMİN BUGÜN İÇİNDE BULUNDUĞU AŞAMA	78
UDHD : Devrimin bugün içinde bulunduğu aşama	78

BÖLÜM : 4

UDHD VE ÇELİŞMELER MESELESİ	90
UDHD ve çelişmeler meselesi	90

BÖLÜM : 5

UDHD'NDE SINIFLARIN MEVZİLENMESİ	108
I — Şehirlerde	108
A — İŞÇİ SINIFI	108
B — ŞEHİR KÜÇÜK BURJUVAZİSİ	110
C — ŞEHİR ORTA BURJUVAZİSİ	113
D — BÜYÜK BURJUVAZİ	116
II — Kırsal bölgelerde	119
A — KÖYLÜLÜK	119
a) Tarım proletaryası	123
b) Yoksul köylülük	124
c) Orta köylülük	127
B — ZENGİN KÖYLÜLÜK	129
C — TOPRAK AĞALARI	130
III — Sonuç	133

BÖLÜM : 6

UDHD'NDEN SOSYALİST DEVRİME GEÇİŞİN MESELELERİ	134
UDHD'nden Sosyalist Devrime geçişin meseleleri	134

BÖLÜM : 7

UDHD'NDE DEVRİMCİ PROLETARYANIN ÜÇ SİLAHI VE DEVRİMİN İZLEYECEĞİ YOL	137
UDHD'nde devrimci proletaryanın üç silahı ve devrimin izleyeceği yol	137

ÖNSÖZ

Devrim yapmak için yola çıkan proleter devrimci hareketin, herşeyden önce, devrimin yakın ve uzak hedeflerini, dost ve düşman sınıfları, vuracağı hedefleri, devrimin karakterini ve ittifaklarını doğru bir şekilde tesbit etmesi gerekir.

Bu ise ülkenin sosyo-ekonomik yapısıyla, üretim ilişkileriyle, sosyal sınıfların durumuyla, ülkedeki devrim sürecinin tahliliyle yakından ilgili bir olaydır.

Bugün partileşme yolunda hızla ilerleyen proleter devrimci hareket Türkiye'deki devrimci süreci ülkemizdeki sosyo-ekonomik yapıyı, devrimin karakterine ve izleyeceği yolu tahlil etmiş ve bu temelden kalkarak bütünlüklü siyasi çizgisini inşa etmiş, bir platform ortaya koymuştur.

Platform ve onun işaret ettiği siyasi çizgi ve mücadele anlayışı, mücadelenin ve sınıfın en ileri savaşçılarının birleştirilmesinde ve işçi sınıfının devrimci partisinin inşasında kuvvetli bir temeldir.

İşçi sınıfı ve bütün emekçi halk, bugünkü köhnemiş sömürü ve zulüm dünyasının O'nun ışığında, O'nun gösterdiği yolda mücadele ederek yerle bir edecek; ve yeni dünyayı, bağımsız ve demokratik Türkiye'yi ve sosyalizmi O'nun ışığında kuracaktır.

İşçi sınıfının ileri savaşçıları, proleter devrimci-ler, işçi sınıfını ve halk yığınlarını bu mücadele plat-formu ile devrim yolunda eğitecek, seferber ederek örgütleyeceklerdir.

Şüphesiz ki 'Devrimci Proletaryanın Mücadele Platformu'nun temel kaşları Halkın Kurtuluşu'nun 85, 86, 87, ve 88. sayılarında yayınlanan 'Ulusal Demokratik Halk Devrimi' yazılarında konulmuştur.

Konunun önemi açısından Ulusal Demokratik Halk Devrimi ile ilgili görüşlerimizi derli toplu ortaya koymayı ve uzunca bir zaman önce Halkın Kurtuluşu'nda yayınlanmış ve bugün bir çoğunun bulunması çok güç olan dört dizi yazıyı bir broşür halinde yayınlamayı gerekli gördük.

Bu broşürün devrimcilerin elinde güçlü bir silah olacağı inancındayız.

NOT : Seri yazı, Halkın Kurtuluşu'nun 90. sayısında yayınlanan düzeltmelerin dışında tamamen aslına sadık kalınarak broşür haline getirilmiştir.

TÜSTAV

Bölüm: 1

GENEL OLARAK DEVRİM

Genel olarak devrim

Devrim Marks tarafından, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin, uzlaşmaz sınıflı toplumlarda çatışmalı bir biçimde çözümlenmesi olarak tanımlandı. (1)

Lenin, İki Taktik'te şu tanımı yaptı :

«Devrim, yeni (2) üretim ilişkileriyle arasındaki çelişmenin, çöküşüne sebep olduğu eski siyasi üst yapının, belli bir anda kuvvet yoluyla yıkılmasıdır.» (3)

Bu tanımlar, devrimlerin, her ülke için ve her somut durum için geçerli evrensel kanunlarını içermektedir. Aşağıda inceleyeceğimiz üzere, özellikle «eski siyasal üst-yapı», «belli bir an», «çelişki», «kuvvet yoluyla» kavramlarının ele alınış ve yorumlanışında Marksist-Leninistlerle her türden oportünist ve revizyonistler arasında önlmlü ayrılıklar vardır ve bu ayrılıklar esas olarak sayısız ayrılığın bir bakıma temelini teşkil etmesi bakımından, reformist, revizyonist akımlarla Marksizm-Leninizm arasında bir kıstastır.

Devrimin evrensel kanunları vardır.

Bu kanunların inkarı, ya da yozlaştırılması revizyonizmdir.

«Dünyanın değişmekte oluşunun», «şu ya da bu temel çelişkinin ortadan kalktığı», «her devrimin milli bir yol izlemesi gerektiğinin (*) yaygarasını yaparak bu kanunların bir çağ ya da bir ülke için geçerliliğinin tartışmasını yapmak, devrimden vazgeçmeksizin mümkün değildir.

Öte yandan, bu kanunların geçerliliğini kabul ediyor görünmekle birlikte, ulusal özelliklerini gözönüne almayan somut durumu tahlilden kaçınan, kendi ülkesinin gerçeğini başka ülkelerin gerçeğine uydurmak için şemalar düzenleyen görüşler de aynı ölçüde yanlış ve sakıncalıdır.

İnsanlık tarihi, sayısız devrime tanık oldu. Ama onların hiç biri, bir diğerinin aynısı değildir. Bu sayısız çeşitleniş, gerek üretim ilişkilerinin niteliklerinin, siyasal üst-yapının biçiminin, eylemi yürüten ve ona katılan sınıf ve ya sınıfların yapısının, kullanılan kuvvetin biçiminin vs.

* Elbette, her devrim bir yol izler. Ancak bu «milli yol», eğer devrimin esas unsurlarından bir ya da daha fazlasının inkarına dayanıyorsa, bu yalnızca bir revizyonist yol'dur. Bu söz, bir zamanlar Mihri Belli revizyonizminin cuntacılığa kılıf olarak dilinden düşürmediği bir şıardı.

farklılığından kaynaklanır. Devrim tanımının temel unsurları değişmemekle birlikte, bunların her somut duruma göre değişen özellik ve içerikleri söz konusudur.

Bundan dolayı, evrensel bir devrim tanımı mümkün ve geçerli, fakat her ülke ve her somut durum için uygulanabilir bir «devrim kalıbı» imkansızdır.

SİYASAL ÜSTYAPI-DEVLET İKTİDARI:

Devlet, mevcut üretim tarzının bir yansıması ve uzlaşmaz sınıf çelişkilerinin bir ürünü olarak doğmuştur. Bir üstyapı kurumu olarak, eski üretim ilişkilerine aittir ve hem bu özelliğiyle, hem de bir sınıfın diğer sınıflar üzerindeki egemenliğinin aracı olması nedeniyle, bir sınıf karakterine sahiptir.

Bu durum, onu her devrimin esas hedefi yapar.

Devletin «sınıflarüstü» ya da «sınıflararası» bir kurum olduğu, bir «adalet dağıtıcısı», «barış sağlayıcısı» olduğu yolundaki görüşler, onun ezen ve ezilen sınıflar arasındaki mücadelede «tarafsız» kalabileceği, halka ve halk dışındaki sınıflara «eşit» davranabileceği şeklindeki safsatalar, karşı-devrimcidir.

Devlet, her zaman ve mutlaka bir sınıfın egemenlik organıdır. Sömürüye dayanan üretim tarzlarında devlet sömürücü sınıfların, toprak ağalarının, burjuvaların devletidir. Halk demokrasilerinde ve sosyalist toplumda ise devlet, proletarya diktatörlüğüne dayanır. Devlet, ideolojiler (kültür, hukuk, vs.) ve kurumlar (ordu, mahkeme vs.) aracılığıyla etkinlik gösterir. Bu araçların her biri yine egemen sınıfın karakterini taşır.

Egemenliğin sömürücü sınıfların elinde olduğu toplumlarda, devletin en önemli görevi, sömürüyü sürekli ve etkili kılmaktır. Bu durumuyla o, sınıf mücadelesinin bir ürünüdür ve sınıf mücadelesinde bir taraftır, ezilen sınıfların da hedefidir.

Toplumda egemen sınıfın hangisi olduğu, devlet iktidarında somutlanır. Lenin, «**her devrimin esas meselesi devlet iktidarındır**» diyor. Bu anlamda devrim, «**hangi sınıf ya da sınıfların devrileceği ve iktidarın hangi sınıf ya da sınıfların eline geçeceği...**» (5) meselesinin çözüme bağlanmasıdır.

Devlet, iktidarın sınıf karakteri, gelişen yeni üretim ilişkileriyle açık bir çelişki içinde bulunduğu zaman, bunun tek yolu, yeni üretim ilişkilerini temsil eden sınıfın egemenliğinde yeni bir devlet iktidarı kurmak üzere, eski devlet iktidarını yıkmak, eski devlet mekanizmasını parçalayıp ortadan kaldırmaktır. Anlaşılacağı üzere üretim ilişkileri gerçekte ne kadar değişmiş olursa olsun, sonuçta eğer devlet iktidarı sınıfsal bakımdan el değiştirmemişse, bir devrimden sözedilemez.

Marks şunu söylüyor :

«Genel olarak **devrim** -varolan egemen sınıftan devrilmesi ve varolan toplumsal ilişkilerin **çözülmesi-siyasal bir eylemdir.**» (6)

Devrim tanımlamasında birinci dereceden önemli unsur budur.

BELLİ BİR AN - DEVRİMCİ DURUMUN EN YÜKSEK ANI:

Devrimci sınıf, devrimi istediği bir anda başaramaz. Devrim, birbirine bağlı birçok koşulun üst düzeyde olgunlaştığı bir anda patlak verir.

Devrimin koşulları, başlıca iki başlık altında toplanabilir:

Objektif koşullar- sosyo-ekonomik durum,

Subjektif koşullar- proletarya ve halk kitlelerinin bilinç ve örgütlenme düzeyi.

Bu ikisi arasında dolaysız bir bağ vardır. Ekonomik ve politik hayatta ifadesini bulan sosyo-ekonomik koşul-

lar, kitlelerin kavrayışına yansır. Bu, «kendiliğinden bilin-
ci» doğurur, Henüz «devrimci-siyasi bir bilinç» olmasa
da, onun «tohum halinde» bir başlangıcını oluşturan bu
bilinç, devrimci sınıfın ve onun öncü partisinin etkisiyle
derinleşip dönüşerek, objektif unsuru- buhran içindeki
ekonomik yapıyı, sebepleriyle birlikte ortadan kaldırıabi-
lecek bir etkinliğin ifadesi olan «devrimci bilince» ulaşır.
Böylece bir toplumun hayatında her zaman doğabilecek
ama her zaman devrimle sonuçlanamayabilecek olan
«devrimci durum», subjektif etkenin güçlü çıkışıyla dev-
rimle sonuçlanabilir.

Bu konuda ortaya çıkan iki sapmanın incelenmesi,
konunun daha iyi anlaşılmasına yardım eder.

Birincisi, subjektif etkeni abartıp, içeriğini çarpıtarak
mutlaklaştıran «sol» oportünist görüştür. İhtilalin patlak
verebilmesi için esas olan «devrimci durumu» kitleleri
harekete geçirecek bir «mücadele grubunun», «öncü sa-
vaşçının» eylemleriyle suni olarak yaratabileceğini savu-
nurlar. Onlara göre, kitlelerin ihtilalci birikimi, her an pat-
lamaya hazırdır, yeterki ilk darbeyi vuracak bir, sözüm
ona «gerilla grubu» kurulsun! Kitleler onu otomatik ola-
rak izleyeceklerdir!

Bu idealist küçük-burjuva saçmalıklara karşı Mark-
sist-Leninistler şunu söylüyor:

«İhtilalciliği meslek edinmiş grupların silahlı mücadelesi,
ancak ihtilaleci durumun ortaya çıkışını tayin eden diğer siya-
si, sosyal ve psikolojik objektif ve subjektif etkenlerle ahenkli
olarak yürürse, geniş halk yığınlarına dayanırsa ve onların
sevgisine ve aktif desteğine sahipse kitleleri coşturan ve hare-
kete geçiren bir etki yapabilir» (7)

Lenin bu konuda şunları söylüyor :

«Başarıya ulaşması için bir ihtilal, bir komploya değil, bir
partiye değil, öncü bir sınıfa dayanmalıdır. Birinci nokta bu;
ihtilal halkın devrimci hamlesine dayanmalıdır; ikinci nokta
bu.» (8)

«Anarşizm, ters-yüz edilmiş burjuva bireyciliğidir... Toplumun gelişmesini, büyük çapta üretimin rolünü,... kavrayamamaktadır... Anarşizm, umutsuzluğun bir ürünüdür. Proleterin ruh halı değil, tedirgin aydının ya da gezginci serserinin ruh halıdır.» (9)

İkincisi, kendiliğindencilik, ekonomizmdir. Bir anlamda, objektif duruma bel bağlamak ve mücadeleyi onun getireceği imkanlarla sınırlamaktır.

Kitlelerin kendiliğinden bilinci, olayların ve görüntülerin yüzeysel yankıları durumundadır. Yanılmaya, devrimci olmayan hareketlere kaynaklık etmeye de açıktır, devrime katılmaya da. Yukarıda sözünü ettiğimiz gibi, kendiliğinden bilinç, siyasi bilincin ilkel şeklini teşkil eder. Ama siyasi bilincin işlevini göremez. Siyasi-devrimci bilinç işçi sınıfına dışarıdan verilir.

«Bütün ülkelerin tarihi göstermektedir ki, işçi sınıfı, salt kendi çabasıyla, sadece sendika bilincini, yani sendikalar içinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hükümeti iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vs. gerekli olduğu inancını geliştirebilir.» (10)

Yani, işçi sınıfı, kendi görgü ve çabasıyla kendi sınıf mücadelesinin içeriği ve hedefleri hakkında devrimci bir kavrayışa ulaşamaz. Sınıf mücadelesinin, kendisi ile burjuvazinin çıkarları arasındaki objektif, derin ve uzlaşmaz bir çelişkinin ürünü olduğunu kavrayamaz. Kendiliğinden bilinç, kendi başına, siyasi bilinç düzeyine ulaşamaz. Oysa onun devrim ve iktidar mücadelesinin asli unsuru bu bilinçtir.

Ekonomizm, bunu kabul etmemek noktasından başlar. Kendiliğinden bilinci ve kendiliğinden gelme hareketi yüceltir. Onun her şeye kadir olduğunu söyleyerek teoriyi küçümsemeye, teorısizliği haklı ve yararlı göstermeye varır. Bu anlayış, «politik unsur, ekonomik unsurdan doğar ve onu izler» gibi, görünüşte Marksist formülleri dilinden düşmez. Yani, «eğer üretici güçler yeteri kadar

gelişir ve üretim ilişkileri ile arasındaki çelişki keskinleşirse bu nihayet, kendiliğinden bir devrime yol açar. Ayrıca teoriye, partiye vs. ihtiyaç yoktur.» demeye getirir.

Leninizm tarafından derinlemesine eleştirilip yere çalınan bu oportünist görüş karşısında devrimci şiar şudur :

«Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz.» (11)

Aynı kaynaktan gelen bir revizyonist teori de, «üretici güçler teorisi»dür. Bir yandan bu teori, üretici güçlerin Marks'ta ifadesini bulan önemini, tek yanlı olarak ele alır ve abartırken, diğer yandan üstyapının yani ideolojilerin, kültürün, siyasi kurumların, üretim ilişkilerinin vs. üretim güçleri üzerindeki «muazzam karşı-etkisini» inkar eder. Sınıf mücadelesinin ve siyasetin her şeye rağmen kumanda etmesi ilkesini reddeder. Oysa özellikle devrimci durum sürecinde, insanların bilincinde ifadesini bulan bu etken, belirleyici bir önem taşır.

«Evet, üretim güçleri, pratik ve iktisadi temel, genellikle temel ve belirleyici bir rol oynar. Bunu reddeden materyalist değildir... Herhangi bir görevin yerine getirilmesi gerekiyorsa ve henüz yol gösterici bir çizgi, yöntem, plan, ya da siyaset yoksa, o zaman yol gösterici bir çizgi, yöntem plan ya da siyasetin kararlaştırılması, temel ve belirleyici bir hale gelir.» (12)

Devrimci durumun objektif ve subjektif şartları birbirine kopmaz bir şekilde bağlı olmakla birlikte, görüleceği üzere belirleyici öneme sahip olan subjektif unsurdur. Devrimci durumu devrimle sonuçlandıracak olan, siyasal bilinçtir:

«teori, kitleleri kavradı mı, maddi bir güç haline gelir» (Marks).

Fakat eğer kitleler, bilincin örgütlenmiş ve öncü gücü olan devrimci proletarya partisinin önderliğinden ve yöneticiliğinden yoksunsa bu mümkün olamaz.

Parti ve sınıf ile devrimci durum arasındaki ilişki, birbirlerini karşılıklı hazırlamak şeklindedir. Devrimci durum, getirdiği yeni mücadele şartları içinde partiyi olgunlaştırıp ustalaştırırken, parti, sınıfı o şartlar içinde eğitip çelikleştirir ve krizin derinleşip yaygınlaşmasını etkiler. Ve halk yığınlarının hareketini, krizi bütün sebepleriyle birlikte ortadan kaldıracak son vuruşa doğru yöneltir.

Marksist-Leninistler, devrimin objektif ve subjektif şartları arasındaki ilişkiyi; yani çürüme ve çözülmenin maddi temelleri ve bunların gelişmesi ile, ona son darbeyi vurarak ortadan kaldıracak sınıf ya da sınıfların örgüt-lü ve bilinçli gücü arasındaki ilişkiyi, devrimci durum döneminin kendiliğinden gelişmesi ve sonuçlanmasını beklememek gerektiği noktasından kavrarlar. Maddi gelişimin «kendiliğinden gelişip sonuçlanmasını beklemek» yerine, onu kesin bir şekilde sonuçlandıracak tek gücü, «derin ve güçlü halk hareketini» (Lenin) yaratıp eyleme geçirmeye çalışırlar. Objektif ile subjektif arasındaki ilişki onlara bu imkânı verir.

Enver Hoca Yoldaş, bu fikri günümüz koşullarının değerlendirmesini yaparken şöyle ifade ediyor:

«Emperyalizmi ve sosyal-emperyalizmi daha da zayıflatan, kapitalist düzenin çelişmelerini keskinleştiren ve temellerini sarsan, proletaryanın bu yayılan ve derinleşen devrimci mücadelesi, halkların kurtuluş mücadelesi ve sosyalizmin zaferleridir.» (13)

Bugün ülkemizde, ekonomik ve siyasi buhran derinleşmesine, kitle eylemleri yükselmesine ve bu anlamda da devrimin objektif şartları giderek olgunlaşmasına rağmen, subjektif faktörün yoğunlaşmış ifadesi demek olan proletarya partisi henüz yaratılmamıştır. (Buradaki «objektif şart» terimiyle yukarıda da bahsettiğimiz gibi, devrimci durumu kastettiğimiz anlaşılmalıdır. Buradaki «objektif şart» terimiyle, kapitalizmin emperyalizm aşamasına geçmesiyle birlikte, bütün yerkürede devrimin objek-

tif şartlarının ortaya çıkması meselesi birbirine karıştırılmamalıdır. Emperyalizm, kapitalizmin çelişkilerini sonsuz ölçüde keskinleştirmiş, ve bunlara yenilerini eklemiştir; sınıflar arasındaki mücadele çok büyük oranda yoğunlaşmıştır. Emperyalizm, kapitalizmin en yüksek, fakat en son aşamasıdır. Emperyalizmin yerini, tarihi bakımdan, kapitalizmin üçüncü bir aşaması değil, sosyalizm olacaktır. Bu bakımdan emperyalizm çağı, ulusal ve sosyal devrimler çağıdır; sadece kapitalizmin değil, aynı zamanda insanın insan tarafından sömürülmesi temeline dayanan bütün sınıflı toplumların en son halkasıdır. Emperyalizmle birlikte, bütün yeryüzü yuvarlağında devrimin objektif şartlarının ortaya çıkması, devrimin objektif şartlarının oluşması bundan dolayıdır.)

Özetlersek, devrimci durum ya da devrimci kriz döneminde birbirinden ayrı olarak ekonomik ve politik krizler, eski siyasal üstyapının her yandan çatırdaması, ekonomik ve siyasal buhranın ortaya çıkardığı sayısız sorunlar ve bu sorunların hakim sınıflar tarafından gitgide daha büyük bir güçle çözülmesi, bazan sürekli ertelenmesi ya da hiç çözülmemesi, sınıf hakimiyetinin başlıca aracı olan devlet hayatında bölünme ve zıtlıkların artması; bunların karşısında proleteryanın ve halk kitlelerinin gelişip güçlenmesi, kendiliğinden bilincin yaygınlaşması ve devrimci hareketin etkinlik kazanması, «siyasi eyleme katılanların sayısının olağanüstü artışı» (Lenin) ve bütün bunların birleştirilmiş bir ifadesi olarak, «alt sınıfların eskisi gibi yaşamak istememeleri ve üst sınıfların da onları eskisi gibi yönetememeleri, hükümet edememeleri» (1) gözlenir.

Ancak,

«İhtilal, yükselen devrim hareketinin en yüksek noktasında, yani halkın öncüsünün eyleminin en güçlü olduğu, düşmanların ve devrimin zayıf, sallantılı ve kararsız dostlarının saflarında bocalamaların en kuvvetli olduğu anda patlak vermektedir.» (15)

KUVVET YOLUYLA :

Devrimin başlıca hedefi olan siyasal üstyapı, devlet iktidarı, egemen sınıfın diğer sınıflar üzerindeki zor ve baskısının bir ifadesidir. Sömürü mekanizması, sürekli ordu, mahkeme, hapisane gibi kuvvet araçlarıyla işler ve devamlılık kazanır. Egemen sınıfın sömürsü bunlar-sız gerçekleşemez. Sömürü, nasıl egemen sınıfın canda-marı ve varlık biçimiyse, bir zor unsuru olarak devlet de sömürünün gerçekleştirilmesi ve devamlı kılınması için hayati derecede önemlidir.

Gerçekte, devletin kavranışında en temel nokta, onun «kuvvetin özel bir örgütlenişi», «belirli bir sınıfı sin-dirmek için şiddetin örgütlenmesi demek» (Lenin) oluşu ve onun ancak üzerindeki kuvvet ve şiddet uygulanan sınıfın devrimci şiddetiyle parçalanıp yıkılabileceği nok-tasıdır.

Böylece,

«devrim, ziyafet vermeye, yazı yazmaya, resim yapmaya, ya da nakış işlemeye benzemez. Devrim o kadar zarif o kadar rahat ve nazik, o kadar ılımlı, müşfik ve kibar, ölçülü ve alice-nap olamaz. Devrim bir ayaklanmadır, bir sınıfın başka bir sı-nıfı devirdiği bir şiddet hareketidir» (16)

Bu aynı zamanda, devrimin, şiddetinin örgütlenmesi demek olan proletarya diktatörlüğü, ya da onun özgün bir biçimi olan devrimci işçi-köylü diktatörlüğünün kurul-ması demektir.

«(İşçi-köylü diktatörlüğü).. zorunlu olarak 'kanunen barış-çı yoldan' kurulan bu veya şu kurumlara değil de, silahlı kuv-vete, kitlelerin silahlanmasına, ayaklanmaya dayanacaktır. Bu bir diktatörlükten baka bir şey olamaz. Çünkü, proletarya ve köylülük için kesin olarak ve derhal yapılması gereken dönü-şümler, çiftlik sahipleri, büyük burjuvalar ve çarlık tarafın-dan ümitsizce bir mukavemet yaratacaktır. Bir diktatörlük ol-mazsa, bu mukavemeti kırmak, karşı-devrimin taarruzunu defetmek olanağı yoktur.» (Lenin)

Böylece, devrimin eski devlet mekanizmasının parçalanarak ortadan kaldırılmasına yönelik bir şiddet eylemi olduğu olgusunu reddederek, «barışçı geçiş» yolunda sonu gelmez gevezeliklere başvuran, sözümona «devrimci» akımların, gerçekte karşı-devrimci burjuva siyasetler olduğu, burjuva devletle kendi aralarında bir kader bağı gören halk düşmanı akımlar olduğu, kolayca ölçülebilir.

Sosyal-faşist T'K'P, TSİP vb. gibi işçi sınıfı düşmanı örgütler «devletin ele geçirilmesi», «devletin bilmem ne unsurlardan temizlenmesi», «devletin itibarının korunması» üzerine yaygara koparıyorlar. Ama bir an için olsun, onun parçalanıp yok edilmesinden sözetmiyorlar. Çünkü gerçekte bugünkü devlet, onların da devletidir. Sömürünün devamında ve etkinliğinde payları olan sınıfların temsilcisi olarak onlar, yıkılacak devletin altında kendilerinin de kalacağını biliyorlar. Bunun için Marksizm-Leninizmi tahrif ediyorlar, onun arkasına gizlenip «barışçı geçiş» ninnileri söylüyorlar. Nedir sarıldıkları «barışçı geçiş»?

«Devrim, en ciddi sınıf çelişkilerinin son derece keskinleşmesi olduğu için, bir devrimin, hangi devrim olursa olsun, barışçı yollarla gelişmesi, genellikle son derece seyrek rastlanan ve güç bir şeydir; ama proletarya ile köylülüğün ittifakının en haksız, en caniyane bir savaşla bitmiş tükenmiş yığınlara barış getirebildiği ve bütün toprağı köylülere verebildiği bir tarım ülkesinde, bu kadar istisnai bir tarihi evrede, devrimin barışçı yollardan gelişmesi, eğer bütün iktidar sovyetlere devredilmişse (abç) mümkün ve muhtemeldir. (17)

Bunun anlamı şudur: Eğer proletarya tamamen silahlı ise ve burjuvazi silahtan tecrit edilmişse, barışçı geçiş mümkün ve muhtemeldir.

Oysa durum böyle midir? Egemen sınıfların dışından tırnağına kadar silahlı ve devlet iktidarını elinden bırak-

mamaya yeminli olduğu bir durumda hangi barışçı geçi-
ten sözedilebilir?

Bunların kafasındaki «devrim», bir egemen sömür-
cü sınıf kliğinin yerini bir başka egemen sömürücü sınıf
kliğinin alması demek olan «hükümet değişikliği»nden
öteye geçmiyor. Faşist diktatörlük, devlet egemenliği bi-
çiminde devam edecek, devlet, sömürü ve baskının de-
vamı için örgütlenmiş şiddetini halk üzerinde amansızca
uygulamaya devam edecek, ama A. Kaçmaz ya da, İ. Bi-
len «yoldaşlar» hükümette bulduklarından ve kimbilir
belki de tek başına hükümet olduklarından dolayı, «dev-
rim olmuş olacak!» Sosyal-faşizm böyle tanımlanır.

SDP vb. gibi burjuva partilerinin de seçim ve parla-
menter mücadele yoluyla hükümet etmek, faşist devlete
hizmet sunmaktan öte bir hedefleri yok. CHP ise, her ađ-
zını açışta, devleti kuranın kendisi olduğunu, devletin (fa-
şist diktatörlüğün) sağlamaştırılıp pekiştirilmesi gerekti-
đini söylüyor. TBP'nin de devletle bir alıp vereceği yok.
Hepsinin yapmak istediği, yükselen halk muhalefetini,
düzenin ve faşizmin sınırları içinde tutmak ve faşizmi pe-
kiştirmektir.

**Devletle şiddet kavramları, hem devletin varlığı ve
hem de onun parçalanıp ortadan kaldırılması söz konusu
olduğunda, daima bir arada bulunurlar.**

Devrim tanımının birinci dereceden önemli bir diğer
unsuru da budur.

ÇELİŞKİ-DEVİRİMİN NİTELİĞİ :

Devrim tanımlanmasında yer alan çelişki kavramı,
devrime katılan ve devrimin hedefi olan sınıfların birbirle-
riyle ilişkisinin, karşı oluşlarının ya da ittifak kuruluşlarının;
üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki bağın mevcut
durumunun; yani toplumun gelişmesinin yönü ve biçimi-

nin; yani kısaca devrimin cereyan edeceği alanın niteliğinin araştırılıp somutlanması gereğine işaret eder. Çünkü bir devrimi mümkün ve diğer devrimlerden başka kılan şey, onun kendi özel şartlarının ifadesi olarak çelişkidir.

Başlangıçta Marks'ın, devrimi uzlaşmaz sınıflara bölünmüş bir toplumda, köhnemiş üretim ilişkileriyle üretici güçler arasındaki çelişkinin çözümü olarak tanımladığını gördük. Üretim ilişkileri (ve üst yapı) ile üretici güçler arasındaki çelişki, toplumun gelişmesini sağlayan **temel çelişkidir**. Bu, sınıf mücadelesinde ifadesini bulur. Bir başka deyişle devrim mücadelesi, üretim sürecindeki temel çelişmenin siyasal planda yansımasıdır.

Bir sürecin, bir temel çelişmesi vardır. Sürecin özü budur. Sürecin sona ermesi, temel çelişmenin ortadan kalkmasına bağlıdır. Daha geniş ifade edersek temel çelişme, bir sürecin başından sonuna kadar varolan, sürecin gelişmesinde ana rol oynayan ve çözümlenmesiyle beraber sürecin tabiatını ve niteliğini değiştirecek olan **uzlaşmaz** bir çelişmedir. Temel çelişme, sürecin özünü, temel gelişmenin hakim yönü ise, sürecin niteliğini belirler.

Uzun ve karmaşık bir gelişme sürecinde temel çelişmeyi çözmek için ilk önce çözümlenmesi gereken çelişmeye **baş çelişki** diyoruz. Başka bir deyişle, baş çelişki, gelişme sürecinin belli bir aşamasını temel kabul ederek, tüm süreci çözmek için çözümlenmesi gereken **en acil çelişme**, zincirin belirli bir anda kavranması gereken halkasıdır.

Baş çelişme sürecin niteliğini belirlemez. Baş çelişme, sürecin belirli bir aşamasında belirleyici olabildiği halde, diğer bir aşamada, tali-ikinci olabilir. Temel çelişme, bütün süreç boyunca tayin edicidir.

Baş çelişme, toplumun objektif gelişmesinin temeli-

ni meydana getiren çelişmenin çözümünü hızlandırmak için devrimci sınıfın temel düşmanlarının en can alıcı noktasına darbesini indirebilmesi ve temel hedefine ulaşabilmesi için ilk anda vuracağı acil hedefi, mücadelesinin sivri ucunun yöneleceği somut düşmanı gösterir.

Bir devrimin hangi sınıf tarafından, hangi sınıf ya da sınıfların egemenliğine karşı yapılacağını, devrimin çeşitli aşamalarında ittifak kurulabilecek sınıfların hangileri olduğunu, bu aşamaların mahiyetlerine uygun taktiklerin özelliklerini ve devrimin benzeri sayısız sorununun doğru bir şekilde kavranıp çözümlenebilmesi, en başta çelişkilerin doğru bir şekilde ele alınmasına bağlıdır.

Çelişkilerin bütün olarak değerlendirilmesi, bize sonuçta devrimin karakterinin tesbiti imkanını verir.

Eski ve yeni tipte burjuva demokratik devrimler

ESKİ TİPTE BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİMİ

Burjuva demokratik devrim, kapitalizmin serbest ve bağımsız bir biçimde gelişebilmesi için feodalizmin tasfiye edilmesi gereğinden doğar.

Feodal toplumun bağrında üretici güçlerin gelişmesi belli bir aşamaya vardığında, feodal üretim ilişkileri toplumsal gelişmenin yeni ihtiyaçlarına cevap veremez duruma gelir ve feodalizm çözülüp dağılmaya başlar. Bu süreç içinde feodal toplumda sınırlı bir alanı kapsayan meta üretimi yaygınlaşır.

Feodal toplumun esas üretim birimi dışı kapalı ve kendine oldukça yeterli olan malikanedir. Değişik feo-

da toplumlarda değişik biçimlerde örgütlenmiş olan malikane sistemi, feodal toplumun bunalımının başlamasıyla birlikte çözülmeye ve dağılmaya başlar. Emek ve ürün-rant biçimindeki feodal sömürde (başlangıçta esas ağırlığı emek-rant taşıırken) ürün-rantın ağırlığı giderek artar ve bir yanda da bir başka feodal sömürü biçimi olan para-rant gelişir. Para-rantın gelişmesiyle birlikte köylüleri toprağa ve toprak ağalarına sıkı sıkıya bağlayan bağlar giderek gevşer. Bu, feodal sömürünün gerçekleştirilmesinin en önemli şartlardan biri olan «ekonomi dışı zor»un uygulanmasını gittikçe daha fazla güçleştirirken, köylüler, adım adım özgür ve bağımsız küçük üreticiler olma yoluna girer ve kendi içlerinde farklılaşmaya başlarlar. Böylece üreticinin (köylünün) üretim araçlarında (esas olarak topraktan) ayrılma süreci; yani bir yandan gittikçe artan ölçüde üreticinin üretim araçlarını yitirerek mülksüzleşmesi (proleterleşmesi), diğer yandan bu üretim araçlarının sermaye olarak küçük bir azınlığın (burjuvazinin) elinde toplanması süreci başlar. Meta üretiminin yaygınlaşması ve mülksüzleşmesinin gelişmesine paralel olarak işgücü bir meta haline gelir; diğer taraftan da, bu metayı (iş-gücünü) satın alıp, kâr elde etmek için onu üretimde kullanmaya hazır ve yetenekli bir sınıf (burjuvazi) ortaya çıkar. Böylece kapitalizmin şekillenmesinin tarihi ve sosyo-ekonomik şartları oluşur. Feodal toplumun şehirlerinde de buna benzer bir gelişim Lonca sisteminin parçalanmasına paralel olarak ortaya çıkar.

Bu süreç aynı zamanda, meta üretiminin genişlemesi üzerinde iç ve uluslararası ticaretin alabildiğine değişmesi, ulusal bir pazarın ve büyük ticaret merkezlerinin ve buna bağlı olarak da dünya ticaretinin teşekkülü, kapitalizm öncesi halkların uluslaşması, merkezi devlet otoritelerinin kuvvetlenmesi ve gümrük duvarlarıyla iç pazarın korunmasını sağlayan, himayeciliğin gelişmesi sürecine tekabül eder.

Ancak bütün bu gelişmeler, bir dizi sınıf mücadelelerine bağlı olarak ortaya çıkarlar. Tarihin ve toplumsal gelişmenin itici gücü sınıf mücadelesidir. Feodalizmin çözülmesi, dağılması ve giderek tasfiye edilmesi de, feodal toprak ağaları sınıfına karşı, yeni gelişen bir sınıf olan burjuvazinin, toprak köleliğinden kurtulmak için mücadele eden köylülüğün ve ücret köleliğinden kurtulması toprak köleliğinin zincirlerinin kırılmasına bağlı olan işçi sınıfının mücadeleleriyle ve bu mücadelenin tepe noktaları olan devrimlerle bir arada gerçekleşir.

İşte, feodalizmi hedef alan ve bütün bu sınıfların feodalizme karşı mücadelelerini kapsayan bu devrim süreci burjuva demokratik devrim sürecidir. Bu süreç burjuva bir karakter taşır. Çünkü feodalizmin tasfiyesi ve kapitalizmin gelişmesini öngörür. Diğer yandan, burjuva anlamda demokratiktir. Çünkü, toplumun feodaller dışındaki tüm sınıf ve tabakalarını siyaset dışı tutan (ve böylece de onların toplumsal gelişmelerini önlemeye çalışan) feodal zincirleri kıran, siyasal özgürlük ya da siyasal demokrasiyi gerçekleştirir (başka bir deyişle siyasal yabancılaşmayı ortadan kaldırır) ve bütün insanların hukuki eşitliğini ilan eder.

Bu süreci kısaca açmaya çalışalım :

Burjuvazi başlangıçta feodal toplumun bir kategorisiydi. Onun elindeki sermayede, ilk başta, tefeci ve tüccar sermayesidir. Sanayi sermayesinin oluşmasının iki kaynağı vardır: Ya bu tefeci ve tüccar sermayesi, sanayi sermayesine dönüşür; ya da köylüler ve zanaatkârlar arasında farklılaşma sonucu, üreticilerin küçük bir kesimi tüccar ve kapitalist haline gelirken, ellerindeki sermaye de sanayi sermayesi haline gelir. Kapitalizm yoluna girmiş her toplumda bu iki oluşumun ikisi de sözkonusudur. Belirli tarihi ve sosyo-ekonomik şartlarda bazen biri, bazan diğeri ağırlık kazanır. Bunlardan hangisinin ağırlık

kazandığına bağlı olarak, feodalizmden kapitalizme geçiş ve burjuva demokratik devrimin gerçekleşmesi de iki ana yol izler.

Marks, Kapitalin III. cildinde bu konuda şunları söylüyor:

«Feodal üretim biçiminden geçiş iki yol izler. Tarımsal doğal ekonomideki ve ortaçağın kent endüstrisinin loncalarla kuşatılmış el zanaatlarındaki durumun aksine, üretici, bir tacir ve kapitalist durumuna gelir. Gerçekten devrimci olan yol budur. Ya da tacir doğrudan bir yolla üretime hakim olur. Bir geçiş biçimi olarak bu yol tarihsel bir görev yapmakla birlikte... gene de eski üretim biçimini kendi başına ortadan kaldırmak elinden gelmez, aksine onu muhafaza eder ve kendisine bir başlangıç olarak kullanır.» (18)

Yine bu konuyla ilgili olarak Lenin'in söyledikleri, konuya biraz daha ışık tutacaktır:

«Rus devrimi mevcut iktisadi temeliyle, gelişiminde ve sonucunda nesnel olarak iki ana çizgi izleyebilir.

«Ya eski toprak beyliği iktisadı, binlerce bağlarla serfliğe bağlanmış haliyle muhafaza edilir ve bu yavaş yavaş salt kapitalist 'Junker' iktisadı haline dönüşür. Emek hizmetinden (angaryadan-HK) kapitalizme nihai geçişin temeli, feodal toprak beyliği iktisadının iç baskalaşımıdır. Devletin tarım sisteminin tümü kapitalist hale gelir ve uzun bir süre için feodal özelliklerini korur. Ya da eski toprak beyliği iktisadı serfliğin bütün kalıntıları ve her şeyden önce büyük toprak sahipliğini yokeden devrimle yıkılır. Emek hizmetinden (feodalizmden-HK) kapitalizme nihai geçişin temeli, toprak beylerinin malikanelerine köylülük yararına elkonulmasının sonunda müthiş bir hız kazanmış olan küçük köylü çiftçiliğinin özgür gelişimidir... bir başka deyişle: Ya.. esas olarak toprak mülkiyetinin ve eski 'üstyapının' baş dayanaklarının muhafaza edilmesi, dolayısıyla liberal-monarşist burjuvazinin ve toprak beyinin egemen rol oynaması, hali vakti yerinde köylülüğün hızla onların yanına geçmesi... ezilmiş ve körletilmiş köylü yığınlarının çökmesi... ya da toprak beyliğinin ve buna tekabül eden eski üstyapının bütün ana dayanaklarının yıkılması, istikrarsız ya da karşı-devrimci burjuvazinin etkisiz hale getirilmesiyle proletaryanın ve köylü yığınların egemen rol oyna-

ması: işçi ve köylü yığınlar için meta üretimi altında dönüştürülecek en iyi koşullarda üretici güçlerin kapitalist bir temel üzerinde en hızlı ve en özgür gelişimi... kuşkusuz şu ya da bu tip evrimin unsurlarının sonsuz çeşitle birleşmeleri mümkündür.» (19)

Burjuva demokratik devrimin gerçekleşme biçimlerinden birincisine Prusya tipi, ikincisine İngiliz-Fransız tipi de denir.

Burjuva demokratik devriminin bu gerçekleşme biçimlerini ve bunun doğurduğu sonuçları daha iyi kavrayabilmek için, bu biçimlerin tarihsel gelişme süreci içinde nasıl ortaya çıktıklarına kısaca da olsa bir göz atalım.

Avrupa kıtasında onuncu yüzyılda, orta çağ kentlerinin kurulması, meta üretiminin ve ticaretin gelişip güçlenmesi ile birlikte, feodal beye karşı birçok yükümlülüklerle bağlı bulunan kent halkı, bu yükümlülüklerle karşı mücadeleye girişti.. Bu mücadelenin başını burjuvazi çekiyordu. Kentler giderek kendi kendini yönetme hakkını elde etmeye başladı. Bu dönem, aynı zamanda feodalizmin bunalımının başladığı döneme tekabül eder. Buna bağlı olarak da eski dağınık feodal krallıkların merkeziyetçi eğilimleri güçlenmeye başladı. Krallar, bu dönemde mutlak otoritelerini ülkenin her tarafına yayabilmek için yoğun bir mücadeleye giriştiler. Krallar, güçlü yerel feodal beylere karşı giriştikleri mücadelede, başka amaçlarla aynı hedefe yönelen kent halkının mücadelesinden yararlandılar ve bu mücadeleyi desteklediler.

Bu dönemde tarih sahnesine yeni çıkan burjuvazi, bu mücadeleler içinde sınıf bilincine vararak örgütleniyordu.

Merkezi krallıkların kurulmasıyla, meta üretiminin ve burjuvazinin gelişmesini engelleyen iç gümrükler kaldırılırken, dışa karşı gümrük duvarları yükselmeye başladı. Merkezi ordu ve donanmaların kurulması ve artan diğer masraflar, kralları, burjuvazinin en üst ke-

simini oluşturan bir avuç tüccar ve tefeciye daha fazla bağımlı kıldı. 16. yüzyıla gelindiğinde, sermayenin ilkel birikiminin başladığı, sömürgecilik, devlet borçları, modern vergi ve himayecilik sistemlerinin ortaya çıkarak geliştikleri ve bunların hepsinin birden kapitalizme yolu açtıkları yeni bir dönem başladı. Bu gelişmeler sonucunda, bütün Avrupada tefeci-bankerlerden ve büyük tüccarlardan oluşan bir tabaka, mali aristokrasi gelişti ve bu mali aristokrasi feodal merkezi otoritenin yanında iktidara ortak oldu. Bunun yanında aynı dönemde, burjuvazinin esas kitesini teşkil eden küçük tüccarlar, küçük manifaktür sahipleri ve kırlarda köylülüğün farklılaşması temelinde ortaya çıkan kır burjuvazisi (zengin köylülük) hızla gelişti.

Burjuvazinin bu iki kesimi de kapitalizmin gelişmesinden yanadır. Bu ikisinden biri olan ve aynı zamanda toprak ağalarıyla da sıkı ilişkiler kurmuş olan mali aristokrasi, kapitalizmin gelişmesinin ılımlı bir şekilde reformist bir tarzda, ağır ağır ve gelişmenin bütün yükünü köylülerin sırtına yıkarak gerçekleştirilmesinden yanadır. Burjuvazinin diğer kesimi ise, feodalizmin ve onun kaynağını teşkil eden toprak ağalarının tek ve kesin bir darbeyle devrilmesinden ve yokedilmesinden yanadır.

Burjuvazinin bu iki kesiminin ve bu iki kesimin siyasi temsilcilerinin mücadelesi sonucunda, tarihsel ve sosyo-ekonomik koşullara bağlı olarak biri veya diğeri ağır basmıştır. (Örneğin 16. yüzyılda Alman köylü devriminde Luther'in başını çektiği hareketle, Münzer'in başını çektiği hareket; 17. yüzyıl İngiliz devriminde «kralcılar» ve «bağımsızlar» ve 18. yüzyıl Fransız devriminde «Jakobenler» ve «Jirondenler» burjuvazinin ismi geçen farklı kesimlerini temsil ediyordu.)

Kıta Avrupa'sında burjuva demokratik devrimler çağı-16. yüzyıldaki başarısız Alman köylü devrimini ve kıta

çapında bir etki uyandırmayan Hollanda devrimini saymazsak- 1789 Büyük Fransız İhtilaliyle başlar ve bu dönem 1789 ile 1871 arasındaki belirli bir tarihi dönemi kapsar.

Fakat toplumun bağrında yeni bir sosyal gücün ortaya çıkması, yeni sınıf çelişkilerinin ve yeni bir sınıf mücadelesinin ortaya çıkması ile birlikte, burjuvazi tarihi olarak «devrimci barutunu tüketti».

BURJUVAZİNİN «DEVRİMCI BARUTUNU TÜKETMESİ»

Yukarıda da gördüğümüz gibi, burjuva demokratik devrimi, feodalizmin tasfiyesi ve kapitalizmin gelişmesi gereğinden doğmuştur. Bu bakımdan burjuva demokratik devrim, özünde anti-feodal bir devrim, bir toprak-köylü devrimidir. Onun tarihi fonksiyonu, feodalizmi tasfiye etmek, köylülüğü feodalizmin zincirlerinden kurtararak kapitalizmin serbestçe gelişmesinin yolunu açmaktır. Bunu en köklü ve hızlı bir biçimde yapmanın yolu ise, feodal veya yarı-feodal toprak ağalığı ekonomisi ile birlikte feodal toprak ağası sınıfının siyasal egemenliğini yıkmaktır. İleri bir kapitalizmin ya da salt burjuva toplumun en köklü ve hızlı bir biçimde temellerini atmak ancak böyle mümkün olabilir. Çünkü iç pazarın yaratılması ve sanayi sermayesinin tarıma hakim olabilmesi süreci, ancak, köylülüğün farklılaşması, yani köylülerin emek-ürün-para rant gibi toprağa bağımlılığı da beraberinde getiren sömürü biçimlerinden kurtulmalarıyla mümkündür. Oysa feodal veya yarı-feodal toprak ağası sınıfı tasfiye edilmeden, bu sömürü ve bağımlılık biçimlerinin tasfiye edilmesi çok güçtür. Sanayi sermayesi toprağa girdiğinde köylüyü üretim araçlarından ve esas olarak topraktan koparır. Sanayi sermayesinin toprağa girmesi, aynı zamanda,

eski feodal toprak ağasını da topraktan ve üretimden koparmak, onu köylülüğün feodal sömürsüyle geçinen bir sınıf olmaktan çıkarıp, tarım işçisinin kapitalist sömürsünden pay alan ve üretimle hiç bir ilişkisi kalmamış olan bir asalak haline getirme eğilimi taşır. Sanayi burjuvazisi ve kapitalist çiftçi ile eski toprak ağası arasındaki -kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde- uzlaşmaz çelişkinin kaynağı budur. Ama kapitalizm geliştikçe, burjuvazi giderek toprağı, toprak mülkiyetini ele geçirdikçe ve yeni toplumun bağrında proletarya ile burjuvazinin uzlaşmaz çelişmesi geliştikçe, sanayi burjuvazisi ile eski toprak ağası arasındaki uzlaşmaz çelişme, adım adım uzlaşabilir bir çelişme haline dönüşür.

Bunun sonucu olarak, burjuva demokratik devrimde esas burjuva yığını olan küçük ve orta burjuvazi ürkekleşirken, uzlaşmacı büyük burjuvazinin etkisi artar ve burjuvazi giderek burjuva devrimini tamamlama yeteneğini yitirir.

Burjuvazi başlangıçta köylülüğün başına geçerek burjuva demokratik devrimindeki görevlerini oldukça tutarlı bir biçimde yerine getirebilirken, kapitalizm ve proletarya geliştikçe, proletaryanın mücadelesinden ve toprak-köylü devriminden daha fazla korkar hale gelir.

Burjuvazi bu korku nedeniyle, siyasal özgürlük ve siyasal demokrasiye de sırt çevirir. Söz, basın, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri, ulusun kendi kaderini tayin hakkı, dün burjuvazinin feodalizme karşı mücadelesinin araçları iken, bu araçlar gittikçe proletaryanın kendisine karşı kullandığı mücadele araçları haline gelir. Burjuvazi eskiden siyasi kurtuluşun şampiyonu iken, siyasi kurtuluşun sosyal kurtuluşun bir aracı haline gelmesi ihtimali, onu gittikçe daha fazla, bunların tümüne birden cephe almaya iter.

Engels, bu durumla ilgili olarak şunları söylüyor :

«Burjuvaziyi daha önce egemen olmuş tüm sınıflardan ayırdeden özellik şudur ki; bu sınıfın gelişmesinde tüm egemenlik araçlarının, öylesi, en başta sermayelerinin tüm artışının onu siyasal egemenliğe gitgide daha elverişsiz hale getirmekten başka bir sonuç vermeyen bir dönüm noktası vardır. 'Büyük burjuvaların arkasında da proleterler var'. Burjuvazi sanayiini ticaretini ve ulaştırma araçlarını geliştirdiği ölçüde proletaryayı doğurur ve -her yerde mutlaka aynı olmayan ve mutlaka aynı gelişme derecesine erişmesi gerekmeyen- belli bir anda astarının, proletaryanın, kendisini hızla aştığını fark etmeye başlar. Bu andan itibaren siyasal egemenliği tek başına sürdürme gücünü yitirir; koşullara göre iktidarını paylaştığı ya da tamamen kendilerine bıraktığı bağlaşıklıklar arar.» (20)

Gelişen kapitalizm, kendi zıddını yaratır ve burjuvazi gittikçe daha fazla kendini «mezar kazıcılarıyla» karşı karşıya bulur. Bu olgu, en açık biçimde 1848'de Avrupa'da yükselen devrim dalgası hemen hemen tüm kıtayı kapladığında görülür. Kapitalist gelişme yoluna daha geç giren bir kısım Avrupa ülkelerinde, gelişen burjuva devrimleri Fransa'da bir işçi ayaklanmasının patlak vermesi üzerine, burjuvazinin korkuya kapılarak daha yolun ortasında dayken devrime ihanet etmesine ve kendini, daha dün yıkılmaya çalıştığı gericiğin kollarına atmasına yol açınca, tamamlanamaz ve feodalizmle uzlaşmayla sonuçlanır.

Engels, 1848 Alman devrimi üzerine şunları yazar :

«Almanya'da bu dönüm noktasına burjuvazi tarafından daha 1848'de erişilmişti. Ve işte o anda Alman burjuvazisi, Alman proletaryasından çok Fransız proletaryasından korkuya kapıldı. Paris'teki 1848 Haziran çarpışmaları kendisini neyin beklediğini ona gösterdiler... O günden sonra da, burjuvazinin siyasal eylemindeki sivrilik körelti; bağlaşıklıklar aradı, kendini onlara yok pahasına sattı... Ve bu gün tek adım ilerlemiş değil.» (21)

Aynı yerde Engels,

«burjuvazi egemen olmak istemiyor, 1848'in anısı henüz onda çok canlı» der.

Avrupa'da 1848'de görülen burjuva demokratik devrimler, burjuvazinin daha bu çağda bile devrimci barutunu büyük ölçüde tükettiğini ve giderek radikalizm yolunu terkederek daha fazla liberalleştiğini gösterir. Bu durumun doğurduğu sonuçlar, demokratik devrimin sonuna kadar götürülmeden yarım kalması, feodalizmin tasfiyesinin ve bir özgür köylüler sınıfının tam olarak yaratılmasının başarılammaması, burjuvazi ile köylülük arasındaki bağların kopması ve burjuvazinin giderek daha fazla gericiliğin saflarına geçmesidir. Ama bu dönemde bu tip ülkelerde bağımsız kapitalist gelişme yolu hala açıktır. Bununla birlikte feodalizmin kapitalizm tarafından bu tarz bir tasfiyesi, kırsal bölgelerde gelişen kapitalizmle birlikte feodal kalıntıların uzunca bir süre varlığını sürdürmesine, yarı-feodal bir yapının şekillenmesine yolaçar. Böyle bir yapının, iç başkalaşım yoluyla salt kapitalist ('Junker') ekonomisi haline dönüşebilmesi imkânını yaratan (bu dönüşümün gerçekleşmesi halinde bile feodal kalıntılar tam olarak silinmez, ama bir önem de taşımazlar. Bugün Japonya'da olduğu gibi.) o ülkede sermaye birikiminin esas olarak gerçekleştirilmiş ve tarım dışında büyük çaplı bir sanayinin oluşmuş olmasıdır. Böylece sanayide ortaya çıkan fazla sermaye, toprağa yönelir ve yarı-feodal 'Junker'ler, sermayenin bolluğu ve tekniğin üstünlüğü karşısında giderek verimsiz hale gelir, feodal sömürü yöntemlerini ağır ağır terkederler. Bu terkedilişte, sermayenin bolluğu ve tekniğin üstünlüğü kadar hatta daha fazla rol oynayan bir faktör de kapitalizmin gelişmesinin proleterleşen köylü yığınlarını uyandırması ve toprak ağalarına karşı mücadeleye sevketmesidir. Böyle ülkelerde bu temel üzerinde üstyapının bir süreç içinde reformlarla dönüştürülmesi de mümkündür. Ve kapitalist devlet bu görevi yüklenir. Böylece burjuvazi, kendi devriminin tamamlanması görevini, kapitalizmin kendiliğinden

gelişme sürecine ve parlamenter reformlara bırakır, işçilere ve köylülere karşı, «ordusu, ve bürokrasisi ile krallık, büyük feodal soyluluk, önemsiz toprak ağaları ve hatta papaz sürüsüyle» ittifak kurar.

Paris işçilerinin şanlı 1871 ayaklanması ve Paris Komünü deneyi ise Batı Avrupa'da burjuva demokratik devrimler dönemini kapatan bir olay, bir dönüm noktası oldu.

YENİ DEMOKRATİK DEVRİM - UDHD

1871 ile 1903 arası, kapitalizmin siyasi istikrar içinde gelişmesini sürdürdüğü ve tüm ileri kapitalist ülkelerde kapitalizmin tekeli kapitalizme yani emperyalizme dönüştüğü bir dönemdir. XX. yüzyıl, yeni bir çağın başlangıcını haber verir : Emperyalizm ve proleter devrimleri çağı.

Kapitalizm, sanayinin alabildiğine gelişmesine ve üretimin hızlı bir şekilde yoğunlaşmasına yol açar. Bu yoğunlaşma, belli bir noktaya geldiğinde, rekabet yerini yavaş yavaş tekele bırakır. Bu, aynı zamanda sanayi sermayesinin kapitalist toplumda dev bir güç haline gelmiş olan banka sermayesi ile iç içe geçmesine (kaynaşmasına) denk düşer. Kapitalizm koşullarında büyük toprak mülkiyetinin varlığından ötürü tarıma ancak belli bir ölçüde akabilen ve yine kapitalizmin doğası gereği, halk yığınlarının hayat seviyelerini yükseltmede kullanılmayan sermaye, (finans kapital), sermayenin kıt, toprağın fiyatının düşük, ücretlerin az, hammaddelerin bol ve ucuz olduğu sömürge ve yarı-sömürge geri tarım ülkelerine git-tikçe artan ölçülerde ihraç edilir. Kapitalizm, derinleştirdiği çelişkilerin üstesinden gelememektedir. Serbest rekabetin hüküm sürdüğü eski kapitalizmin yerini alan bir avuç finans kapitalistin hüküm sürdüğü yeni kapitalizm, çürüyen, asalak ve can çekişen kapitalizmdir. Bir dünya

sistemi haline gelen kapitalizm, artık tarihi fonksiyonunu tamamlamış, bütün dünyada proleter devrimlerinin ya da onun bir parçası olan proletarya önderliğindeki yeni tipte demokratik devrimlerin objektif şartlarını yaratmıştır. Bu aynı zamanda kapitalizmin genel bunalımının şartlarının hazır olması demektir.

Kapitalizm, üretici güçleri geliştirdiği sürece her türlü tekele karşı mücadele ediyor ve her yere özgürlük -bu özgürlük serbest değişim özgürlüğü olsa da- götürüyordu.. Tekelci kapitalizm döneminde ise özgürlük eğilimi, yerini siyasi gericilik eğilimine bırakır, çünkü «demokrasi, serbest rekabete... siyasi gericilik tekele tekabül eder» (Lenin). Daha serbest rekabetçi dönemde, proletaryanın gelişmesi ile birlikte filizlenen siyasi gericilik eğilimi, tekelci kapitalizm aşamasında tamamen olgunlaşır.

Lenin, daha 1845'lerden bu yana, artık bir devrimi tamamlamaya yetenekli tek sınıfın -bu devrim bir burjuva devrimi bile olsa- proletarya olduğunu bir çok kere vurgular. O, 1905 Temmuz'unda Rusya'da devrimci dalganın yükselmesinden hemen önce «İki Taktik» adlı eserinde demokratik devrimde proletaryanın önderliği ve işçi-köylü ittifakına dair, evrensel olarak geçerli tezlerini formüle eder.

Bu tezler şöyle özetlenebilir :

1. Burjuvazinin devrimci yeteneklerini kaybettiği çağımızda, burjuva demokratik devrimin sonuna kadar götürülmesinden en fazla yararlanacak sınıflar, işçiler ve köylülerdir. Üretim içindeki durumu itibariyle en ileri ve en tutarlı devrimci sınıf olan işçi sınıfı bu devrime önderlik etmelidir.

2. İşçi sınıfı, bu devrimde, ancak köylülüğün devrimci potansiyelinden sonuna kadar yararlandığı ve liberal burjuvaziye tecrit ederek köylülükle ittifak kurduğu takdirde, üzerine düşen bu görevi başarabilir.

3. Burjuva demokratik devrimde işçi sınıfının öncülüğü devrimin burjuva karakterini değiştirmez. Fakat halkçı yanını güçlendirir ve her durumda onu bir halk (işçi-köylü) devrimi haline getirir. Bu devrimin kesin zaferinin sağlanması, ancak mevcut devlet cihazının ayaklanan halk kitleleri tarafından tahrip edilmesine dayanan işçilerin ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulmasıyla sağlanabilir.

4. Demokratik devrimin tamamlanmasının hemen ardından işçi sınıfı, yoksul köylülerle birlikte sosyalist devrimi gerçekleştirmek için mücadeleye başlamalı ve devrimi sonuna kadar kesintisiz bir biçimde götürerek tamamlamalıdır. Demokratik devrimde işçi sınıfının öncülüğü aynı zamanda sosyalist devrimin zaferi için uygun şartları hazırlar.

Burada Rusya'nın o zamanki orijinalitesi üzerinde de durmak gerekir. Bu tarihlerde Rusya, demokratik devrimini tamamlamamış, yani feodalizmi esas olarak tasfiye etmemiş olmakla birlikte, kapitalizmin hakim duruma gelmiş olduğu bir ülkedir. Bu kapitalizm, esas olarak tekelci bir kapitalizm olduğu halde, feodalizmin tasfiye edilmiş olmasından ötürü, aynı zamanda geri bir nitelik taşıyordu. Bu yüzden batılı ileri kapitalist emperyalist ülkelerin Rusya üzerindeki ekonomik, bir hakimiyet kurmalarına karşılık, o, belli bir sermaye birikimi sağlamış ve sanayi kapitalizmi yoluna girmiş olmasından ötürü, doğunun sömürge ve yarı-sömürge ülkelerinden farklıydı. Rusya, Lenin'in deyişiyle, «daha çok feodal emperyalist daha az kapitalist emperyalist» ve «1848'ini 1905'de yaşayan» bir ülkedir. Bu yüzden Lenin, Rusya'da işçi sınıfının köylülüğün başına geçerek demokratik devrimi kesin bir vuruşla tamamlayamadığı, ve köylü toprak meselesini devrimci tarzda halledemediği takdirde mevcut kapitalist gelişmenin yarı-federal toprak ağalığı ekonomisini yavaş

yavaş salt kapitalist 'Junker' ekonomisi haline dönüştürebileceğini ve liberal monarşist burjuvaziyle toprak ağalarının egemenliğinde köylülük ezilerek ve çökertilerek köylü ve toprak meselesinin (yani demokratik devrim meselesinin) halledilebileceğini haklı olarak söyleyebiliyordu.

Oysa 1905 devrimiyle açılan o dönemde, demokratik devrimin cereyan etmekte olduğu Türkiye, İran, Çin gibi ülkelerde durum daha farklıydı. Bu ülkeler, sermaye birikimlerini sağlayamamış, bu yüzden sermayenin kıt olduğu; ve bağımsız bir kapitalistleşme (sanayileşme) yoluna girmeden emperyalizmin ağına düşmüş, bu yüzden de kapitalizm yolunu izleyerek gelişmiş bir burjuva toplum haline gelme imkânlarını yitirmiş ülkelerdi. Emperyalizmin yarı-sömürgesi durumundaki bu ülkelerdeki (ve diğer bu tip sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki) demokratik devrim meselesi artık yalnızca feodalizmin tasfiyesi meselesi olmaktan çıkmış, onunla birlikte emperyalizmin hakimiyetine de son vermeyi içeren bir mesele haline gelmiştir. Yani bu ülkelerde demokratik devrim aynı zamanda, millî (anti-emperyalist anlamda, yoksa demokratik devrimin uluslaşma sürecini tamamlama anlamında bir milli yönü eskiden de vardır.) bir devrim olma özelliğini kazanıyor ve anti-emperyalist, anti-feodal, ulusal ve demokratik bir devrim haline geliyordu.

1. Dünya Savaşının patlak vermesi ve Büyük Ekim Sosyalist Devriminin gerçekleşmesi bu çağ içinde önemli bir dönüm noktası olur. Bu olayla birlikte uluslararası proleter sosyalist devrim süreci başlar. Ve bütün sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki anti-emperyalist ve demokratik devrimci mücadeleler, hangi sınıfın yönetiminde yürütülürse yürütülsünler, artık bu sürecin bir parçası haline gelirler. Bu aynı zamanda kapitalizmin genel buhranının da başlamış olması demektir. Emperyalizmin çö-

küşe, sosyalizmin zafere yönelmesi ,artık somut bir olgu, bir gerçek haline gelmiştir.

Emperyalizm, sömürge ve yarı -sömürge ülkelerde **ilk önce** bir önceki yapının egemen tabakalarıyla -toprak ağalarıyla, tefeci, tüccar burjuvazi ile- ittifak kurar ve bu ülkelerdeki hakimiyetinin temelini teşkil eden bu kapitalizm öncesi ilişkileri mümkün olduğu kadar korumaya ve devam ettirmeye çalışır. Bununla birlikte emperyalizmin hakimiyeti bunun zıddı yönde bir eğilimi de bağrında barındırır. Emperyalizmin temel özelliklerinden birini teşkil eden sermaye ihracı olgusu, sömürge ve yarı-sömürgelerde kapitalizmin gelişmesini de beraberinde getirmektedir.

Lenin, bu durumu şöyle açıklıyor:

«Eskiden sömürgelerle Avrupa halkları -hiç değilse bunların çoğunluğu- arasında ekonomik bir ayırım vardı; sömürgeler meta mücadelesi içine sokulmuşlar, fakat kapitalist üretim ilişkileri içine sokulmamışlardır. Emperyalizm bunu değiştirmiştir. Emperyalizm, başka şeyler arasında bir de sermaye ihracı demektir. **Kapitalist üretim** gittikçe artan bir oranda sömürgelere götürülüyor. Sömürgeleri Avrupa finans-kapitaline bağımlılıktan kurtarmak mümkün değildir.

«...İhraç edilmiş sermaye, ihraç edildiği ülkelerde kapitalizmin gelişimini etkiler, hızlandırır. Böylece, sermaye ihracı, ihracatçı ülkelerdeki gelişmeyi bir parça durdurma eğilimi taşısa da bunun bütün dünyada kapitalizmi, derinlemesine ve genişlemesine geliştirmek pahasına olduğunu unutmamalı» (22)

Ancak, sömürgelerle ve yarı-sömürgelere finans-kapital ihracı temeli üzerinde gelişen bu kapitalizm, doğal olarak, feodal toplumun bağrında ilk oluştuğu şekliyle mevcut olan rekabetçi bir kapitalizm değil, emperyalizmin uzantısı durumunda ve feodal üretim ilişkileriyle iç içe geçmiş tekelci bir kapitalizmdir. Aynı zamanda başından beri, işbirlikçi hakim sınıfların devletiyle kaynaşmış, bu tip ülkelere has tekelci bir devlet kapitalizmidir.

Bununla birlikte bu tür bir kapitalizm de olsa, bu ülkelerde kapitalizmin gelişmesi ve meta üretiminin yaygınlaşması, feodalizmin adım adım parçalanmasına yol açar ve bu parçalanmadan, emperyalizmin ve feodalizmin baskısı altında bağımsız ve serbest gelişmesi önlenmiş, milli ve tekel dışı (rekabetçi) bir kapitalizm de uç verir. Böylece bu ülkelerde eski kapitalizmle (rekabetçi, milli kapitalizm), yeni kapitalizm (tekelci, komprador kapitalizm) ve bu ikisi birden feodalizmle iç içe geçer.

Bunun sonucu olarak, emperyalizm öncesi sömürge ve yarı-sömürge toplumları, çoğunlukla kapitalizmin gelişmediği feodal toplumlar iken, emperyalizm döneminde sermaye ihracına bağlı olarak, kapitalizmin gelişmeye başlamasıyla, adım adım kapitalizmle feodalizmin iç içe geçtiği, yarı-feodal toplumlara dönüşürler.

Emperyalizmin hakimiyeti ve ona bağlı olarak komprador nitelikte bir kapitalizmin gelişmesi, bu ülkelerde demokratik devrimin kapsamını genişletmekle birlikte onun özünü değiştirmez. Çünkü, emperyalizmin ülkede hakimiyetini kurmasına yol açan feodalizmin hakimiyeti olduğu gibi, bundan böyle geri bir tarım ülkesi olarak kalmaya mahkum olmuş olan ülkede emperyalizme karşı yürütülen mücadele de esas olarak bir köylü meselesi olmaya devam eder. Milli mesele, hala özünde bir köylü meselesidir. Ancak, devrimin özü, yine köylü-toprak devrimi ve devrimin temel meselesi, yine köylü-toprak meselesi olmaya devam ettiği halde, devrimin temel hedefleri dışta emperyalizm, içte komprador burjuvazi ve toprak ağalarından oluşan yerli gericilik haline gelmiş ve devrim genel olarak anti-emperyalist (anti-komprador), anti-feodal bir hüviyet kazanmıştır. Bu ülkelerde üretici güçlerin gelişmesini önleyen üretim ilişkileri artık yalnızca feodal üretim ilişkileri değil, emperyalist sömürü, ve komprador-feodal üretim ilişkileridir. Emperyalizm bu ül-

kelerde kapitalizmin gelişmesini bir ölçüde hızlandırmakla birlikte, bu kapitalizm esas olarak emperyalizmin uzantısı bir nitelik taşıdığından, yani çürüyen ve asalak bir kapitalizm olduğundan, esas eğilimi, ülkede milli kapitalizmin (sanayinin) ve üretici güçlerin serbest ve bağımsız gelişmesinin önlenmesi ve feodal kalıntıların yaygın olarak yaşatılması yönündedir. Nasıl emperyalist ülkelerde tekeli kapitalizm, çürüyen ve asalak bir kapitalizm olduğu ve üretici güçlerin gelişmesinin önüne bir engel haline geldiği halde (bu çürüme ve asalaklık ifadesinin, üretimin gelişme hızında bir düşüş, teknik ve bilimsel gelişmenin frenlenişi, eşit olmayan gelişmenin daha da şiddetlenmesi, rantiyelerin sayısında büyük bir artış, buhranların derinleşmesi, sürekli işsizlik militarizm ve her türlü asalak tüketimin artışında bulur.) bu, emperyalizmin ilerlemeyi tanımadığı anlamına gelmiyorsa (çünkü tekeli kapitalizmde rekabet tamamen ortadan kalkmaz, bir yandan hakim niteliğini yitirmiş olmakla birlikte, rekabetçi kapitalizm, tekellerin yanı sıra varlığını sürdürür, diğer yandan tekeller arasında da bir rekabet hüküm sürer.) komprador kapitalizmin çürümüşlüğü ile üretici güçlerin, potansiyel gelişme temposuna göre çok düşük de olsa bir miktar geliştirmesi arasındaki ilişki böyledir. Bu yüzden sömürge, yarı-sömürge geri tarım ülkelerinde feodalizmin tam olarak tasfiyesi, artık burjuvazi önderliğindeki cılız devrimci atılımlarla imkânsızdır. Bu meselenin hali, yalnızca işçi sınıfı ve onun devrimci partisi öncülüğünde geniş köylü ve emekçi yığınlarını seferber edecek köklü bir devrimle, ulusal ve demokratik bir halk devrimiyle, halk savaşı yolundan geçilerek mümkündür.

Mao Zedung, Çin devriminin zengin pratiği içinde bütün bu şartları tam ve doğru bir tahlilini gerçekleştirerek, Lenin'in emperyalizm döneminin özgül koşullarında işçi sınıfı önderliğinde, işçi-köylü temel ittifakına dayanan ve

demokratik halk iktidarının kurulmasını hedef alan demokratik devrim teorisini geliştirdi ve yeni demokratik devrim (UDHD) teorisini formüle ederek onu, sömürge, yarı-sömürge, yarı-feodal geri tarım ülkelerinin koşullarına uyguladı. Çin devrimi böyle gerçekleşti. Bu teori, bugün de tüm yarı-sömürge ve yarı-feodal ülke devrimcilerinin yoluna ışık tutuyor. Ve onlar tarafından her geçen gün yeni deneylerle zenginleştirilerek pratik içinde sürekli doğrulanıyor.

Devrimin kesintisizliği

«Kesintisiz -ya da sürekli- devrim kavramı, Marks ve Engels tarafından XIX. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'daki muhtemel gelişmeler değerlendirilirken kullanıldı. Devrimin kesintisizliği teorisi, hem reformculuğun devrimi inkâr edişini, hem de aşamaları hesap etmeyen «her şeyi bir vuruşta devirmeyi» kafasına koymuş küçük burjuva aceleciliğini, anarşizmi mahkum etmesi bakımından önem taşıyordu. Komünist Manifesto'da, Almanya'da gelişen burjuva demokratik devrimini, aynı ülkede kesintisiz olarak proletarya devriminin izleyeceğine işaret edildi.

«Komünistler, dikkatlerini en çok, Almanya üzerine çeviriyorlar; çünkü bu ülke, Avrupa uygarlığının daha ileri şartlarında XVII. yüzyılda İngiltere'de, XVIII. yüzyılda Fransada olandan çok daha gelişmiş bir proletarya ile yapılmak durumundaki bir burjuva devriminin eşliğindedir. Ve çünkü Almanya'daki burjuva devrimi, onun hemen ardından gelecek bir proletarya devriminin ilk adımı olacaktır.» (23)

Engels, 1847'de «Komünizmin İlkeleri»nde, bu soruna değiniyordu:

«...Ortak mülkiyet sisteminin sağlanması için gerekli üretici güçleri, bir anda yeterli kadar geliştiremeyeceğimize

göre, bu nedenle, yüzde yüz olacak proleter devrimiyle, günümüz toplumunu belirli bir süreç içinde değiştirebilecektir. Özel mülkiyet ise, üretim araçları, bu amaç için yeteri kadar geliştiği oranda ortadan kalkabilecektir.»

«...Bu devrim, bir demokratik hükümet sistemiyle dolaylı ya da dolaysız yoldan, proletaryanın politik egemenliğinin temelini oluşturur...» (24)

Burjuva demokratik devrimin, sosyalist devrime dönüşürülmesi gerektiği fikri, Lenin tarafından geliştirildi.

«Demokratik devrimde, güçlerimiz ölçüsünde, bilinçli ve örgütlü proletaryanın güçleri ölçüsünde, sosyalist devrime geçmeye hemen başlayacağız. Biz sürekli devrimden yanayız. Yarı yolda durmayacağız. (altını çizen Stalin.) (25)

«Yeryüzünde her şey gibi, proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünün de bir geçmişi ve geleceği vardır. Geçmişi, istibdat, serflik, monarşi ve ayrıcalıktır...

«Geleceği ise, özel mülkiyete karşı mücadele, ücretli işçiliğin işverene karşı mücadelesini, sosyalizm uğruna mücadelesidir...» (26)

«Önce, 'tüm' köylülerle birlikte monarşiye, toprak sahiplerine ve orta çağ kalıntılarına karşı (buraya kadar devrim, burjuva demokratik niteliktedir); sonra da yoksul köylüler, yarı proleterler ve tüm sömürülenlerle birlikte, köy zenginleri ve kulakları da içinde olmak üzere kapitalizme karşı... bu noktada da devrim sosyalist bir devrim haline gelir.» (27)

Ancak, devrimci tarih, devrimin kesintisiz olarak sürdürülmesi gereğini yalnızca burjuva demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş için değil, sosyalist devrimin başarılmasından sonra da geçerli bir teori olduğunu gösterdi.

Başta Mao Zedung olmak üzere Marksist-Leninistler, özellikle modern revizyonizme karşı verilen ideolojik mücadele içerisinde, diyalektik materyalizmin zıtların birliği kanununu, sosyalist toplumun incelenmesine uygulayarak, sosyalist toplumun uzun bir tarihi dönemi kapsadığını, bu tarihi dönem boyunca sınıf mücadelelerinin, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki mücadelenin kapitalizme

geri dönüş tehlikesinin, emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin saldırı ve yıkıcılık tehdidinin devam ettiğini gösterdiler.

Kapitalizmden komünizme geçiş uzun süreci boyunca, uzlaşmaz ve uzlaşmaz olmayan iki tür çelişme bulunduğu yolundaki Leninist tahlille uygun olarak, proletarya diktatörlüğü altında devrimi sürdürme gerektiği tesbit edildi. Uzlaşmaz çelişkiler, kapitalizmin yeniden inşasını gerçekleştirmek, baskı, zulüm ve sömürüyü yeniden kurmak ve egemen kılmak isteyen sınıf güçleriyle; her türlü burjuva revizyonist yozlaşmanın kaynağını kurutmak, sosyalizmi inşa etmek ve komünist topluma ulaşmak isteyen proletarya arasındaki mücadele de somutlanır. Bu bakımdan uzlaşmaz çelişkilerin çözülmesinin tek yolu, bu güçler arasındaki keskin sınıf mücadelesidir.

Sosyalist toplumda proletarya ile burjuvazi arasında süren sınıf mücadelesinde burjuvazinin altedilmesi, devrimin kesintisiz olarak sürdürülmesine, proletarya diktatörlüğünün sürdürülmesine bağlıdır.

Proleter Kültür Devrimi, burjuvazi ile proletarya arasındaki çeşitli cephelerde süren sınıf mücadelesinin bir biçimi; bir yönüdür.

BÜYÜK PROLETER KÜLTÜR DEVRİMİ :

Proleter Kültür Devriminin kökenleri, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'dedir.

Ancak Sovyetler Birliği'nde kültür devrimi, çeşitli tarihi ve siyasi ve sosyal engellerden dolayı gerçekten devrimci bir içerik kazanamadı ve başarılmadı. Bir okuma-yazma seferberliği seviyesinde kaldı.

Mao Zedung ve onun önderliğindeki ÇKP, proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesinin sürdürülmesi teorisini ışığında büyük proleter Kültür Devrimini başlattı.

Üretim güçleriyle üretim ilişkileri, ekonomik temelle üstyapı arasındaki çelişmenin temel çelişme olduğu yolundaki Marksist tahlil, sosyalist topluma uygulanarak, üstyapı alanında devrimi sürdürmek, proletaryanın kültürün bütün alanları kapsayan üstyapı üzerindeki diktatörlüğünü güçlendirip sağlamlaştırmak ve böylece üstyapının sosyalist ekonomik temele uygunluğunu sağlamak gereği tespit edildi .

Böylece, üretici güçler üzerinde, ideolojilerin ve siyasetlerin güçlü etkisini gözönüne alan ve bu noktadan hareketle, eski toplumun kalıntılarının halâ insanların kafasında büyük ölçüde egemen olduğu gerçeğini devrimci bir tarzda aşmayı hedef alan büyük proleter Kültür Devrimi başlatıldı.

Sosyalizmin başarıya ulaşması için, işçi ve köylü kitlelerinin yönetime bizzat katılmaları gerektiği, burjuva ideolojisinin her türlü kalıntısını yerle bir ederek proleter ideolojiyi her yerde hakim kılmak gerektiğini Lenin söylemişti.

Stalin, «Halkın kafasındaki kapitalizm kalıntılarına karşı» bir «sosyalist saldırı»dan söz etmişti..

Çin'de Kültür Devriminin esas hedeflerini bunlar teşkil ediyordu.

Sosyalist toplumdaki gelişmelerin Komünist Partisine de yansıdığı ve «kapitalist yolu tutan iktidar sahiplerinin» doğmasının her zaman mümkün olduğu açıklık kazanınca; «merkez komitesinde ve eyalet, belediye ve özerk bölge düzeyinde olduğu kadar, merkezi düzeyde de parti, hükümet ve öteki kesimlerde de burjuvazinin temsilcileri»ne karşı amansız ve yoğun bir mücadele açıldı.

«Parti içine sızmış olan, iktidardaki döneğin, düşman ajanlarının ve kapitalizm yolcularının açığa çıkarılması ve bunların kapitalizmi geri getirme tasarılarının yerle edilmesi, ancak yüz milyonlarca kitleleri, görüşlerini özgürce ortaya

koymaları, iri harfli duvar gazeteleri yazmaları ve büyük tartışmalar düzenlemeleri için seferber etmekle mümkün olabilir.» (28)

Proleter Kültür Devrimi kesintisiz devrim teorisinin parlak bir uygulamasıdır. O, sosyalizmin mi, yoksa kapitalizmin mi galebe çalacağı kesinlikle belli oluncaya kadar ve sınıf mücadelesi sona erinceye, yani sınıfsız, komünist topluma ulaşıncaya kadar, yeryüzünden sömürü ve zulüm büsbütün ortadan kaldırılıncaya kadar kesintisiz olarak sürdürülmelidir.

Ondan vazgeçmek demek, kapitalist geri dönüş yoluna girmek, devrimi kapitalist yolcu iktidar sahiplerine teslim etmek demektir.

Ondan vazgeçmek demek, Mao Zedung'un kızıl yolunu terketmek, Kruşçev'in karayüzlü dönemliğini benimsemek demektir.

Ulusal Demokratik Halk Devrimi'nin tarihi çizgisi kısaca, yukarıda anlatıldığı gibidir. O, ancak Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao Zedung'un kızıl düşüncelerinden bir an vazgeçilmeksizin son hedefi olan komünizme ulaştırılabilir.

DİPNOTLAR :

TÜSTAV

(1) K. Marks, Sosyoloji ve Felsefe. s. 234.

(2) Marks'ın tanımında çelişki, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında olarak konulurken, Lenin'in tanımında yeni üretim ilişkileriyle, eski siyasal üstyapı arasında olarak konuluyor. Dikkat edilmezse burada bir terslik olduğu sanılabilir. Lenin, yeni üretim ilişkileri derken, eskimiş siyasal üstyapının da bir parçasını teşkil ettiği bütün bir eski üretim ilişkisine karşı olmak üzere onun içinde doğmuş olan ve üretici güçlerin ge-

lişmesinin bir ifadesi olan yeni bağlantıları ifade ediyor. Bir üretim tarzı, gelişmekte olan ve çürüyüp yokolmakta olan birden fazla üretim ilişkisini birarada barındırır. Bunlardan biri hakim üretim ilişkisi; diğerleri de, gelişme düzeyleri ve eski üretim ilişkilerini tehdit ediş biçimlerine göre yeni üretim ilişkisidir. Kapsamında, gelişen üretici güçleri de barındırır ve onun, esas olarak onun, yeni oluşunu belirleyen de bu güçlerdir.

(3) Aynı tanımın değişik dört çevirisi için bkz: «İki Taktik» Sol yay. Ekim 1970, «Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği»: Sol yay. Nisan 1976, «Rusya'da Sosyal-Demokrasinin Tutumu», Suda yay. 1975 ve «İki Taktik», Suda yay. Karşılaştırmak için bkz. «Two Tactics of Social Democracy in the Democratic Revolution - Progress publishers - 1970, s. 110.

(4) Örneğin «PROLETER» dergisi, 1. sayısında devrimi şöyle tanımlıyor: «En genel anlamıyla devrim, üretim tarzında meydana gelen değişikliktir. Bu değişiklik, eski üretim ilişkilerinin yerini, yeni ve daha ileri üretim ilişkilerinin almasıyla olur» Görüldüğü gibi bu tanımda, Marksist devrim tanımlamasının öztünü oluşturan «eski siyasal üstyapının, belli bir anda, zor yoluyla yıkılması» meselesi sözkonusu edilmiyor. Bu tanıma inanacak olursak -ki aslı Mihri Belli'ye aittir-, reformcu yollarla üretim tarzında meydana getirilebilecek değişiklikleri de devrim sayacağız; ya da «devrimciliğimizi» bu tanım gereği, bayağı bir reformizm düzeyinden ileri götürmeyeceğiz. Marks bu konuda şunu söylüyor: «Toplumsal evrimin siyasal devrimi gerektirmekten çıktığı bir günün gelmesi ancak artık sınıfların ve sınıf çatışmalarının kalmadığı bir dönemde olacaktır.» (Sosyoloji ve Felsefe - s. 224)

(5) Stalin, Millî Demokratik Devrim - s. 21 ve Leninizmin Sorunları - s. 198.

(6) K. Marks, Sosyoloji ve Felsefe, s. 222.

(7) Tiran Radyosu, «Tek Kurtuluş Yolu İhtilal» başlıklı konuşma.

(8) Lenin - Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi, s. 160.

(9) Lenin, Anarşizm ve Sosyalizm Üzerine Notlar.

(10) Lenin - Ne Yapmalı? s. 43.

(11) age - s. 34.

(12) Mao Zedung - Çelişme Üzerine.

(13) Enver Hoca - AEP 7. Kongre Raporu, s. 156.

(14) Lenin- Devrimci Proletaryanın 1 Mayıs Eylemi, s. 33.

- (15) Lenin - Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi, s. 160.
(16) Mao Zedung - Seçme Sözler, s. 17.
(17) Lenin - Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü.
(18) Marks, Kapital, Cilt III, Bkz: Feodalizmden Kapitalizme Geçiş Süreci, Aydınlık yay.
(19) Lenin, Rusyada Kapitalizmin Gelişmesi, II. Baskıya önsöz'den.
(20) Engels, Almanya'da Burjuva Demokratik Devrimi, s. 20-21.
(21) Engels, age, s. 21.
(22) Lenin, Emperyalizm, s. 88.
(23) Marks-Engels, Komünist Manifesto, s. 91.
(24) Engels, Komünizmin İlkeleri, s. 19-20.
(25) Aktaran Stalin, Leninizmin Sorunları, s. 140.
(26) Lenin, İki Taktik.
(27) Lenin, Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky.
(28) ÇKP 9. Ulusal Kongresine Rapor.

TÜSTAV

Bölüm : 2

TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK DEVİRİM VE GELİŞMESİ

TÜRKİYE'NİN YARI-SÖMÜRGE OLUŞ SÜRECİ

Osmanlı toplumu (askeri demokrasi aşamasında bulunan Kayı boyu) feodal üretim ilişkileri içine oldukça gecikmiş olarak girdi. (8. 9. yy.) Bunun yanında, o, merkezi feodal bir toplum olmak özelliğini de taşıyordu ve gelişmesi doğu toplumuna özgü bürokratik bir militarist, özelliklerin aşırı bir gelişmesiyle birlikte gerçekleşti. Ayrıca sahip olduğu despotik yapı, Osmanlı toplumunda kapitalist üretim ilişkilerinin ortaya çıkmasını ve gelişmesini oldukça güçleştirmekteydi.

18. yüzyılda Batı Avrupa'da sanayi devrimi gerçekleşirken, Osmanlı toplumunun bağrında kapitalist üretim ilişkileri daha henüz şekillenmemişti bile. Sanayi devrimi gelişmiş Batı Avrupa ülkelerinde kuvvetli bir yayılma eğilimi yarattı. Bu, sömürgecilik siyasetinin güç kazanması demektir. Lenin, «kapitalist sanayinin hızla geliştiği bütün ülkeler kendilerine sömürgeler bulmak zorundadırlar» der. Bu yayılma eğilimi, sömürgecilik ve batının ucuz sanayi mallarının bütün dünyaya ihracı, Osmanlı toplumunu da etkiledi ve ülke dünya kapitalizminin çarkına takıldı. Bu gelişme, bir yanda doğal bir karakter taşıyan feodal Osmanlı ekonomisinin bir ölçüde parçalanmasına, meta ekonomisinin gelişmesine, el zanaatlarına dayanan feodal Osmanlı sanayisini batının gelişmiş kapitalist teknikle üretilen sanayi mallarının rekabeti karşısında tutunamayarak çökmeye başlamasına ve zanaatkarların mülksüzleşmesine, yani ülkede kapitalizmin gelişmesinin şartlarının yaratılmasına yol açarken; diğer yandan ülkenin ekonomik, mali ve siyasi bağımsızlığını adım adım yok etmekte ve onu giderek sömürgeleşme yoluna sokmaktaydı (yani yarı-sömürge ülke haline getirmekteydi). Gelişmenin bu yönü, ülkenin bağımsız bir kapitalist gelişme yoluna girmesini imkansız kılıyor ve arkadan gelecek olan finans kapital ihracının gerçekleşmesi için «toprağı temizlemek» vazifesini yerine getiriyordu.

Batı Avrupada üretilen sanayi mallarının ülkeye girmesine ve ülkenin Batı Avrupa ülkelerinin hammadde ihtiyacını karşılamaya başlamaları üzerine, içerde komprador bir zümre oluşmaya başladı. Bunlar batılı kapitalist şirketlerin ülkedeki ajanlığını yapıyor ve onların çeşitli ekonomik ve ticari ilişkilerini yürütüyorlardı.

Kapitalist şirketler ve kompradorlar sanayi mamüllerinin ülkenin en uzak bölgelerine kadar yayılabilmesini sağlamak ve hammadde teminini kolaylaştırmak için te-

feci tüccarlarla da işbirliğine gittiler. Ve böylece ülke çapında bir kapitalist şirketler hesabına çalışan bir komprador ve tefeci-tüccar şebekesi kuruldu.

Daha rekabetçi dönemde «kapitalizmin yüksek derecede bir olgunluk kazandığı», gelişmiş kapitalist ülkelerde sermaye ihracı olgusu ortaya çıkmış bulunuyordu. Ama bu dönemde sermaye ihracı henüz belirleyici özellik kazanmış değildi ve bir zorunluluk haline gelmemiş bulunuyordu.

Osmanlı Devleti, batılı kapitalist ülkelerden ilk borcu 1854'de aldı, bunu diğerleri izledi. İngilizler 1863 yılında mali işlerini yürütmek için Osmanlı Bankası'nı kurdular ve daha sonra ülkede bazı yatırımlara giriştiler. 1885 yılına gelindiğinde, devlet artık borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etmişti ve batılı kapitalist ülkeler tarafından borçların tahsili amacıyla ülkenin belli başlı gelir kaynaklarına el koyan Düyun-u Umumiye kurulmuş bulunuyordu. Ülke her geçen gün sömürgeleşme doğrultusunda daha da ileri noktalara sürüklenmekteydi.

20. yüzyıl başlarına gelindiğinde batıda rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizm, emperyalizm haline dönüşmesi esas olarak tamamlanmış, buna bağlı olarak da çeşitli emperyalist devletlerin; Osmanlı devletinin yağmalanmasından pay almak için yürüttükleri mücadele iyice kızışmış bulunuyordu. Ülkeye mali sermaye ihracı iyice yoğunlaşmıştı.

Bu gelişme, ülkede emperyalizmin uzantısı, komprador nitelikte bir tekelci kapitalizmin gelişmesine yol açtı. Bu temel üzerinde de eski kompradorlar kapitalist ve tekelci bir karakter kazanmaya başladılar. Böylece komprador bir büyük burjuvazi doğdu. Emperyalizmin uzantısı bir kapitalizmin gelişmesi, doğal olarak feodalizmin bir ölçüde de olsa çözülmesini ve parçalanmasını getirdi. Bu da ülkede bir süreç içinde feodalizmle kapita-

lizmin içiçe olduğu bir yapı şekillenmesi sonucunu doğurdu. Yani eski feodal Osmanlı toplumu geri yarı-feodal bir topluma dönüştü. Yarı-sömürge ve yarı-feodal bir toplum haline geldi.

Emperyalizm her alanda tam bir gericilik demektir. O, bir yandan sömürsünü yoğunlaştırmak ve kendine pazar açmak için kapitalizmi geliştirir ve feodal üretim ilişkilerini bir ölçüde de olsa çözerken, öte yandan ve esas olarak feodalizmle ittifak kuruyor (kompradorlarla feodallerin ittifakı bunun yansımasıdır) onu kendine tabi kılıyor ve feodal üretim ilişkilerinin tasfiyesini önlüyordu. Yine de bütün bu gelişmeler sonucu meta ekonomisi bir ölçüde gelişti ve manifaktür aşamasında da olsa millî bir kapitalizm toplumun bağrında uç verdi.

Osmanlı devletinde burjuva demokratik fikirlerin bir ölçüde de olsa ortaya çıkması ve yayılması ülkenin batı kapitalizminin çarkına takılmasından sonraya rastlar. Özellikle batılı kapitalist ülkelerin talepleri ve çıkarları doğrultusunda komprador-feodal bürokratlar eliyle üst-yapıda bir takım düzenlemelerin gerçekleştirilmesini sağlayan «tanzimat» ve «ıslahat» hareketlerinden sonra bu fikirler daha da yayıldı. Bu gelişmeye paralel olarak özellikle yüksek bürokratlar ve aydınlar arasında bir kısım batılı ülkelerin de desteklediği liberal - anayasacı bir akım doğdu. 1876 Anayasası, bu güçlerin sultan üzerindeki baskıları sonucu ilan edildi. Anayasa sultanın yetkilerinin hemen hiç birine dokunmuyordu. Kurulan meclis ise yetkisizdi. Ve temsili bir özellik taşımaktan uzaktı. Abdülhamid, ertesi yıl savaş durumunu bahane ederek bu göstermelik meclisi de kapattı ve anayasayı da yürürlükten kaldırdı.

Halk üzerindeki baskı, zulüm ve katliamı iyice yoğunlaştıran despot rejim emperyalizme geçiş süreci içinde bulunan batılı ülkelerin her birini çeşitli tavizler vermeye

dayanan «denge» politikası güderek iktidarını 33 yıl sürdürmeyi başardı.

TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK DEVRİM SÜRECİ 1908 BURJUVA DEVRİMİYLE BAŞLADI :

1905 Rus Devrimi, Asya'da ve Doğu Avrupa'da burjuva demokratik devrimler çağını başlattı ve bu devrimin etkisiyle doğudaki burjuva demokratik hareketlerde belirli bir yükselme görüldü. Bu durum Osmanlı İmparatorluğu için de geçerliydi.

Bir yandan Balkanlar'da ve Rumeli'de ezilen milletlerin ulusal kurtuluş mücadeleleri hızlanırken, diğer yandan İstanbul'da genellikle yabancı şirketlerin elinde bulunan işletmelerde grevler ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde yerel halk ayaklanmaları kendini gösteriyordu. 1908 Devrimi bu mücadelelerden destek alan ve özellikle Rumeli'de güçlü olan ordu içindeki devrimci hareketin başarıya ulaşması ile gerçekleşti.

Lenin, 1908 Temmuzunda bu konuyla ilgili olarak şunları yazıyordu:

«Türkiye'de Jön Türklerin başını çektiği ordudaki devrimci hareket başarı sağlamıştır. Gerçi bu sadece bir yarım zaferdir, hatta o bile değildir. Çünkü Türkiye'nin II. Nikolasi, ünlü Türk Anayasası'nı yeniden yürürlüğe koyma vaadiyle şimdilik durumu kurtarmıştır. Ne var ki bir devrimde böyle yarım zaferler eski rejimin vermek zorunda kaldığı bu gibi tavizler iç savaşın daha geniş halk yığınlarını harekete katan, yeni ve çok daha kesin, çok daha sert dalgalanmaların en sağlam teminatıdır.» (29)

Türkiye'de burjuva demokratik devrim sürecini başlatan ve esas olarak milli ticaret burjuvazisi tarafından desteklenen 1908 devrimi geniş halk yığınlarının ayaklanmasına dayanan köklü ve güçlü bir devrim, bir halk devrimi değildi. Bu yüzden, sonuç olarak, 1876 Anayasası

tekrar yürürlüğe konmasına ve 1876'dakine benzer bir meclis kurulmasına karşılık saltanat hakimiyetini devam ettirdi. Eski monarşi, meşruti-monarşi haline geldi. Ülkenin yarı-sömürge, yarı-feodal yapısında bir değişiklik olmadı.

İttihat ve Terakki, iktidardan kendi de pay aldıktan sonra, gelişmekte olan ulusal kurtuluş mücadelesi, işçi sınıfı hareketi ve halk muhalefetini bastırmaya yönelik bir zorbalık rejimi kurdu. Cemiyetin izlediği ekonomik siyasetin koruyucu kanatları altında, bir avuç tüccar palazlandı ve bunlar bir kısım bürokratla birlikte kompradorlaştılar. İttihat ve Terakki, esas olarak Alman işbirlikçisi bir siyaset izledi.

Lenin, 1905 Rus devrimiyle 1908 Jön Türk devrimini karşılaştırırken şunları söylüyordu:

«Portekiz ve Türk devrimlerini (1908) burjuva devrimleri olarak kabul etmek besbelli kaçınılmaz bir şey olacaktır, ama bu devrimlerin her ikisi de «halk devrimi» değildir. Çünkü halk yığınları halkın geniş çoğunluğu kendine özgü ekonomik ve politik taleplerle aktif, bağımsız ve hissedilir bir biçimde bu devrimler içinde görünmezler. Buna karşılık 1905-1907 Rus burjuva devrimi, Portekiz ve Türk devrimlerinin zaman zaman kazandıkları kadar başarılar kazanmış olmaksızın söz götürmez bir biçimde «gerçek bir halk devrimi» oldu. Çünkü halk yığınları, halkın, baskı ve sömürü altında bunalmış en derin aşağı toplumsal tabakaları kendiliklerinden ayaklanmış ve devrimin bütün gidişi üzerinde, kendi isteklerinin yıkılmakta olan eski toplum yerine kendi gönüllüleriyle yeni toplum kurma girişimlerinin izini bırakmışlardır.» (30)

Alman işbirlikçisi İttihat ve Terakki yönetimi, I. emperyalist paylaşım savaşına Alman emperyalizminin saf-larında katılarak ülkeyi kana boğdu.

Savaş sonunda Alman emperyalizminin başını çektiği blokun yenilgisi ve ülkenin teslim olması, imparatorluğun parçalanmasını Alman emperyalizminin işbirlikçisi ittihatçı, komprador-feodal kliğinin yerini İngiliz-Fransız işbirlikçisi itilafçı kliğin almasını getirdi. Anadolunun çeşitli yerleri işgal edildi. Meşruti-monarşik devlet cihazı önemli ölçüde işlemez hale geldi ve dağılmaya başladı.

ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI, MİLLİ DEVRİMCİ BİR SAVAŞ, AYNI ZAMANDA DA GÜÇSÜZ VE YARIM KALMIŞ BİR BURJUVA DEVRİMİYDİ :

Anadolu, bu dönemde feodal, yarı-feodal üretim ilişkilerinin egemen olduğu geri bir tarım ülkesi görünümündeydi. Nüfusun ezici bir çoğunluğunu meydana getiren köylülük, emperyalizmin, toprak ağalarının, mültezimin, tefeci-bezirganın ağır sömürsünden, devlete ödediği aşarın ağır yükünden ve ardı arkası gelmeyen haksız savaşlarda kırılmaktan perişan bir durumdaydı. Kırsal nüfusun yaklaşık olarak yüzde beşini oluşturan irili ufaklı toprak ağaları, ekilen toprakların yüzde altmışbeşini ellerinde bulunduruyorlardı. Köylülüğün dörtte üçünden fazlasını yoksul köylü tabakaları meydana getirmekteydi.

Sanayi, madencilik, gıda sanayi, halıcılık, dokumacılık, dericilik, toprak ve ağaç sanayi gibi dallarda faaliyet gösteren küçük kuruluşlardan ibaretti. 1913'de yapılan bir sayıma göre, bu işyerlerinin toplam sermayesinin yüzde 85'i yabancı kaynaklıydı. Yerli sermayeyle kurulmuş işyerleri ise, çoğunlukla toprak ağaları ve tefeci-ticaret burjuvazisinin yan yatırımlarından oluşmuş, çoğu manüfaktür seviyesindeki kuruluşlardan ibaretti.

Kapitalizmin ve iç pazarın gelişmesinde önemli bir etken olan ulaştırma şebekesi de çok yetersizdi ve savaş yıllarında bakımsızlıktan iyice harap olmuştu. Mevcut demiryollarının hemen hemen tamamı yabancı şirketlerin mülkiyetindeydi.

Emperyalist işgal durumunun ortaya çıkmasıyla birlikte, Türkiye, kısmen sömürge, kısmen yarı-sömürge bir ülke haline geldi ve Anadolu halkının emperyalist düşmana karşı silahlı mücadelesi başladı. Silahlı direnme kısa zamanda bütün işgal bölgelerine yayıldı. Ulusal bağımsızlık savaşı gelişmeye başladı.

Bu savaş karşısında belli başlı toplumsal güçlerin aldıkları tavırlar şöyleydi:

Merkezi feodalite, İngiliz-Fransız işbirlikçisi komprador klik, bunlara bağımlı Anadolu'da yerleşik bir kısım azınlık milliyetlere mensup ticaret burjuvazisi ve bazı yerel büyük toprak ağaları, işgalci İngiliz-Fransız emperyalistlerinin ve onların maşası işgalci Yunan ordusunun safalarında yer aldılar.

İşçi sınıfı, köylülük, şehir küçük burjuvazisi, emperyalist işgal şartlarında, ellerindeki mevzileri kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya kalan ve genellikle bağlı oldukları Alman yanlısı komprador klik tasfiye edilmiş ve Alman emperyalizmi ise çökmüş olduğundan emperyalizmle bağları -geçici olarak da olsa- geniş ölçüde kopmuş bulunan Türk tefeci ticaret burjuvazisi ile işgal şartlarında, merkezi feodalite, azınlık milliyetlere mensup yerel unsurlar ve işgalci Yunan ordusuyla çelişkileri derinleşmiş yerel küçük ve orta toprak ağaları ise şu veya bu ölçüde ulusal güçleri oluşturuyorlardı. Bunlar ulusal kurtuluş savaşının örgütlenmesinde faal rol oynadılar.

Başını sultanın çektiği İngiliz ve Fransız emperyalizmine bağımlı komprador-feodal klik, işgalci emperyalistlerle tam bir işbirliği içindeydi. Buna karşılık savaş içinde kaderini Alman emperyalizmine ve İttihat Terakki'ye bağlamış olan kompradorlar, bu emperyalist ülkenin uğradığı ağır yenilgi sonunda geçici olarak sömürgeleştirilmesine ve Türkiye'nin belli başlı ticaret merkezlerinin İngiliz-Fransız işgaline uğramasına bağlı olarak geniş ölçüde tasfiye edilmiş bulunuyorlardı. İçlerinden küçük bir azınlığın İngiliz-Fransız emperyalizmiyle bütünleşmeyi başarabilmesine karşılık, büyük çoğunluk tasfiye edilmiş, bu kliğin başları yurtdışına kaçmışlardı. Daha sonra ulusal kurtuluş savaşı gelişmeye başladıkça bunların bir kısmı Ankara'ya geçti ve kurulmakta olan yeni devleti kontrolleri altına almaya çalıştılar.

Anadolu'nun feodal ve yarı-feodal toprak ağaları işgal karşısında başlangıçta kararsızlık içindeydiler. Bunların, özellikle de büyük toprak ağalarının dışında kalanların merkezi feodalite ve emperyalizmle aralarında bir çelişme olmakla birlikte, bu çelişme uzlaşmaz bir çelişme değildi. Ancak işgal bölgelerinde gelişen durum ve ulusal çelişmelerin şiddetlenmesi bu unsurların büyük bir bölümünü, giderek ulusal saflara katılmaya itti. Şöyle ki; Yuman ordusunun Batı Anadolu'da işgal ettiği bölgelerde genellikle bütün Türk milliyetine mensup unsurlar üzerine uyguladığı baskı (bir avuç hain dışında) zaman zaman bir katliam ve yağma politikasına dönüşüyordu. Anadolu'nun Doğu ve Güney doğusunda yaşayan, ancak, dünya savaşı sırasında sürülmüş, katledilmiş ve mallarına elkonulmuş bulunan Ermeniler, Fransız işgal ordusu ile birlikte ve çoğu zaman onun üniforması altında geri dönmeye başlamışlardı ve adı geçen bölgede bir Ermenistan devleti kurulması kararlaştırılmıştı. Bu durum, mahalli toprak ağalarının ve Ermenilerin elkonulan mallarıyla zenginleşen unsurların hayati menfaatlerini doğrudan tehdit etmekteydi. Karadeniz kıyılarında İngiliz işgal kuvvetlerinin koruması altında, Rumları hakim ulus haline getirecek bir Pontus Rum Devleti kurulması yolundaki çabalar yoğunlaşıyordu. Bütün bunlar yerel feodallerin büyük bir çoğunluğunu işgalci emperyalist güçlere ve onlarla işbirliği yapan unsurlara karşı direnmeye itiyordu. Lenin, 1921 yılında 8. Rusya Genel Sovyetler Kongresine sunduğu raporda, «Bugün siyasette başta gelen etken, galipler arasında olmamak bahtsızlığına uğrayan halklara karşı emperyalistlerin giriştiği şiddet hareketidir. Emperyalizmin şiddet hareketi, bütün ezilen milletler arasında daha sıkı ilişkilere, ittifaka ve dostluğa yol açmaktadır» (31) diyor-du.

Bununla birlikte sultana bağlı kalan bir kısım büyük

feodaller, bağımsızlık savaşına karşı çıktılar ve emperyalistlerin büyük desteğiyle işgal bölgeleri dışında kalan yerlerde ulusal kuvvetlere karşı ayaklanmalar düzenlediler. Anzavur, Düzce, Bolu, Hendek, Konya-Delibas, Yozgat-Çapanoğulları gerici ayaklanmaları böyle ortaya çıktı.

Bu dönemde ülkede yabancı sermayenin baskısı altında, gelişme imkanları kısıtlı, cılız ve güçsüz bir milli burjuvazi vardı. Bu sınıf esas olarak tefeci-ticaret burjuvazisi niteliği taşıyordu. Milli bir sanayi burjuvazisi ise yok denecek kadar azdı. Tefeci-ticaret burjuvazisi karakteri icabı, millî burjuvazinin emperyalizmle, feodalizmle en sıkı bağlara sahip, hatta varlığı büyük ölçüde bu güçlerin varlığına bağlı kesimini oluşturur ve siyasi planda onun sağ kanadını teşkil eder. Bununla birlikte yerel feodalleri geniş ölçüde ulusal kurtuluş savaşı saflarına katılmaya iten sebepler, yerel feodallerle zaten sıkı bağlara sahip olan Türk milliyetine mensup tefeci ticaret burjuvazisi için de geçerliydi. Ayrıca bu unsurlar, özellikle İttihat Terakki yanlısı Almancı komprador kliğin yanında toplanmış oldukları için, bu kliğin geniş ölçüde tasfiye edilmesiyle birlikte, emperyalizmle olan bağlarını da geçici bir süre için olsa bile kaybetmiş bulunuyorlardı. Bütün bunlar, özellikle demiryoluyla deniz ulaşımının elverişli olduğu merkezlerde İngiliz-Fransız emperyalizminin desteğini arkalarına almış bulunan azınlık milliyetlere mensup tefeci ticaret burjuvazisiyle, bu topraklarda kendi ulusal devletini kurmaya çalışan Türk milliyetine mensup tefeci ticaret burjuvazisi arasındaki çatışmayı yoğunlaştırıyor ve ikincileri artan bir biçimde «Müdafaa-i Hukuk» (Hakların Savunulması) için ulusal kurtuluş saflarına itiyordu.

Bu tefeci ticaret burjuvazisi, yerel orta ve küçük toprak ağalarıyla, birlikte milli mücadelenin örgütlenmesinde rol oynadı ve ona önderlik etti. Ayrıca kurtuluş savaşının

yöneticisi durumunda olan bürokratların ve burjuva aydınlarının bir çoğu da, esas olarak bu sınıfın çıkarlarının temsilcisiydiler. Şehir küçük burjuvazisinin de bu savaşın örgütlenmesi ve yürütülmesine katkıları oldu.

Geniş köylü yığınları, ulusal kurtuluş savaşının esas gücünü teşkil ediyorlardı. Köylülüğün içinde barındırdığı büyük devrimci potansiyelin ancak bir kısmının meydana çıkarılmasıyla yükselen ve başarıya ulaşan savaş, öncülüğün milli burjuvazinin elinde bulunması ve bu sınıfın köylülüğün kan emicileri olan toprak ağaları ve tefecilerle başından beri sıkı bağları bulunması yüzünden köylüye yüzlerce yıllık özlemi olan toprak ve özgürlüğü getirmedi. Köylünün toprağa kavuşması ve her türlü feodal sömürünün boyunduruğundan kurtulması, yalnızca ulusal kurtuluş savaşının, işçi sınıfının öncülüğünde yürütülmesi ve toprak devrimine dönüşmesiyle, yani Ulusal Demokratik Halk Devriminin zafere ulaşmasıyla mümkün olabilirdi.

İşçi sınıfı ulusal kurtuluş savaşında en ön saflarda yer aldı. Ve işgal altında ki İstanbul'da direnmenin ağırlık noktasını meydana getirdi. Bu arada Ekim Devriminden sonra III. Enternasyonale bağlı TKP de kurulmuş ve ulusal kurtuluş savaşı saflarında yerini almış bulunuyordu. Ancak başlarında Mustafa Suphi'nin bulunduğu parti önderleri, burjuvazi tarafından kahpece tuzağa düşürülüp topluca katledildiler. Bu olaydan sonra parti, küçük-burjuva sağ oportünist bir çizgi izleyen Şefik Hüsnü'nün yönetimine geçti. Şefik Hüsnü'nün sağ oportünist çizgisi, partinin ulusal kurtuluş savaşı içindeki etkisinin sınırlı kalmasına yol açtı. Ayrıca bu dönemde, ülkede işçi sınıfı hala sayıca çok az ve örgütlenmesi yok denecek kadar azdı. İşçi sınıfının partisi aracılığıyla öncülüğü fiilen elde edememesi nedeniyle, köylülük, milli burjuvazinin yedeği haline gelmişti.

Ulusal kurtuluş savaşı, milli devrimci bir savaş, aynı

zamanda da tamamlanmamış bir burjuva devrimiydi. Bu savaş sonunda emperyalist işgal orduları ve onların kuklaları ülkeden kovulmakla birlikte, esasta değişen başka bir şey olmadı. Yıkılan yarı-feodal karakterdeki meşrutimonarşi, aynı karaktere sahip bir burjuva cumhuriyet içinde yeniden örgütlendi. Bürokratik, militarist yapı muhafaza edildi. Ülkeyi emperyalist sistemin bir parçası haline getiren ekonomik ve mali - emperyalist sömürü mekanizması çalışmaya devam etti. Köylüler, yine emperyalizmin ve feodalizmin baskısı altında ezilmeye devam ettiler. Ülkenin ilk başlarda elde etmiş olduğu nisbi siyasi bağımsızlık ise, devletin başındakilerin kompradorlaşmasına paralel olarak ortadan kalktı ve yalnızca görünüşte mevcut olan bir şey haline geldi. Kısacası, ülke sömürgeleikten kurtuldu ama, yarı-sömürge ve yarı-feodallikten kurtulamadı.

Ulusal kurtuluş savaşı, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında milli burjuvazinin, burjuva devrimini sonuna kadar götürebilmesinin imkansız olduğunu, hele bizim ülkemizdeki gibi onun sağ (üst) kesiminin önderliği söz konusu ise bu yolda ileri adımlar atmanın bile mümkün olamayacağı gerçeğini bir kere daha doğruladı.

Ulusal kurtuluş savaşının başarıya ulaşmasında; Lenin önderliğindeki Bolşevik Partisinin yönettiği Rus işçi sınıfının, Ekim Devrimiyle, Türkiyenin yağmasından pay alacakların başında gelen emperyalist hükümeti devirip yerine sosyalist bir devlet kurması ve sonra emperyalizme karşı mücadele etmekte olan Türkiye halkına göstermiş olduğu geniş yardım önemli bir faktör olmuştur. Ayrıca İngiliz-Fransız emperyalistlerinin Anadolu'da da geniş çaplı bir savaşa girişmesine karşı yükselen bu ülkelerdeki halk muhalefeti ve Yunan komünistlerinin işgalci Yunan ordusunun içinde yürüttükleri çalışmalar da bu haklı savaşın başarısına katkıda bulundu. Emperyalistlerin kendi

aralarındaki çelişkiler de savaşın başarıya ulaşmasında etkili oldu. Lenin, 1916'da şunları yazmıştı:

«Emperyalist devletlere karşı milli savaşlar sadece mümkün ve muhtemel değil, aynı zamanda kaçınılmaz, ilerici ve devrimcidirler. Ama tabii, başarılı olmak için ya ezilen ülkelerde yaşayan muazzam halk yığınlarının (...) birlikte hareket etmesi; ya milletlerarası koşullarda özellikle elverişli bir durum (mesela emperyalist devletlerin savaştan, aralarındaki gelişmelerden vs. bunalıp işe burunlarını sokmaları); ya da büyük devletlerden birinde tam o sırada proletaryanın burjuvaziye başkaldırması şarttır.» (32)

ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI SONRASINDA, EMPERYALİZM, BÜYÜK BURJUVAZİ VE TOPRAK AĞALARI HALK ÜZERİNDEKİ BASKI VE TAHAKKÜMLERİNİ DEVAM ETTİRDİLER :

Kemalistler, ulusa! kurtuluş savaşında esas olarak, toprak ağalarıyla sıkı bağları olan Türk milliyetine mensup tefeci ticaret burjuvazisinin temsilcileri olarak hareket ettiler. Bu sınıf bir ölçüde burjuvalaşmış olmakla birlikte, pre-kapitalist bir karakter de taşımaktaydı ve varlığını sürdürmesini esas olarak emperyalizmin varlığına borçlu-ydu. Bu yüzden şartların zorlamasıyla ona karşı mücadele ederken bile aynı zamanda uzlaşmacıydı. Sonunda iktidarı ele geçirince tekrar emperyalizmle ittifak kurma yolunu tuttu. Ve bu sınıfın en üst kesimleri bir süreç içinde kompradorlaşarak İngiliz-Fransız emperyalistlerinin işbirlikçisi büyük burjuvalar haline geldiler.

Ulusal kurtuluş savaşından sonra, toprak ağaları ve Türk milliyetine mensup komprador tabakasıyla birlikte iktidarı ele geçiren milli ticaret burjuvazisinin üst kesimi, emperyalist işgale son verilmesiyle birlikte ülkeyi terketmek zorunda kalan azınlık milliyetlere mensup (özellikle Rum ve Ermeni) bir kısım kompradorların bıraktığı boşluğu doldurmak göreviyle karşı karşıya kaldı.

Kurulan «milli» yaftalı ticaret birlikleri, «Avrupa'nın uzak memleketlerindeki tüccarları tanıdıkları halde, Erzurum'u, Diyarbakır'ı, Bitlis'i tanımayacak kadar feci bir vaziyette olan» komprador İstanbul burjuvalarıyla, kompradorlaşma yoluna gitmiş bulunan Anadolu tüccarlarını «tanıştırmak» ve kaynaştırmak amacıyla toplanan «İktisat Kongresi» emperyalist şirketlere paravanalık yapmak ve «milli» (!) burjuvaziye sağlanan kolaylıklardan onların da yararlanmasını sağlamaktan başka bir amaca hizmet etmeyen «Türk Anonim Şirketleri»nin ve İş Bankası'nın bir-biri ardına kurulması, hep bu oluşumun gerçekleşmesi yolunda atılmış adımlardır.

Hakim sınıflar, ulusal kurtuluş savaşından sonra emperyalistlere karşı bir «açık kapı» siyaseti «liberal» bir siyaset izlediler. Ama bir yandan emperyalistlerin daha önce sahip oldukları çok geniş imtiyazların kaldırılmış olması, diğer yandan bu yıllara emperyalistlerin savaştan yeni çıkmış ve kendi yaralarını sarmakla meşgul olmaları yüzünden ülkeye gelen yabancı sermaye miktarı sınırlı kaldı. Bununla birlikte daha önce yapılmış olan yabancı sermaye yatırımları, faaliyet göstermeye devam ettiler. 1929 yılında Türkiye'de 1 milyar 100 milyon frank yabancı sermaye vardı. Bunun, 450 milyonu Alman, 350 milyonu Fransız, 200 milyonu İngiliz ve 100 milyonu da diğer ülkelere aitti.

1929-1933 büyük buhranıyla birlikte dünya ticareti felce uğradı ve sermaye yatırımları hemen hemen durdu. Bu durum büyük burjuvazi ve toprak ağalarını «devletçilik» politikasına yöneltti. Türkiye'de mevcut kapitalizm zaten esas itibarıyla, feodalizmle içiçe bulunan komprador nitelikte bir tekelci devlet kapitalizmiydi. «Devletçilik» politikası ise buhran yıllarında, emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve feodalizmin sarsılan durumlarını güçlendirmek için büyük burjuva ve toprak ağalarının devletinin

iyice işin içine sokulmasından başka bir anlama gelmiyordu.

Bu dönemde izlenen politika, (devlet eli ile fabrikalar kurulması, demiryolları inşaatı, tarımda kapitalizmin gelişmesini kolaylaştıracak bazı uygulamalara girişilmesi, Örneğin Ziraat Bankası aracılığıyla tarım kesimine açılan kredi miktarının artırılması, toprak ağalarına ve zengin köylülere tarım makina ve araçlarının alınmasında geniş kolaylıklar sağlanması, aşarın kaldırılması vs.) ülkede kapitalizmin gelişmesinde önemli bir rol oynadı. Ancak, bizimki gibi bağımsız bir kapitalist gelişme yolu izleyememiş yarı-sömürge ülkelerde finans kapitale bağımlılık ağı içinde, kapitalizmin gelişmesi, daima emperyalizmin ülkedeki egemenliğinin daha da pekişmesine, burjuvazinin üst kesiminin palazlandığı ölçüde emperyalizmle gittikçe daha çok bütünleşmesine ve daha çok onun safına geçmesine yolaçan, feodalizmin çözülüp parçalanmasına ve meta ekonomisinin giderek yaygınlaşmasına rağmen, köylülük üzerindeki feodal baskı ve zulme, emperyalizmin içteki uzantısı komprador tekelci kapitalizme karşı mücadele daha da önem kazanır.

Bütün bunlara rağmen ulusal kurtuluş savaşını izleyen ilk yıllarda savaş içinde kazanılmış bir kısım demokratik hak ve mevziler hemen ortadan kaldırılmış değildi. Ancak büyük burjuvazi ve toprak ağaları bunlara sürekli olarak saldırdı, bunları iyice kısıtladı ve nihayet 1925 yılında Doğu'daki Kürt Ulusal Ayaklanması bahane edilerek çıkarılan Tahrir-i Sükun Kanunu'yla azgın bir terörün hüküm sürdüğü gericilik yılları başlamış oldu. Bunu bir süreç içinde devletin faşistleştirilmesi izledi. Yukarıdan aşağı ve hakim sınıflar eliyle adım adım gerçekleştirilen bu işlem özellikle 1929 buhranının patlak vermesiyle hızlandı ve devletin faşistleştirilmesi işi esas olarak buhran yıllarında gerçekleştirildi. Kemalist faşist-feodal diktatörlük

altında, işçi-köylü ve diğer emekçi yığınları, ezilen Kürt milleti, her türlü haktan yoksun olarak insafsız bir sömürü, baskı ve zulme tabi tutuldular.

İşçiler günde en az 10-12 saat çalıştırılıyor, buna karşılık karınlarını doyuracak parayı zor kazanıyorlardı. Düşük ücretle çalıştırılan kadın ve çocukların emeği çok yoğun bir şekilde sömürülüyordu. İşçilerin ne sendika kurma hakları ne de iş güvenlikleri vardı. Faşist hükümetin uyguladığı «sosyal barış» politikası, her türlü ekonomik, demokratik ve siyasi muhalefetin zorbalıkla bastırılması anlamına geliyordu. Mussolini İtalya'sından alınma Ceza Kanununun çeşitli maddeleriyle ve «sınıf ayrılıklarını kö-rüklemek», «sınıf ayrılığına dayanan teşkilat kurmak» vs. gibi gerekçelerle boğulmaya çalışılıyordu. Çıkarılan basın kanunu ile basın özgürlüğünü tamamen yok etmek için hükümete gazete kapatma yetkisi verilmiş, Cemiyetler Kanunu ile de siyasi parti ve benzeri örgütlerin kurulması yasaklanmıştı. Yine bu dönemde çıkarılan Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu polise «şüpheli» kişileri süresiz olarak gözaltına alma yetkisi tanımaktaydı.

Ağa baskısı, tahsildar korkusu, jandarma dipçığı köylülerin hayatının ayrılmaz bir parçasını teşkil ediyordu. Şehirdekilerine göre çok daha ağır, yarı-feodal yükümlülük ve sömürü altında olan tarım işçilerinin durumları ise sanayi işçilerine kıyasla çok daha kötüydü. Temel ihtiyaç maddeleri üzerinde devlet eliyle kurulan ve işletmesi çoğunlukla emperyalist-komprador şirketlere devredilen tekeller yüzünden halk, bu maddelere normal fiyatlarından birkaç misli fazlasını ödemek zorunda bırakılıyor ve açıktan açığa soyuluyordu.

Kemalist faşist-feodal diktatörlük aynı zamanda ezilen Kürt ulusu üzerinde de dizginsiz bir terör, milli baskı ve asimilasyon politikası uyguladı.

Kemalist hükümet, daha milli kurtuluş savaşı sırasın-

da ulusal haklarının verilmesini talep eden bir Kürt milli hareketini (Koçgiri hareketini) katliam yoluyla bastırma yolunu tutmuştu. Kemalist burjuvazi bu geleneği 1925'te Şeyh Sait'in gerici feodal önderliğindeki ulusal ayaklanmayı bahane ederek Kürt halkını yeni bir katliama tabi tutar, Kürtler üzerindeki milli baskıyı alabildiğine yoğunlaştırırken de, devam ettirdi. Daha sonra da bunu Ağrı, Zilan ve Dersim'de asimilasyon politikasının bütün yönlerini dizesiz bir terörle birlikte uygulayarak tekrarladı. Bu «harekat»larla Kürtlere yoğun olarak buldukları bölgelerde, Osmanlılar zamanında tanınmış olan yarı-özerkliğin kalıntıları tamamen yok edilir ve Türkiye sınırları içinde kalan Kürdistan toprakları da faşist «devlet otoritesi» yerleştirilirken aynı zamanda bu toprakların ilhaki da perçinleniyordu. Kürt köylüleri üzerindeki zulüm ve baskı böylesine insafsız ve katmerliydi.

Bu arada Alman emperyalizminin 1930'lar da yeniden yükselmeye başlaması ve paylaşım isteyen yayılcı bir güç olarak ortaya çıkması Türkiye'de etkisini göstermeye başladı. Bu yıllarda önceleri başını C. Bayar'ın çektiği ve M. Kemal tarafından da desteklenen, esas olarak İngiliz - Fransız işbirlikçisi büyük burjuva - toprak ağası kliği ağır basmaktaydı. Bunun yanında muhalefette bulunan İnönü de Alman yayılcılığına paralel olarak gelişmekte olan, esas olarak Alman yanlısı bir büyük burjuva-toprak ağası kliğinin başını çekiyordu. M. Kemal'in ölümünden sonra faşist-feodal diktatörlük içindeki bu iki klik arasında cereyan eden mücadelede ağır basan, İnönü'nün başını çektiği klik oldu. Bu klik 2. Dünya savaşının başlarında iki emperyalist güç arasında bir «dengeşantaj» politikası güttü ve başlangıçta, İngiliz-Amerikan emperyalistleriyle de askeri ekonomik yardım anlaşmaları imzaladı. Bir emperyalizmin işbirlikçisinin, sınıf karakteri gereği, diğer emperyalizme karşı da teslimiyetçi oluştundan kaynaklanan bu politikanın maddi temeli; yürüt-

me mevkiî olan hükümet hangi kliğin elinde olursa olsun genelde devlet mekanizmasının bir bütün olarak halka karşı büyük burjuvazi ile toprak ağalarının ve onların arkasındaki emperyalist devletlerin çıkarlarını koruması gereğine dayanıyordu. Faşist-feodal devlet mekanizması içinde, bu dönemde, İngiliz-Fransız emperyalizmi yanlısı unsurlar halâ güçlü durumdaydılar ve önemli mevzileri ellerinde bulundurmaya devam ediyorlardı. Ama savaşın gelişimi ile birlikte Alman emperyalistleri geçici bir üstünlük sağlayınca, iktidarın Hitlerci yüzü iyice açığa çıktı ve ülke hızla Alman emperyalizminin etkisi altına girdi. Saraçoğlu hükümetinin kurulması bu gelişmeler sonunda gerçekleşti. Bu yıllar, halkımız üzerindeki faşist-feodal diktatörlüğün iyice azgınlaştığı yıllardır.

Bu sıralarda Alman savaş gemileri, boğazlardan «gizlice» Karadeniz'e geçerken önde gelen bazı Nazi hayranları Alman Dışişleri Müsteşarlığına ele geçirilen Sovyet topraklarında bir «Turan Devleti» kurulmasını öneriyorlar, bazı faşist generaller ise hükümetin ve Genel Kurmay'ın izniyle Almanlara esir düşen Türk asıllı Sovyet askerlerini Nazilerin saflarında Sovyetler Birliği'ne karşı savaşa sürebilmek için çalışmalar yapıyorlardı. Nazilerin mali desteği ile ırkçı-faşist akımlar alabildiğine körükleniyor, İnönü ölünceye kadar «Millî Şef» ilan ediliyor ve otoriter hükümet sloganı en fazla duyulan resmî slogan haline geliyordu.

2. Dünya Savaşı sırasında uygulanan ekonomik politika burjuvazi ve toprak ağalarının vurgunlar vurarak iyice palazlanmalarına hizmet etti. İhraç mallarının değerinin yükselmesi ve ithalatın kısıtlanmasıyla yaygınlaşan karaborsa yoluyla, bir avuç vurguncu ve spekülâtör büyük kazançlar sağladı. Toprak ağaları tarım ürünleri fiyatlarının artması ve karaborsadan yararlanarak iyice zenginleştiler. Banka kredileriyle desteklenen tefecilerin kü-

çük üreticiler üzerindeki baskı ve sömürüleri iyice yoğunlaştı. 1942 yılında karaborsayı önlemek gerekçesiyle serbest bırakılan fiyatlar, alabildiğine yükselirken, büyük burjuvazi, toprak ağaları, tefeci tüccarlar iyice semirdiler.

II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA TÜRKİYE AMERİKAN EMPERYALİZMİNİN HEGEMONYASI ALTINA GİRDİ :

Alman emperyalizminin bozgununun başlamasıyla birlikte eski İngiliz, Fransız ve şimdi artık onlarında efendileri olarak dünya sahnesine çıkmakta olan Amerikan emperyalizminin işbirlikçisi Bayar-Menderes kliği, CHP içindeki muhalefetini şiddetlendirdi. Alman emperyalizminin bozgununun tamamlanması ve Amerikan emperyalizminin kapitalist dünyanın efendisi olarak ortaya çıkması üzerine iktidardaki İnönücü klik de Amerikan emperyalizmine yanaştı ve ona hizmet sundu.

İlk ilişkiler askeri yardım şeklinde başladı. 1945 te «ödünç verme ve kiralama kanunu»ndan Türkiyenin de yararlanabilmesi (!)ni sağlayan bir anlaşma imzalandı. Anlaşmanın birinci maddesine göre, Amerikan hükümeti, Türk hükümetine askeri teçizat, hizmet ve bilgi verecek, karşılık olarak Türk hükümeti Amerikan emperyalistlerine askeri, mali, ekonomik, kültürel vb. her alanda kolaylık sağlayacaktı. Bunu bir dizi başka «ikili» anlaşmalar izledi ve Türkiye, Amerikan emperyalizminin yeni-sömürgesi ve SSCB'ne karşı oluşturulan kuşatma çemberinin bir parçası haline getirildi.

Bu arada II. Dünya Savaşının hemen ertesinde, ülkede halk yığınlarının muhalefetinin yükselmesi yanında dünya çapında faşizmin hezimete uğraması ve «demokrasi» rüzgarlarının esmesi, İnönü'nün «milli şef»likten vazgeçmesine ve tek partili faşist diktatörlüğün «çok

partili» parlamenter-faşist diktatörlüğe çevrilmesine yol açtı. Örgütlenme, düşünce vb. «özgürlükleri» de tanındı. Ama yalnızca eskiden beri İngiliz, Fransız emperyalizminin işbirlikçiliğini yapan şimdi de Amerikan emperyalizmine en yakın olan Bayar-Mendres kliğine ve bunun yanında da bir ölçüde de milli burjuva kesimlere...

Bayar-Menderes kliği tarafından kurulan DP, halk yığınlarının CHP'nin yıllar süren azgın faşist diktatörlüğüne karşı duyduğu nefreti «demokrasi» havarisi pozlarında kendi çıkarları doğrultusunda kullanmayı başararak 1950 de iktidara geldi.

TKP'ne bütün Ş. Hüsnü yönetimi boyunca hakim olan sağ oportünist çizgi, savaş öncesinde ve savaş yıllarında TKP'nin reformist ve burjuva kuyrukçusu bir siyaset izlemesine yol açtı. Bu nedenle halk yığınlarının faşizme karşı duyduğu nefret devrimci proletaryanın bağımsız siyaseti kanalına akıtamadı. Savaş sonrası 1946 yılında ise TKP'nin yönetimine revizyonist Zeki Başımar geçti ve daha sonrada, Parti fiilen tasfiye edildi .

Amerikan emperyalizminin Türkiye'yi egemenliğine almasıyla birlikte başlayan yoğun sermaye ve mal ihracı savaş sonrası koşullarında ülkede kapitalist gelişmeyi hızlandırdı. Daha önce de belirttiğimiz gibi gelişen bu kapitalizm, feodalizmle iç içe ve komprador karaktere sahip tekelci bir kapitalizmdi. Bununla birlikte ülkede milli kapitalizm de sınırlı da olsa gelişmekteydi.

Bu dönemde çeşitli dallarda yeni kurulan anonim şirketlerin sayısında hızlı bir artış görüldü. Bu durum, büyük burjuvazi ve büyük toprak ağalarının savaş yıllarında elde ettikleri olağanüstü kârlarla oldukça pazarlanmış olmalarının bir sonucudur. Özellikle bankacılık alanında, devlet güdümündeki İş Bankasından ayrı olarak kurulan bir çok banka daha sonraki yıllarda büyük burjuvazinin elinde güçlenerek önemli mali kurumlar haline geldiler.

1950 yılında emperyalist tekellerin büyük burjuvazi ile birlikte girişecekleri yatırımları finanse etmek için ABD emperyalizminin güdümündeki Dünya Bankasının ve işbirlikçi hükümetin desteği ile Türkiye Sınai Kalkınma Bankası kuruldu. Bu bankanın kurulmasına Türkiye'de faaliyet gösteren belli başlı tüm bankalar ve büyük burjuvazinin önde gelen temsilcileri de hissedar olarak katıldılar.

İşbirlikçi DP yönetimi emperyalistlerin ülkeye daha fazla sermaye ihraç edebilmelerini sağlayabilmek için her türlü kolaylığı gösterdi. CHP hükümetinin 1947'de çıkarıldığı yabancı sermaye kanununu yenileri izledi. Amerikalı bir iktisatçının hazırladığı bir kanunla tarım alanı daha fazla emperyalist tekellerin sömürüsüne açıldı. Yabancı tekellerin Türkiye'den elde ettikleri kârların dışarıya serbestçe transferini sınırlayan kanun hükümleri kaldırıldı. 1954'de yabancı petrol şirketlerinin avukatlığını yapan bir Amerikalının hazırladığı petrol kanunu tasarısı kabul edilerek petrol alanında emperyalizmin sömürüsü güçlendirildi.

1950'lerde tarımda kapitalizmin gelişmesi özellikle Ege ve Çukurova bölgelerinde hızlandı. 1948 yılında başlayan Marshall yardımıyla Türkiye'ye giren traktör ve diğer tarım makinalarının sayısında büyük bir artış görüldü. 1948 yılında traktör sayısı 1750, biçer döver sayısı 994 iken, bu sayılar 1952'de 31.445 ve 3.222'ye çıktı. Yine bu yıllarda tarımsal kredi miktarı 1950'de 412 milyondan 1955'de 1.554 milyon ve 1960'da 2.392 milyon liraya yükseldi.

Bu yıllarda tarımda feodalizmin hızla çözülmeye başlamış olması elbette büyük burjuvazinin feodal toprak ağalarına karşı mücadele ederek onu tasfiye etmesi anlamına gelmiyordu. Yalnızca feodal toprak ağalığı ekonomisinin toprak ağalarının kapitalist sömürüye de başvurmalarına paralel olarak adım adım hemen her yerde yarı-

feodal bir ekonomi haline dönüşmesi ve yarı-feodal toprak ağalığı ekonomisi içinde de kapitalizmin gittikçe daha fazla belirginleşmesiydi sözkonusu olan. Feodal toprak ağaları giderek aynı zamanda burjuvalaşıyorlar ve bu ölçüde sanayii, ticaret gibi işlerle de uğraşmaya başlayarak kompradorlaşıyorlardı. Ancak Türkiye gibi emperyalizme bağımlı geri bir tarım ülkesinde, bu tip bir kapitalist gelişmenin hiç bir zaman feodalizmi tasfiye edemeyeceğini ve yarı-feodal yapıyı unutmamak gerekir. Ama yine de bu durum feodal üretim ilişkilerinin geniş ölçüde kapitalist üretim ilişkilerine dönüşmeyeceği ve yarı-feodal yapı içinde kapitalist üretim ilişkilerinin hakim bir özellik kazanamayacağı anlamına gelmez. Bunun yanında tarımda kapitalist gelişme ve meta üretiminin yaygınlaşması köylülük içindeki farklılaşmayı da artırıyor ve köylülük içinde bir yandan tarım işçileri ve yarı-proleter; diğer yandan milli bir kapitalizmin kırsal alanlardaki başlıca temsilcilerinden biri olan köy burjuvazisi, yani zengin köylülük gittikçe daha fazla belirginleşmeye başlıyordu.

İşbirlikçi DP hükümeti Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin güdümündeki saldırganlık paktları olan NATO ve CENTO'ya soktu. 1959 yılında «silahsız ve dolaylı» saldırılara karşı, Amerikan emperyalistlerine ülkeye müdahale hakkı tanıyan yeni andlaşmalar imzalandı. Bu dönemde Amerikan emperyalistleri ülkenin her tarafında askeri üsler kurdular.

27 MAYIS DARBESİYLE AMERİKANCİ DP HÜKÜMETİ YIKILDI AMA BÜYÜK BURJUVAZİ VE TOPRAK AĞALARININ FAŞİST-FEODAL DİKTATÖRLÜĞÜ YIKILMADI :

İşbirlikçi DP iktidarı döneminde izlenen enflasyonist politika, emperyalizmin, büyük burjuvazinin ve toprak

ağalarının çıkarlarına hizmet ederken, bir yandan da buhranın ve ekonomik çöküntünün derinleşmesine yol açtı. Ve geniş emekçi yığınlarını yoksulluk ve sefaletin batağına iyice gömdü. Bu durumun bir sonucu olarak alınan bazı tedbirler pahalılığı ve karaborsayı alabildiğine artırdı. Durumları günden güne daha kötüye giden işçilerin, köylülerin, dar gelirli memurların ve küçük rütbeli subayların muhalefeti yoğunlaştı. Yine bu yıllarda DP'nin bir avuç büyük burjuvayla büyük toprak ağasına hizmet eden politikasından zarar gören milli burjuvazinin çeşitli kesimlerinin hoşnutsuzluğu da artmıştı. Ayrıca öteden beri CHP yönetimi ile sıkı bağları bulunan bir başka Amerikancı büyük burjuva ve toprak ağası kesimi de çökmekte olan DP hükümetinin yerine şu veya bu biçimde bir CHP hükümetini geçirmeyi hedef alan bir muhalefet geliştirmekteydi.

DP 10 yıllık iktidarı boyunca Amerikan emperyalizminin uşaklığını ve işbirlikçi hakim sınıfların hizmetkarlığını yaptıktan sonra iyice yıpranmıştı. Ama TKP'nin Sovyet revizyonistlerinin bir avuç uşağından ibaret olan bu yurt dışı dönemler şebekesi haline gelerek fiilen tasfiye edildiği, onlarca yıldan beri aralıksız süre gelen faşist baskı ve terör altında emekçi halk yığınlarının örgütlenme ve bilinç seviyelerinin son derece düşük olduğu şartlarda halk yığınlarının şiddetlenen muhalefeti büyük burjuvazi ve toprak ağalarının başka bir kesiminin denetimi altında bulunan CHP'nin peşine takıldı. Bu arada DP'nin on yıldır uyguladığı parlamenter faşist rejimi, tek partili faşist bir rejime dönüştürme çabaları da iflas etti. ve 27 Mayıs 1960'da gerçekleştirilen askeri bir darbeyle DP hükümeti yıkıldı.

DP hükümetinin yıkılması ülkemizde yaygın bir şekilde iddia edildiği gibi faşist diktatörlüğün yıkılmasına ya da en azından işlemez hale gelmesine, faşistlerin devlet cihazı üzerindeki denetimlerini kaybetmelerine kısıtlı da

olsa-siyasi özgürlüğün varolduğu bir rejimin kurulmasına yol açtı mı? Bu soruya kısaca cevap vermeye çalışalım.

Bizim gibi ülkelerde faşist diktatörlük (ya da faşist-feodal diktatörlük) dendiğinde anlaşılması gereken büyük burjuvazi ve toprak ağalarının faşistleştirilmiş devlet cihazından başka bir şey değildir. Bu yüzden faşist diktatörlüğün gerçekten ve kesin olarak yıkılması, faşizm tehlikesinin kökünün kurutulması ancak mevcut devlet cihazının devrim yoluyla parçalanması, yok edilmesi ve yerine işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulmasıyla mümkün olur. Faşist diktatörlüğün, sömürge ya da sömürgeleştirilmiş (işgal altındaki) ülkelerde bir başka yıkılış biçimi de sömürgeciliğin aleti olan devlet cihazının milli burjuvazi önderliğinde bir ulusal kurtuluş savaşı ile dağıtıldıktan sonra yeniden bir milli burjuva diktatörlüğü biçiminde örgütlenmesi şeklindedir. Ancak burada faşizm tehlikesi ilerde her zaman mevcut olmaya devam eder. Bunlardan başka faşist diktatörlüğün yıkılmasından çok işlemez hale gelmesi ya da faşistlerin devlet cihazı üzerindeki denetimlerini kaybetmeleri olarak nitelendirilebileceğimiz bir başka durum daha söz konusudur. Bu durumda ülkede gelişen güçlü bir halk hareketi temeli üzerinde faşist diktatörlük sarsılır, geriletilir ve faşist diktatörlük cephesinde geniş çatlaklar meydana gelir. Faşistler, devlet cihazını ve ülkenin denetimini ellerinden kaçırabilir ve bir halk cephesi hükümetinin kurulmasına engel olamayabilir. Bu takdirde siyasi özgürlüklerin büyük bir kısmı yasallaştırılır ve aynı zamanda fiilen uygulanabilir. Böylece kısıtlı da olsa, (zaten tam bir siyasi özgürlüğün elde edilmesi, ancak proletarya önderliğinde kurulan yeni-demokratik devlette mümkündür.) siyasi özgürlüğün mevcut olduğu bir siyasi rejim kurulabilir. Böyle bir rejim ve halk cephesi hükümeti milli burjuvazi önderliğinde de kurulabilir. Milli burjuvazi önderliğinde de kurula-

bilen böyle bir hükümetin halk cephesi hükümeti adını hak edebilmesi için, milli burjuvazinin emperyalizmle ve hakim sınıflarla uzlaşma eğilimi tanıyan üst kesiminin değil (bu kanat tarafından bir hükümetin fonksiyonu faşist diktatörlüğü işlemez hale getirmek bir yana, ancak halk yığınlarının ona karşı mücadelesini saptırmak ve bu diktatörlüğü maskeleyen «asma yaprağı» görevini yaparak onu en sıkıntılı zamanında nefes alacak ve kendini sağlamlaştıracak zamanı kazandırmak olabilir) halk yığınlarının mücadelesinden -bir taraftan korksa bile- kuvvetle etkilenen ve emperyalizm ve işbirlikçi hakim sınıflarla uzlaşma değil, mücadele yanı ağır basan alt kesiminin (sol kanadının) önderliğinde kurulması gerekir. Böyle bir rejimin son derece istikrarsız, dengesiz ve geçici olacağı ve kısa süre içinde, ya buhranın hafiflemesi ve büyük burjuvazi ve toprak ağalarının duruma yeniden hakim olmasıyla birlikte adım adım gerileyerek yerini faşist bir rejime bırakacağı; ya ayakta kalabilmek ve kendine bir temel yaratabilmek için emperyalizme, komprador tekelci kapitalizme ve feodalizme darbeler vurarak gerici, faşist güçlerle, halkın demokratik güçleri arasında kesin hesaplaşmaya yol açacağı açıktır. Ki böyle bir çatışma sonunda ancak iki alternatif söz konusu olabilir. Ya halkın devrimci demokratik diktatörlüğü, ya da büyük burjuvazi ve toprak ağalarının azgın faşist diktatörlüğü. Halka karşı büyük burjuvazi ve toprak ağalarının bütününün çıkarlarını korumak görevini yerine getiren faşist diktatörlük, büyük burjuvazi ve toprak ağaları kliklerinin kendi iç çatışmalarıyla yıkılmaz. Faşizm kendi kendini yok edemez. Özellikle işlemez hale gelmek anlamında bile olsa faşist diktatörlüğün -yıkılmasının- büyük burjuvazi ve toprak ağalarının tüm sınıf hakimiyetleri sisteminin çökmesi ve bir işçi köylü diktatörlüğünün kurulması sonucu doğurması ihtimalinin oldukça kuvvetli olduğu bizimki gibi ül-

keler de, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının hiç bir kesimi -anti faşist-, -liberal- vs. olamaz. Kuşkusuz bu gerçek faşist - feodal kamp içinde çeşitli büyük burjuva ve toprak ağası kliklerin arasındaki çatışmalar ve belli bir anda buhrandan en fazla etkilenen kesimlerin faşizmin en gerici, en azgın biçimlerinden yana olacakları gerçeğiyle çelişmez.

27 Mayıs'ta olan, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının CHP içinde üslenmiş kesimin, reformist burjuva muhalefetin atını kendi arabasına koşmayı başararak, askeri bir darbeye DP hükümetini devirmesi ve iktidarı ele geçirmesiydi. 27 Mayıs öncesi ve sonrası ne emperyalizme, faşizme, feodalizme yönelmiş güçlü bir devrimci demokratik halk hareketi, ne de bu halk hareketinden etkilenen -en azından- milli burjuva bir önderlik mevcuttu. 27 Mayıs öncesinde görülen öğrenci gösterileri, halkın DP faşizmine karşı duyduğu nefretten kuvvet almasına rağmen büyük burjuvazi ve toprak ağalarının partisi olan CHP tarafından yönlendiriliyordu. 27 Mayıs'tan sonra ne siyasi özgürlüğün -sınırlı bile olsa- mevcut olduğu bir rejim kuruldu, ne de emperyalizme, komprador tekelci kapitalizmin ve feodalizmin ülkedeki egemenliğine darbeler vuruldu. Büyük burjuvazi ve toprak ağaları uzlaşmacı reformist burjuvaziyi tatmin etmek ve halkın gözünü boyamak için bir kısım burjuva demokratik hak ve özgürlükleri kağıt üzerinde -yani anayasada- «tanımak» zorunda kalmakla birlikte bunların hayata geçirilmesini önleyecek tedbirleri de almayı ihmal etmediler. Eski rejimin yapısında bir değişiklik olmadı ve parlamenter faşizmin uygulanmasına devam edildi. Başka bir deyişle, mekanizma eski gibi işlemeye devam ederken bakanların kimlikleri değişti, bu değişen bakanlardan bir kaçının göstermelik olarak «asılmak» talihsizliğine uğraması bu durumda gerçekten talihsizlik olarak nitelendirilebilir.

Amerikan emperyalizminin kendisine sadakatla hizmet eden DP çetesinin iktidardan düşürülmesine karşı takındığı en azıdan olumsuz olmayan tavrın nedeni de geniş ölçüde bu objektif durumda ve DP'nin artık ABD emperyalizmine bile güven veremeyecek kadar kokuşmuş ve yıpranmış bir kuruluş haline gelmiş olmasında aramak gerekir. 27 Mayıstan önce CIA, Washington'a gönderdiği bir raporda «Menderes'in günleri sayılıdır» diyordu. Geniş ölçüde tecrit edilmiş olan DP iktidarının halk yığınlarının genişleyen muhalefetini açık bir diktatörlük kurarak bastırma girişiminin altından kalkamayacağı, ordu içinde DP'ye karşı darbe girişimlerinin hazırlandığı açık olarak görülmekteydi. Yine o günkü koşullar da böyle bir girişimin başarı kazanması halinde, Türkiye'nin ABD emperyalizmine ve onun NATO, CENTO gibi saldırı araçlarına olan bağlılığını sürdüreceği ve emperyalizmin ülke içindeki çıkarlarına zarar verecek radikal bir tavrın içine giremeyeceği açıktı.

Ayrıca bu dönem gün geçtikçe gelişen ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin çehresi gittikçe değişen bir dünyada da emperyalizmin eskiden beri varolan bir takım sömürü yöntemlerini daha da geliştirdiği ve bunlara yeni şartlara uygun olarak inceltilmiş yenileri ile birleştirmeye zorlandığı bir dönemdi. Bu gelişimin bir parçası olarak Türkiye gibi kapitalizmin nispeten geliştiği geri tarım ülkelerinde can damarlarından dışa bağımlı ve gerç teknoloji ile çalışan tüketim sanayileri gelişmekteydi. Bu gelişimin, yanında getirdiği sorunlar vardı. Bu sorunların çözümlenmesinde yerli iktidarlara da önemli görevler düşüyordu ve iflas halindeki DP'nin yetersizliği bu noktada ortaya çıkıyordu.

27 Mayıs darbesi sonrasında kurulan MBK hükümetlerinde reformcu milli burjuvazinin çıkarlarını savunan unsurlar da bulunmakla birlikte, esas ağırlık büyük bur-

juvazi ve toprak ağalarıydı. Bu arada «kurucu meclis»e getirilen bir kısım reform kanunları bu güçlerin mecliste hakim olmaları nedeniyle yasalaşamadı. Hazırlanan yeni anayasa esas itibariyle egemen sınıfların halk üzerinde kurmuş oldukları hakimiyeti meşrulaştırmak amacına hizmet etmekle birlikte, aynı zamanda reformist burjuvazinin baskısıyla metne girmiş bir takım burjuva demokratik siyasi hak ve özgürlükleri içermekteydi. Daha sonraki yıllarda anayasada yazılı bu hak ve özgürlüklerin ancak bir kısmı, o da emekçi halk yığınlarının mücadeleleri sonucunda hayata geçirilebildi. Bu sınırlı hak ve özgürlükler bile işbirlikçi hakim sınıflar için tahammül edilmesi güç şeylerdi, nitekim içine düştükleri buhran şiddetlendikçe bu hak ve özgürlüklere yapılan saldırılarda arttı. Emekçi yığınlar kopara kopara aldıkları bu hak ve özgürlükleri çoğu zaman kanları pahasına savunmak zorunda kaldılar.

1960'larda halk yığınlarının devrimci ve demokratik mücadelesi hızla gelişti ve önemli ilerlemeler kaydetti.

Bu dönemde işçiler grev ve toplu sözleşme haklarının ve sendika seçme özgürlüğünün tanınması için işçi sınıfı dayanışması uğruna ve her türlü anti-demokratik baskılara karşı güç şartlar altında ve bir çok şehitler vererek mücadele ettiler. İşçi sınıfı, gittikçe gelişen bir biçimde grevlerle, gösteri yürüyüşleri ile, fabrika işgalleriyle ve daha birçok şekilde işbirlikçi hakim sınıfların faşist terörüne karşı azimle direndiler. İşçi sınıfının yükselen mücadelesi 15-16 Haziran büyük işçi direnişi ile zirvesine erişti.

1960'larda geniş köylü yığınlarının toprak ve özgürlük mücadelesi de büyük ilerlemeler kaydetti. Birçok bölgede toprak ağalarıyla köylüler, tarım işçileri arasındaki mücadeleler şiddetlendi, toprak işgalleri yoğunlaştı. Köylüler tefeci ve vurguncu tüccarın sömürüsüne karşı gös-

teri yürüyüşleri ve mitingler düzenlediler. Doğuda Kürt köylüleri komando zulmüne karşı mücadeleyi sürdürdü. Kürt ulusu üzerinde uygulanan baskılara karşı doğuda bir dizi miting yapıldı.

1960'lar boyunca yükselen halk yığınlarının mücadelesi halk sınıf ve tabakalarını etkiledi ve onları giderek artan ölçüde mücadelenin içine çekti.

Ülkemizde kapitalizm bu yıllarda da hızlı bir şekilde -eskiye göre ve nisbi olarak- gelişmeye devam etti. Bu dönemde tarımın GSMH içindeki payı % 36 dan 1970'de % 27,2 ye inerken tarımda kullanılan traktör sayısı da 1960'da 42136'dan 1970'de 105.865'e yükseliyordu. 1960'da traktörle işlenen alan ekilen toprakların yaklaşık olarak % 20'sini teşkil ederken bu oran 1970'te % 50'yi geçmişti. 1960'da köylülük Türkiye nüfusunun % 73,6'sını teşkil ederken, 1970'te bu oran % 64,1'e düştü. Tarımda yarı-proleterler dışında bir milyon civarında işçi çalışıyordu. Kırsal alanların pazara açılması geniş ölçüde gerçekleşmişti. Öte yandan ülkedeki tekelci sermayede finans kapitalin artan bir şekilde ülkeye akması ve komprador tekelci kapitalizmi geliştirmesine bağlı olarak (bu gelişim aynı zamanda genel olarak meta ekonomisinin yaygınlaşması ve sınırlı da olsa milli kapitalizmin gelişmesine yol açıyordu) büyük hızla büyümekte ve yoğunlaşmaktaydı. Mevcut sanayi hemen hemen bütün dalları bir veya birkaç firmanın egemenliği altında bulunuyordu. Sanayide çalışan işçilerin sayısı üç milyonu bulmuştu. Tekelci sermaye pazar mekanizması aracılığıyla kırsal bölgelerde yaşayan geniş köylü yığınlarını doğrudan veya dolaylı bir biçimde gittikçe daha fazla sömürmekteydi. Ancak bütün bu gelişmeler hiç bir şekilde ülkede fodalizmin tamamen tasfiye olduğu anlamına gelmiyordu. Nitekim özellikle kırsal alanlarda feodal üretim ilişkileri parçalanma süreci içindeki şekilleri ile de olsa (özellikle ürün -rant ya da para-rant

sömürüsüne dayanan ortakçılık ve kiracılık) yaygın bir şekilde varlığını sürdürmeye devam etmekteydi. Esas olarak feodalizmle kapitalizmin içiçe bulunduğu yarı-feodal bir krakter taşıyan toprak ağalığı ekonomisi bağrında kapitalizm ne ölçüde gelişmiş olursa olsun başka bir deyişle burjuva yönü ne kadar ağır basarsa bassın, bu gelişme, feodalizmin gerçekten tasfiyesi ve «salt kapitalist bir 'juncker' ekonomisi»nin doğuşu ile sonuçlanmadıkça (ki bu bizimki gibi emperyalizmle bağlı geri bir tarım ülkesinde pratik olarak mümkün değildir) feodal kalıntıların temsilcisi ve demokratik devrimin hedefi olmaya devam eder.

Bu dönemde devrimci bir proletarya partisi hala örgütlenmemişti. «Sosyalist hareket» çeşitli kılıklara bürünmüş modern revizyonist ve burjuva reformist mihrakların etkisi altında bulunmaya devam ediyordu. Sovyetler Birliği'nde Kruşçevci revizyonistlerin iktidarı ele geçirmeleriyle birlikte başlayan kapitalizme geri dönüş sürecinin 1960'ların sonlarına doğru Brejnev kliği eliyle tamamlanması ve Sovyetler Birliği'nin sosyal-emperyalist bir ülke, yayılma peşinde koşan saldırgan emperyalist bir güç haline gelmesine paralel olarak, modern revizyonistler artık işçi sınıfı hareketi içinde bir sapma olmaktan çıkmış, Sovyet yayılmasına paralel olarak özellikle bürokratik-burjuvazi içinde oluşmaya başlayan Sovyet yanlısı büyük burjuva unsurların hizmetkarı sosyal-faşistler haline dönüşmüş bulunuyorlardı. Bu dönemde sosyal-faşistler, işçi sınıfı hareketi üzerinde etkileri son derece sınırlı ve yurt dışındaki Sovyetler Birliği'ne bağlı bir ajan şebekesi tarafından yönetilen T'K'P yanında, TİP içinde oldukça etkilendiler.

Bu yıllarda TİP yönetiminin parlamenter ve pasifist çizgisine duyulan tepki, Mihri Belli'nin başını çektiği bir grup orta yolcu görünümlü revizyonist tarafından yön-

lendirilen MDD hareketini doğurdu. Bu hareketin olumlu yönü Türkiye devriminin aşamalı karakterini vurgulaması, sol hareket içindeki TİP'in parlamenter, pasifist çizgisine tepki duyan bütün militan devrimci kadroları bağrında toplamasıydı. Ağır basan olumsuz yönü ise, modern revizyonist tezleri muhafaza etmesi, bütün sömürge ve yarı-sömürge tarım ülkeleri için geçerli olan evrensel UDHD teorisini tahrif ederek proletarya önderliğini inkar eden bir anlayış getirmesi, burjuva kuyrukçuluğu darbecilik, ordu ve devlet hakkında yaydığı oportünist görüşler ve şoven milliyetçi karakteriydi. Bu hareket, başından beri, TİP yönetimine karşı çıkan her çeşit akımı çekirdek halinde bile olsa- içinde barındıran bir muhalefet cephesi karakterini taşıyordu. Bu cephe 1970'lere gelirken özünde aynı olan revizyonist tezler temelinde ilk önce iki sağcı grup halinde bölündü.

Bu gruplardan biri ASD, diğeri PDA etrafında toplandı.

Daha başlangıçta Mihri Belli'nin en kaba sağ oportünist tezlerini diğer gruptan daha cesaretle (!) savunan PDA kliği pasifizmleri nedeniyle gençlik içinde tecrit olunca cuntacılarla pazarlığında militan gençlik hareketini elinde bir koz olarak bulundurma hesapları yapan Mihri Belli'yi saflarına kazanamadı. Bunun üzerine özellikle devrimci gençlik hareketi içinde ÇKP ve Mao Zedung'un sahip olduğu büyük prestijden yararlanabilmek amacıyla, reformist sağ çizgisini ve Mihrici tezlerini bu kez devrimci proletaryanın uluslararası planda modern revizyonizme karşı geliştirdiği Marksist-Leninist tezlerin genel bir propagandası altında gizleyebilmek için çabalamaya ve keskin bir devrimci lafazanlık edebiyatı geliştirmeye başladı. Ama sağ oportünist çizgi, içindeki ve dışındaki devrimcilerin gözlerini boyayabilmek amacıyla bunu yaparken yine de bir an bile en adi burjuva refor-

mizmini eskisine göre daha ince bir biçimde tezgahlamaya çalışmaktan geri durmuyordu.

1970'lere gelindiğinde hakim sınıfların buhranı iyice şiddetlenirken sosyal-emperyalizmin işbirlikçisi ve faşist diktatörlüğün yordakçısı revizyonistlerin ihaneti ve küçük-burjuva reformist mihrakların sağ oportünist günahları bu kez de «sosyalist hareket»in saflarında çeşitli küçük burjuva ihtilalci «sol» akımların kuvvetlenmesine yol açtı. ASD ve PDA saflarından kopan ve başlıcalarını THKO, THKP-C, TKP-ML'nin teşkil ettiği bu akımlar örgütsüz ve kitlelerden kopuk bir şekilde silahlı mücadeleye başladılar.

Bu arada derinleşen buhranın yükünü, halk yığınlarının omuzlarına iyice yükleyebilmek için halkın uzun ve zorlu mücadelelerle hayata geçirdiği bir kısım demokratik hak ve özgürlükleri tamamen ortadan kaldırmaya yönelen işbirlikçi hakim sınıf klikleri, sıkıyönetim yoluyla parlamenter faşizmi iyice pekiştirmek ya da askeri faşist bir diktatörlük kurmak için çabalarına iyice hız vermişlerdi. Bunların mücadelelerinin ordu içine yansması yanında, sosyal-emperyalistler de reformist eğilimli bir kısım cuntacı subayı elde ederek bunlar aracılığıyla reformist burjuva darbeci akımı kullanmaya ve hegemonyayı ele geçirmelerini kolaylaştıracak bir ortam yaratmaya çalışıyorlardı.

12 MART DÖNEMİ, FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜN YARI-ASKERİ BİR BİÇİM ALDIĞI VE HALKIMIZ ÜZERİNDE UYGULANAN FAŞİST TERÖRÜN YOĞUNLAŞTIĞI BİR DÖNEMDİ

Bu koşullar içinde 12 Mart'ta yüksek rütbeli Amerikancı faşist generaller, hükümete bir muhtıra vererek iktidara el koydular. Reformist ve sosyal emperyalizme ya-

naşma eğilimi taşıyan darbecilerin önde gelenleri tasfiye edildikten sonra, sıkıyönetim ilan edilerek halka karşı azgın bir saldırı ve terör kampanyası başlatıldı. Amerikan emperyalizmi 12 Mart döneminde ülkemiz üzerindeki hegemonyasını daha da kuvvetlendirdi ve yeni mevziler kazandı.

12 Mart'ta hem bir askeri diktatörlük organı kuruldu (Silahlı Kuvvetler Komuta Konseyi), hem de parlamento varlığını sürdürmeye devam etti. Bunun başlıca nedeni askeri faşist diktatörlük yanlısı güçlerin kendilerini parlamentoyu lağvedecek kadar güçlü hissetmemeleriydi. Bu durum, parlamentoya hakim olan AP'nin «parlamente sistem»e son verilmesine karşı yürüttüğü muhalefetle denk düştü. Parlamento ve Silahlı Kuvvetler Komuta Konseyi içinde Amerikancı hakim sınıf klikleri arasındaki mücadele devam ederken, yarı-parlamente, yarı-askeri faşist bir rejim uygulanmaya devam ediyordu. Ama bu rejim zorunlu olarak geçici bir karakter taşımaktaydı; sonunda ya parlamente faşizme dönecek ya da parlamentonun bütün fonksiyonlarını yitirmesiyle tam bir askeri faşist diktatörlük kurulacaktı. Bu arada Amerikan emperyalistleri iki Amerikancı faşist klik arasındaki çekişmelerin kızışmasını önlüyor ve uzlaştırıcı bir rol oynuyordu.

İşbirlikçi hakim sınıflar 12 Mart'la birlikte faşizmi -geçici bir süre için bile olsa- sağlamlaştırmayı ve kitle mücadelelerini bastırmayı başardılar. Ama halka boyun eğdirmeyi başaramadılar. İşçiler, köylüler, tüm emekçi halk faşizme olan nefretlerini her yerde değişik biçimlerde ortaya koydu. Bu arada, küçük burjuva ihtilalci akımların yürüttükleri silahlı mücadele -temeldeki bütün zaafalarına rağmen-faşist generaller çetesinin yüzünün açığa çıkmasında yardımcı oldu. Halkın muhalefeti yoğunlaştı ve faşist çete geniş ölçüde tecrit edildi. Halkın faşizme

karşı mücadelesinin şiddetlenmesi, CHP yönetimini ele geçirmek için mücadele eden reformist burjuvazinin işi kolaylaştırdı. 12 Mart'ın kendilerine sağladığı bütün imkanlardan yararlanmalarına rağmen İnönü'nün başını çektiği faşist «göbekçiler» parti yönetiminden uzaklaştırıldılar. Bu koşullar altında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde askeri faşist diktatörlük yanlısı klik kendi adayını seçti. Ağırlıklarını parlamentonun yetkilerinin muhafazasından yana koyan -ayrı ayrı amaçlarla- AP ve CHP'nin üzerinde anlaşmışları bir aday Cumhurbaşkanı oldu. 14 Ekim 1973 seçimlerinin yapılma imkanı böyle doğdu. Ve Silahlı Kuvvetler Komuta Konseyi'nin geri plana çekilmesiyle parlamenter faşist rejime dönüldü.

TÜSTAV

-
- (29) Lenin, Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri, s. 32-33
(30) Lenin, Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri
(31) Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, s. 344
(32) Lenin, UKTH, s. 216

Bölüm : 3

UDHD: DEVİRİMİN BUGÜN İÇİNDE BULUNDUĞU AŞAMA

UDHD : Devrimin Bugün İçinde Bulunduğu Aşama

Türkiye, yarı sömürge ve yarı-feödal bir ülkedir. Yani görünüşte bir siyasi bağımsızlığa sahip olmakla birlikte, ekonomik olarak sömürgeleştirilmiş, siyasi ve askeri bakımlardan da emperyalizmin denetimi altında tutulan sözde bağımsız, gerçekten bağımlı bir ülkedir. Bugün proletaryanın ve halkın önünde, gerçek milli bağımsızlığı kazanmak ve emperyalizmin ülkedeki varlığına

son vermek görevi vardır. Aynı zamanda yarı-feodal bir ülkedir. Yani demokratik devrimini henüz gerçekleştirememiş, feodalizmi tamamen tasfiye edememiştir. Gelişen kapitalizmle, çözülen ve dağılan feodalizm içiçedir. Ülkemizde aynı zamanda feodalizmi tasfiye etme görevi vardır.

Ülkemizde gelişen kapitalizm, esas olarak komprador nitelikte, emperyalizmin uzantısı t kelci kapitalizm, aynı zamanda da yarı-sömürge ülkelere özgü, feodalizmle içiçe olan t kelci devlet kapitalizmidir. Bu kapitalizm, esas olarak uluslararası finans-kapitalin ülkeye ihracı ve kendini genişletmiş bir biçimde yeniden üretimi temelinde gelişmiştir; Emperyalizm  ağının bir olgusudur ve bu bakımdan gerici bir nitelik taşır. Bu yüzden onu bir  l de kendisine dönüştürmesine rağmen, başından beri feodalizmle ittifak halindedir, bunun yanında ülkemizde bir de milli nitelikte bir kapitalizm vardır. Bu kapitalizm esas olarak meta üretiminin yaygınlaşması ve feodalizmin parçalanması süreci içinde doğmuş, ancak emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve feodalizmin baskısı altında güdük kalmış ve serbest ve bağımsız olarak gelişmesi engellenmiştir. Tekel dışı (rekabetçi) bir kapitalizmdir. Emperyalizm ve feodalizmle değişen  l de bağlara sahip olmakla birlikte, ülkenin bugünkü yapısı düşünüldüğünde, özünde hala ilerici nitelik taşır.

Yarı-feodal toplumumuzda bugün esas y n kapitalizm haline gelmiştir. Ülkemizde kapitalizm, genel olarak, her geçen gün gelişmekte, giderek daha da hakim bir karakter kazanmaktadır. Bu bakımdan onu, bağrında feodalizmi de barındıran geri kapitalist bir ülke olarak da tanımlamak mümkündür. Zaten geri kapitalist bir ülke tanımı şu özelliklerin varlığına dayanır.

Birincisi; kapitalizmin hakim duruma geçmiş olmasına ve bütün üretim genel kural olarak kapitalist üretim

haline gelmiş olmasına rağmen, feodalizmin tamamen tasfiye edilmemesi ve feodal kalıntıların yaygın bir şekilde varlıklarını sürdürerek, üretici güçlerin gelişmesi önünde ayak bağı durumunu muhafaza etmeleri. Böyle durumlarda kapitalizm ne kadar gelişmişse, feodal kalıntılara karşı mücadele de o ölçüde önem kazanır.

İkincisi; kapitalizmin, feodalizme hakimiyeti sonucu meta ekonomisinin genelleşmesi, «bağımsız» küçük işletmelerin yaygınlaşmaları. Marks, bu konuda şunları yazıyor:

«Toprak mülkiyetinin bu biçimi (küçük toprak mülkiyeti) önceki daha eski biçimlerde olduğu gibi kırsal nüfusun sayıca kent nüfusuna büyük ölçüde ağır basmasını öngörür, öyle ki öteki hallerde kapitalist üretim biçimi egemen olsa bile, bu, ancak nispeten az gelişmiştir ve bu yüzden öteki üretim dallarında da sermayenin yoğunlaşması dar sınırlar alanına hapsolünmüştür. Ve bir sermaye parçalanması egemen durumdur. Durumun gereği olarak, tarımsal ürünün daha büyük bir bölümü, dolaysız geçim araçları, üreticilerin kendileri, köylüler tarafından tüketilmelidir ve ancak bunun üstündeki fazla, meta olarak kent ticaretine ulaşacaktır.» (33)

Bu bakımdan biz ülkemizi aynı zamanda bir «küçük burjuvalar ülkesi», «küçük üretimin hakim olduğu bir ülke» olarak da tanımlayabiliriz. Ne var ki, küçük üretim bağımsız bir üretim tarzı olmadığı ve ilkel komünal toplumun dağılışındaki beri, bir temel üretim tarzından, diğer bir temel üretim tarzına geçiş süreci içinde bulunan her toplumda şu veya bu ölçüde yaygınlaştığı için, bu tanım yine de bu küçük işletmelerin kendi dışında hangi üretim tarzının hakim olduğu ve bu «bağımsız» işletmelerin aslında hangi üretim tarzına bağımlı olduğu sorusunu açıkta bırakır.

Ülkemiz emperyalizme bağımlı geri bir tarım ülkesidir. Ve tarımsal yapıya damgasını vuran ekonomi biçimi, toprak ağalığı ekonomisidir. Biraz önce saydığımız ne-

denlerden ötürü, kırsal alanlarda en yaygın işletme biçiminin küçük köylü işletmesi olması gerçeği, bu söylenenle çelişmez. Bugün ülkemizde salt feodal bir toprak ağalığı ekonomisi kalmamıştır. Kapitalizm ve ücretli işgücü kullanımı, toprak ağalarının ellerinde bulunan bütün büyük işletmelere girerek bu işletmeleri, yarı-feodal işletmeler haline dönüştürmüştür. Bir çok yerde, özellikle de Ege ve Çukurova'da yarı-feodal toprak ağalığı işletmelerinde kapitalizm, feodalizme nazaran çok daha ağır basar durumdadır. Ancak bugün kapitalizmin en çok geliştiği işletmelerde bile feodal kalıntılar tamamen tasfiye edilememiştir ve bugünkü yapı değişmedikçe edilmesi de mümkün değildir. Bunun en büyük nedeni, ülkemizde ne «serfliğin bütün kalıntılarının temel direği olan toprak ağalığı»nı tek bir darbeye tasfiye eden bir anti-feodal köylü-toprak devrimini gerçekleştirebilmiş, ne de bu yolla tasfiye edilemeyen bu ekonomi biçiminin «Prusya tipi» gelişme yolundan «salt kapitalist Junker Ekonomisine» dönüştürebilecek olan, sermaye ve tekniğin tarıma girmesini sağlayacak olan bir sanayi devriminin tarım dışında gerçekleştirilebilmiş olmasıdır. Ne köylü-toprak devrimi, ne de sanayi devrimi olmadan, feodalizm, topraktan tamamıyla tasfiye edilemez, serflik kalıntıları ortadan kaldırılmaz.

Bir ülkede sanayi devrimi gerçekleşmedikçe (bağımsız kapitalist gelişme sonunda büyük çaplı bir sanayi kurulmadıkça), sanayi burjuvazisinin kırsal alanlardaki uzantısı olan kapitalist çiftçinin toprak ağasıyla, toprak kölesi arasına girerek, ikisini de topraktan koparması, toprak ağasını, toprak kölesinden feodal rant değil, kapitalist çiftçiden (onun artık bir ücretli köle durumuna gelmiş olan proleterden sızdırdığı ve artık-değerin ortalama kâr oranının üzerindeki bir parçasını temsil eden) kapitalist rant olan bir asalak; toprak kölesini emeğini, öz-

gürce satan (ekonomi dışında hiç bir zora maruz kalmadan ve sözleşmeyle) bir işçi ve o işletmeyi de ileri bir kapitalizmi temsil eden bir işletme haline getirmesi mümkün değildir. Aynı şekilde, kapitalizmin tarihi gelişmesinden ötürü toprak ağasıyla kapitalist çiftçinin aynı kişide cisimleştiği, toprak ağasının kapitalist haline geldiği, karla rantın çakıştığı bir durumda da (bu gün bizim ülkemizde olduğu gibi) tarım dışında gerçekleştirilen bir sanayi devrimi ve sermaye birikimi olmaksızın, bu işletmeler Japonya'da ve Prusya'da olduğu gibi toprak ağalarının feodal sömürü yöntemlerini (sermayenin bolluğu ve tekniğin gelişmişliği nedeniyle) verimsiz ve az kârlı bularak terketmeleri yoluyla tamamen olmasa bile çok geniş ölçüde «salt kapitalist» işletmeler haline gelemeyiz. Olsa olsa toprak köleliği ile ücret köleliğinin zincirlerinin birbirlerine geçtiği en gelişmiş yarı-feodal işletmede bile tam bir özgürsüzlüğün hakim sürdüğü, feodal bataklığın kurutulamadığı ve bu bataklıkta boy atan bütün bitkilerin o bataklığın çamurunu üzerinde taşıdığı geri bir kapitalizme yol açarlar. Bu durumda «nesnel olarak köylülerin toprak beylerine karşı bugün verdikleri mücadele, serflik kalıntılarına karşı verilen bir mücadele» (Lenin) olacak (en gelişmiş yarı-feodal çiftliklerde, örneğin Tanmanlar, Söke ovasındaki çiftlikleri, Sabancıların Çukurova'daki çiftlikleri vb. bile) ve devrimin içinde bulunduğu aşamasının özünü yalnız köylüye toprak değil aynı zamanda herkese iş ve halka hürriyet de getirecek olan anti-feodal, köylü-toprak devrimi teşkil edecektir.

Bütün bunlardan ötürü devrimimiz bugünkü aşamada objektif olarak ulusal (anti-emperyalist ve anti-komprador), ve demokratik (anti-feodal) bir karakter taşır. Bu devrimin başlıca görevi, üretici güçlerin önündeki temel engelleri; yani emperyalizmin yarattığı ve geliştirdiği komprador-tekelci kapitalizmi ve yine onun tarafından

desteklenen feodal kalıntıları tasfiye etmektir. Böylece emperyalizmin ülkedeki temel dayanakları yıkılacak, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının halkın üzerindeki baskı ve tahakkümüne son verilecektir. Bu devrim gerçek milli bağımsızlığı sağlayacak, «Herkese İş, Köylüye Toprak, Halka Hürriyet» getirecek ve karşı-devrimci sınıflar (büyük burjuvazi ve toprak ağaları) üzerinde bütün halkın diktatörlüğünü kuracaktır. Bu devrimle iktidar proletaryanın önderliğindeki geniş halk yığınlarının eline geçecek, kurulacak yeni demokratik devlette başta işçiler ve köylüler olmak üzere bütün halk sınıf ve tabakaları temsil edilecektir. Bu yüzden devrime Ulusal Demokratik Halk Devrimi diyoruz.

UDHD, emperyalizme, tekelci kapitalizme ve feodal kalıntılara karşı bir devrimdir. Mesele kapitalizm açısından ele alındığında bu devrim, genel olarak kapitalizme karşı değil, yalnızca emperyalizmin uzantısı komprador tekelci kapitalizme karşıdır. Bu yüzden milli burjuvazi, milli sanayi ile milli ticaret, devrimin bu aşamasında emperyalizmin ve feodalizmin baskısından kurtarılacak, emperyalizmle ve feodalizmle olan bütün bağları koparıldıktan sonra korunacak ve hatta halk demokrasisi devletinin denetimi altında gelişmesi teşvik edilecektir.

Burjuvazinin proletarya üzerindeki egemenliğine bütününü ve kesin olarak son verilmesi esas olarak sosyalist devrim süreci içinde gerçekleştirilecektir. Devrimimizin bugün içinde bulunduğu aşamada proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişki hala serflik kalıntılarının yaygın olarak varlığını sürdürmesi yüzünden olgunlaşmış olmaktan uzaktır ve objektif olarak tali bir çelişme durumundadır. Günümüzde demokratik devrim ve sosyalist devrimin, demokratik devrimde proletaryanın önderliği şartıyla birbirine bağlanmış olmasına ve her iki devrime ait unsurların belirli ölçülerde birbirleri içinde yer almaları-

na rağmen (demokratik devrimde proletaryanın mutlaka yerine getirmesi gereken sosyalist nitelikteki görevlerinin varlığı, demokratik devrimin zaferinin hemen ardından sosyalist devrim ve sosyalist inşa görevinin yerine getirilmesi için mücadelenin başlatılması gereğinden ötürü, demokratik devrimin bir çok unsurunun sosyalist devrim süreci içinde daha bir süre varolması) bu iki devrim bugün de iki farklı süreç olmak özelliklerini korurlar.

Lenin,

«İki devrim, karakterleri bakımından olsun, çatışmaya katılacak sosyal güçlerin bileşimi açısından olsun birbirlerinden farklı olduğundan, sosyalist devrimin amaçları ve şartlarıyla demokratik devrimin amaçları ve şartlarını birbirine karıştırmak saçmalaktır.»

diyordu.

Bugün ülkemizde mevcut yarı-feodal yapı içerisinde kapitalizmin ağır bastığını söylemenin, başka bir deyişle ülkenin bağrında feodal kalıntıları da barındıran kapitalist bir ülke haline gelmiş olmasının demokratik devrim sürecinin esas olarak tamamlanmış ve burjuvazi ile proleterya arasındaki çelişmenin temel çelişme haline gelmiş olmasını gerektirip gerektirmediği akla gelebilir.

Nitekim PDA oportünistleri, TİP revizyonistleri ve onlardan etkilenen akımlar bu soruya olumlu cevap vermekte, ama bundan PDA oportünizmi, demokratik devrim süreci içinde bulunduğumuza göre ülkede feodalizm ağır basmaktadır sonucunu çıkarmakta; TİP revizyonistleri ise kapitalizmin hakimiyetini abartmakta ve ülkede demokratik devrimin esas olarak tamamlanmış olduğunu iddia etmektedirler. Bu oportünist, revizyonist akımların ikisi de ülkemizde gelişen kapitalizmin esas olarak emperyalizmin uzantısı, komprador tekelci bir kapitalizm olduğu gerçeğini inkar etmekte, onu bir milli sanayi kapitalizmi olarak ele almaktadır. (TİP bu yüzden, Türkiye'deki kapitalizmin tekelci olduğunu başından beri inkar etmiştir.

Her konuda olduğu gibi bu konuda da oportünist ve eklektizm içinde olan PDA reformizmi son zamanlarda tahlillerine başından beri ışık tutmuş olan bu bakış açısını sistemleştirerek sonunda Türkiye’de tekelci kapitalizm olmadığını açık açık yazmıştır.) Ancak bunlardan biri, bu kapitalizmin yeteri kadar gelişmediği görüşünde olduğu için yarı-feodal toplum olma gerçeğini, feodalizmin mutlak hakimiyeti biçiminde savunmakta (PDA), diğeri ise onu yeterince gelişmiş bulunduğu için Türkiye’yi ileri kapitalist bir sanayi ülkesi gibi ele almakta, aynı bakış açısından Türkiye’nin yarı-feodal, bir geçiş toplumu olduğunu inkar etmekte ve demokratik devrimin tamamlanmış olduğunu, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin temel çelişme haline geldiğini iddia etmektedir. PDA oportünizmi de eğer Türkiye’de kapitalizm hakim duruma gelecek olsa, demokratik devrimin tamamlanmış olacağını, toplumun yarı-feodal bir toplum olmaktan çıkacağını ve proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin temel çelişme haline geleceğini söylerken (bkz. Aydınlik, s. 73) kendini ele vermektedir.

Oysa bizimki gibi yarı-sömürge ve gelişen kapitalizmin esas olarak komprador tekelci bir karakter taşıdığı ülkeleri bir yana bırakalım, gelişen kapitalizmin komprador kapitalizmi olmadığı ülkelerde bile, kapitalizmin belli bir tarihi anda ağır basmasıyla birlikte demokratik devrim süreci tamamlanmış olmaz. Kapitalizmin gelişmesiyle demokratik devrim meselesi arasında zorunlu olarak sıkı bir bağ bulunmasına rağmen, böyle bir mekanik ilişki yoktur. Örneğin Rusya’da Lenin, bir çok kez hakim üretim tarzının kapitalizm olduğunu belirtmekle birlikte, aynı zamanda ülkenin demokratik devrim aşamasında olduğunu da savunmuştur. Çünkü demokratik devrim meselesi, bir ülkede belli bir anda kapitalizmin gelişmiş bir kapitalizm olup olmaması ile, başka bir deyişle ülkede ha-

la temizlenmesi için bir devrim gerekli olacak ölçüde çok feodalizmin bulunup bulunmamasıyla ilgilidir. Demokratik devrimin gereği, serflik kalıntılarının temizlenme ve kapitalizmin gelişmesi gereğinden doğar. Kapitalizmin hakim olup olmamasından çok, kapitalizmin geri, az gelişmiş bir kapitalizm mi, yoksa üretici güçleri alabildiğine geliştirerek olgunlaşmış ve yeni bir üst üretim tarzına bırakmaya hazır hale gelmiş ileri bir kapitalizm mi olduğu meselesiyle ilgilidir. Lenin Rusya'da kapitalizmin hakim hale geldiğini söylerken, hep bu kapitalizmin gelişmesinin yetersizliğini, geniş ölçüde varlığını sürdüren feodal kalıntılarla iççeliğini ve yaygın bir kapitalizm öncesi ilişkiler ağıyla sarılı bulunduğunu da vurgulamıştır. O, Rusya'da toprak ağalığı ekonomisine karşı çıkar ve onun demokratik devrim (anti-feodal köylü-toprak devrimi) yoluyla tasfiye edilmesini savunurken, bu ekonominin kapitalizmi temsil etmediğini değil ama, «gelişmiş bir kapitalizmi» temsil etmediğini, «kapitalist düzenden çok bir feodal bağımlılık düzenine dayandığını», feodal kapitalist toprak ağalığının ekonomisinin «serfliğin bütün kalıntılarının temel direği» olduğunu ve «objektif olarak köylülerin toprak ağalarına karşı ... verdikleri mücadele(nin) ... serflik kalıntılarına karşı verilen mücadele olduğunu» belirtiyor.

Bununla birlikte, o, aynı zamanda toprak ağalığı ekonomisinin «hem kapitalizm, hem de serflik düzenin» özelliklerini birleştirdiği ve dolayısıyla «birincisi ne kadar gelişmişse, ikincisinin o kadar zayıf kalacağı ya da bunun tersi yolundaki açık ve basit gerçek» üzerinde de duruyordu ve «bu gerçeği kabul etmemek için ellerinden geleni yapan» narodniklerden alayla bahsediyordu.

Yine Lenin, Plehanov'un program taslağını eleştirirken şunları yazmaktaydı:

«Rusya'da kapitalizm gittikçe daha çok üretimin egemen biçimi şekline geliyor. Bu şüphesiz yetersizdir. O, zaten olmuş-

tur. (Eğer 60 zaten 40'a egemen olmuş dersem bu, 40'ın varolmadığı anlamına gelmez)» (34)

Lenin bunları yazarken Rusya'nın önündeki devrimci adımın genel demokratik bir muhteva taşıdığını, yani demokratik devrim olduğunu da savunmaktan vaz geçmiş değildir. Ama bundan çıkardığı bir sonuç vardır:

«Günümüzün yarı-feodal derebeyliği ekonomisi içindeki, kapitalist özellikler ne kadar belirginleşirse, kır proletaryasını ayrı olarak örgütlemeye girişmek o kadar zorunlu olur. Çünkü bu zor alım gerçekleşir gerçekleşmez, tamamen proleter olan çelişkilerin kendilerinin çok daha kısa zamanda ortaya çıkmasına yardımcı olacaktır. Toprak beyliği ekonomisi içindeki kapitalist nitelikler ne kadar belirginleşirse, demokratik zor alım sosyalizm uğruna verilecek gerçek mücadeleyi o kadar çabuk harekete geçirecektir...Toprak beyliği ekonomisinin, kapitalist ve serflik ilişkilerinin bir karması olduğundan çıkarılacak sonuç budur.

«Dolayısıyla, tamamen proleter olan mücadele ile, genel köylü mücadelesini birleştirmeli, ama ikisini birbirine karıştırmamalıyız. Genel demokratik ve genel köylü mücadelesini desteklemeli, ama sınıfsal olmayan (proleter anlamda sınıfsal olmayan) bu mücadele içinde boğulmamalıyız.» (35)

Ayrıca Marksizm, bize belirli bir toplumda, belirli bir zaman kesiti içinde belirli üretim ilişkilerini incelerken, o ilişkilere somut bir biçimde, meydana geldikleri tarihsel koşullar dikkate alınarak bakmak gerektiğini öğretir. Çünkü bu ilişkiler toplumda hiç bir zaman saf ve soyut olarak bulunmazlar. Değişik toplumlarda değişik özellikler kazanırlar. Bu durum özellikle, kapitalizmin en ileri birkaç ülkede kapitalist-emperyalizm haline dönüştüğü ve emperyalizmin bir dünya sistemi haline geldiği bir dönemde kapitalist gelişme yoluna girememiş ya da henüz girmiş bulunan ve bu yüzden emperyalizmin boyunduruğu altına düşen sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde kapitalist gelişmenin ortaya çıkardığı çelişmelerin tahlili söz konusu olunca daha da önem kazanır. Bugün gelişmelerini esas

olarak rekabetçi kapitalizm döneminde tamamlamış olan kapitalist-emperyalist ülkelerle, emperyalizm döneminde yarı-sömürgecilik çerçevesi içinde kapitalizmin nispi olarak geliştiği bir kısım geri ülkeler arasındaki temel farkları gözardı edecek bir şekilde genel bir kapitalizm olgusundan hareket etmek (komprador tekelci kapitalizm ile, milli rekabetçi kapitalizm arasındaki köklü ayrımı yok farzetmek) yalnızca proletaryanın devrimci mücadelesinin hedeflerinin saptırılması sonucu doğurur.

Mao Zedung, Çin gerçeğini ele alarak, yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerde gelişen kapitalizmin niteliği ve bu kapitalizmin gelişmesinin doğurduğu sonuçlarla ilgili şunları yazıyor:

«Yirmi yıllık yönetimleri boyunca dört büyük aile Chiang, Soung, Kung ve Chen...dev servetler biriktirmişler ve bütün ülkenin ekonomik can damarlarını tekelleştirmişlerdir. Devlet gücü ile birleşmiş bu tekelci sermaye, tekelci devlet kapitalizmi haline gelmiştir. Dış emperyalizm, yerli toprak ağası sınıf ve eski tip zengin köylülere sıkı sıkıya bağlı bu tekelci kapitalizm, komprador, feodal, tekelci devlet kapitalizmi haline gelmiştir. Çan Kay-Şek'in karşı devrimci rejiminin ekonomik temeli böyledir... Bu tekelci devlet kapitalizmi, gelişmesinin zirvesine Direnme Savaşı sırasında ve Japonların teslim olmasından sonra ulaştı; o, yeni demokratik devrim için maddi koşullar hazırlamıştır. Bu sermaye Çin'de daha çok bürokrat sermaye olarak bilinir. Bürokrat-kapitalist sınıf olarak bilinen bu kapitalist sınıf, Çin'in büyük burjuvazisidir. Çin'e emperyalizmin özel ayrıcalıklarını kaldırmak yanında, yeni demokratik devrimin içteki görevi toprak ağası sınıf ve bürokrat kapitalist sınıf (büyük burjuvazi) tarafından gerçekleştirilen sömürü ve baskıya son vermek, komprador, feodal üretim ilişkilerini değiştirmek ve üretici güçleri serbest bırakmaktır... Yeni demokratik devrim, yalnızca feodalizmin ve tekelci kapitalizmin, yalnızca toprak ağası ve bürokrat kapitalist sınıfın (büyük burjuvazi) kökünü kazımayı amaçlar; genel olarak kapitalizmin, küçük burjuvazinin üst tabakasının ya da orta burjuvazinin değil.» (36)

Emperyalizm çağında, yarı-sömürge bir ülkede, ister

«milli» isterse «komprador» olsun, hiç bir burjuva iktidarı demokratik devrimi tamamlayacak yetenekte değildir. Türkiye'nin altmış yıldan fazla bir zamandan bu yana demokratik devrim süreci içinde olması, ülkede demokratik devrimin tamamlanmış olduğunu değil, ancak demokratik devrim sürecinin ileri aşamalara ulaşmış olduğunu göstergesidir. Yarı-sömürge bir ülkede demokratik devrimi tamamlayabilecek yetenekte bir iktidar, ancak proleterya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü olabilir.

TÜSTAV

Bölüm: 4

UDHD VE ÇELİŞMELER MESELESİ

TÜSTAV UDHD ve Çelişmeler Meselesi

Doğa, toplum ve insan düşüncesinde, gelişmenin temelini çelişme oluşturur. Evrende her olay, maddenin bir hareketine tekabül eder. Hareket ise «...çelişmenin devamlı olarak varlığı ve aynı zamanda çözümlenmesinden» (Engels) başka bir şey değildir. Her hareketin özünde bir çelişme vardır. Bu nedenle çelişme, yani zıtların birliği ve mücadelesi, evrenin temel kanunudur. Toplumlardan tarihi, toplumsal gelişmeyi, toplumların bir aşamadan daha

üst bir aşamaya geçişlerini açıklayabilmek için toplumsal hareketin temelinde yatan çelişmeyi incelemek gerekir.

Üretici güçler ve üretim ilişkileri, üretim sürecinin iki yönüdür. Bu iki yön üretim süreci içinde hem birlik, hem de mücadele içindedir. Üretimin bir noktada uzun süre kalmayı ve sürekli gelişme halinde oluşu, toplumsal gelişmenin objektif bir yasasıdır. Üretimdeki gelişme, üretici güçlerdeki gelişmeyle başlar ve üretim ilişkileri bu gelişmeyi hızlandırabilir veya yavaşlatabilir. Bu iki yön arasındaki çelişme, toplumun gelişmesini sağlayan temel çelişmesini oluşturur.

Toplumların tarihi, aynı zamanda ilkel komünal toplum dışında, sömüren ve sömürülen arasındaki mücadeleden, sınıfların, sınıf mücadelelerinin tarihidir. Bu nedenle temel çelişme sınıflı toplumlarda en yoğun ifadesini sınıflar arasındaki mücadelede bulur. Başka bir deyişle sınıf mücadelesi, üretim sürecindeki temel çelişmenin siyasi planda yansımasıdır.

Bu süreç ne kadar karmaşık olursa olsun -ki bütün uzun süreçler karmaşıktır- sürecin bir tek temel çelişmesi vardır ve bu çelişme süreç boyunca değişmez. Bu temel çelişmenin çözülmesiyle söz konusu süreç de ortadan kalkar. Yerini bir başka sürece bir başka temel çelişmeye bırakır. Kısaca temel çelişmeyi bir sürecin başından sonuna kadar varolan, sürecin gelişmesinde ana rolü oynayan, süreci belirleyen ve nitelleyen ve süreçteki diğer tüm çelişmeler üzerinde tayin edici bir rol oynayan ve çözümlenmesiyle beraber sürecin tabiatı, niteliği de değiştirilecek olan, uzlaşmaz bir çelişme olarak tanımlayabiliriz. Temel çelişme sürecin özünü, temel çelişmenin hakim yönünü ise sürecin niteliğini belirler.

Olgunluk çağına erişmiş bir feodal toplumda gelişen üretici güçler (zanaat ve ticaretin gelişmesi, meta üretiminin yaygınlaşması, pazarın büyümesi, işbölümü, ma-

nüfaktürün ortaya çıkışı, basit makinalar, ücretli emek kullanılması vs.) adım adım feodal üretim ilişkileriyle çatışmaya girer ve bu çatışma giderek şiddetlenir.

Feodal toplumun temel çelişmesini, işte bu, kapitalizmin gelişen üretici güçleriyle, bu gelişime ayak bağı olan feodal üretim ilişkileri arasındaki çelişme meydana getirir. Bu çelişmenin çözüm yöntemi, sanayi burjuvazisinin köylülüğün başına geçerek, feodal sınıf ve feodal üretim ilişkilerini tasfiye ettiği demokratik devrimdir. Demokratik devrim köylülüğü, toprak ve özgürlüğe kavuşturduğu için bir köylü-toprak devrimi ve halk yığınlarının siyasi hayatın dışında tutuluşuna, siyasi yabancılaşmaya son verdiği, siyasi özgürlük getirdiği için de siyasi bir devrimdir. Bu sayılanlar feodal parçalanmışlığın son bulması, ulusal pazarların teşekkülü ve uluslaşmanın tamamlanmasına yol açtığı için bu devrim aynı zamanda ulusal bir devrimdir.

Kapitalist bir toplumda ise, temel çelişme üretimin sosyal karakteri ile kapitalist mülkiyetin özel karakteri arasındaki çelişmedir. Bu çelişmenin sınıfsal planda yansımaları, kapitalist toplumun temel sınıflarını oluşturan proleterya ile burjuvazi arasındaki çelişme biçimine bürünür. Bu çelişmenin çözüm yöntemi ise, proleter-sosyalist devrimle üretim araçlarının özel mülkiyetini kaldırmaktır. Böylece işçi sınıfının sosyal ve ekonomik yabancılaşmasına son verilir ve sosyalist üretim ilişkileri altında üretici güçlerin serbestçe gelişmesi sağlanır. Bu yüzden devrim sosyal bir devrimdir. (*)

(*) Kuşkusuz bir üretim tarzından diğerine geçişi sağlayan bir devrimin, eski siyasi iktidarı devirmeye ve yeni bir siyasal sistem kurmaya yöneldiği ölçüde, siyasal; eski üretim tarzını tasfiye ettiği ölçüde sosyal ve ekonomik yanı vardır. Buna rağmen bu durum demokratik devrim ve sosyalist devrimin bu şekilde nitelendirilmesiyle çelişmez. (Bu konuda bir örnek olarak bkz. Mao Zedung, Seçme Eserler, C. II, S. 362)

Bu sürecin gelişmesinin temelini onun iç çelişmeleri tayin eder. Ancak her süreç belirli dış koşullar altında, kendi dışında çelişmelerle kuşatılmış olarak varolur. Dış çelişmeler gelişmenin şartlarını oluşturur. Ve «dış nedenler, iç nedenler yoluyla etkinlik kazanırlar.» (Mao) Bu devrim süreci, uzun bir süreç söz konusu olduğunda belirli koşullarda, dış çelişmeler üretici güçlerin gelişmesini olumsuz olarak etkileyebilir, iç çelişmelerle içiçe geçebilir ve sürecin karakterini etkileyen bir çelişme haline gelebilirler. Mesela emperyalizm dönemine girildiğinde demokratik devrimlerini tamamlayamamış ve bağımsız bir kapitalist gelişmeyi (sanayileşmeyi) gerçekleştirememiş geri tarım ülkeleri sömürge ve yarı-sömürge durumuna düştüklerinde böyle bir durum ortaya çıkar.

O zamana kadar feodal (ya da başlangıç halindeki yarı-feodal) toplumlar durumunda bulunan ve feodal üretim ilişkileriyle rekabetçi kapitalizmin gelişen üretici güçleri arasındaki çelişmenin temel çelişmeyi teşkil ettiği toplumlar haline geldiklerinde, demokratik devrim süreci içinde, yeni bir çelişme daha doğdu ve bu çelişme üretici güçlerin gelişmesinin önünde yeni bir engel daha yaratarak, temel bir çelişme niteliğini kazandı: Emperyalizm (ve içindeki uzantısı komprador-tekelci kapitalizm) ile halk arasındaki çelişme.

Böylece sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal toplumlara özgü yeni bir durum ortaya çıktı. Bu toplumların temel çelişmesi (daha doğrusu temel çelişmeleri) artık, emperyalist sömürü ve komprador-tekelci feodal üretim ilişkileriyle, gelişen üretici güçler arasındaki çelişki ve bunun sınıfsal planda yansıması emperyalist burjuvazi, komprador tekelci burjuvazi ve toprak ağalarıyla halk arasındaki çelişme şeklindeydi.

Sosyo-ekonomik planda emperyalizm (ve içindeki uzantısı komprador-tekelci kapitalizm) ile halk (rekabetçi milli

kapitalizmin gelişmesinden yararlı olan tüm toplumsal sınıf ve tabakalar) ve feodalizm, ya da feodal kalıntılar ile halk şeklinde ifade edilebilecek bu iki çelişme; siyasal planda emperyalizmle ülke ve emperyalizmin işbirlikçisi yerli gericiлик (büyük burjuvazi ve toprak ağaları) ile halk arasındaki çelişme biçiminde de ifade edilebilir. (*)

Ancak emperyalizm dönemiyle birlikte bu tip ülkelerde bir başka durum daha ortaya çıkıyordu. İşçi sınıfının hızlı bir şekilde gelişmesine karşılık milli sanayi burjuvazisinin emperyalizm ve onun tarafından desteklenen feodalizmin baskısı altında cılız ve güçsüz kalması ve bu güçsüzlük işçi sınıfından duyduğu korkuyla birleşince, bu sınıfın demokratik devrimi tamamlama yeteneğini yitirmesi. Bu nedenle de halk yığınlarının başına geçerek demokra-

(*) Temel çelişme sosyo-ekonomik bir kavramdır. Bu yüzden iki temel çelişme tespitini yaparken, iki sosyo-ekonomik kategoriye (emperyalizm ve feodalizm) alırız. Kompradortekelci kapitalizm emperyalizmin ülke içindeki uzantısı durumundadır ve ondan ayrı düşünülemez. Buna karşılık mesele siyasal (sınıfsal) planda ele alındığında iki sosyo-ekonomik kategoriye karşılık üç farklı sınıfın varlığı gerçeği ile karşılaşırız. Emperyalizmin uzantısı durumundaki komprador - tekelci kapitalizm, ulusun çıkarlarına ihanet ederek gayri-millî bir sınıf haline de gelmiş olsa yerli bir sınıfın maddi temelini teşkil eder. Bu sınıf ülke içinden doğmuş ve esas olarak milli burjuvazinin farklılaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu durum özellikle baş çelişki tesbiti yaparken önem kazanır. Çünkü baş çelişki tesbiti siyasal (sınıfsal) bir tesbittir. Ve bundan ötürü onun için önemli olan belli bir dönemde devrimin gelişmesinin önünde iç düşmanın mı, yoksa dış düşmanın mı, ya da çok özel durumlarda her ikisinin birden mi baş engel haline gelmiş bulunduğu meselesi ile ilgilidir. (bununla ilgili olarak Endonezya K. P.'nin özeleştirisine bakılabilir. EKP temel çelişmeyi-çeviride baş çelişme diye geçiyor-emperyalizm ve feodalizmle halk kitleleri arasında tesbit ederken, baş çelişmenin-çeviride temel çelişme diye geçiyor - iç gericilikle yani komprador-bürokrat burjuvazi ve toprak ağaları ile halk arasında olduğunu belirtiyor.)

tik devrimi tamamlamak ve milli (rekabetçi) kapitalizmin gelişmesini sağlayacak şartları yaratmak görevinin işçi sınıfına düşmesi. Ve böylece de demokratik devrimin yeni tipte demokratik bir devrim ve bu devrimin sonunda kurulacak demokratik cumhuriyetin yeni tipte demokratik bir halk cumhuriyeti haline dönüşmesi. Bu iki devrimin proletarya önderliği ile birbirine bağlanması. Bu durumda iki temel çelişme yeni demokratik devrimin iki temel hedefini, belirler: Milli bağımsızlığı kazanmak ve halk demokrasisini kurmak.

Yeni demokratik devrimin, eski tipte demokratik devrimden önemli bir ayrılık noktası da artık salt siyasal (siyasal yabancılaşıma son veren ve siyasal özgürlük getiren) bir devrim olmaktan çıkıp, aynı zamanda sosyal devrimi başarma ve sosyo-ekonomik yabancılaşıma son verme yolunda bir ilk adım teşkil etmesidir. Yeni tipte demokratik devrimin zaferiyle kurulacak işçi-köylü diktatörlüğünün proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimini teşkil etmesi nedeniyle, eskiden tekelci devlet kapitalizmine konu olan sanayi işletmeleri, sosyalist bir sektörün ilk dayanak noktalarını teşkil edecek ve sosyalist devrimin unsurları yeni tipte demokratik devrimin zaferiyle birlikte yeşerip gelişmeye başlayacaktır.

Karmaşık bir süreç içinde çeşitli çelişmeler vardır. Ve bu çelişmeler yanyana değil iç içe bulunurlar. Süreç içindeki her çelişme diğerlerini etkilediği gibi, diğerleri de onun üzerinde etkide bulunurlar. Doğada, toplumda vs. çelişmeler karşılıklı bağımlılık halinde ve tek bir zincirin halkaları şeklindedirler.

Hareketin en karmaşık, en gelişmiş bir biçimi olan toplumsal hayatta bu durum daha belirgindir. Bu karşılıklı etkileme hali gelişme sürecinin sadece iç çelişmelerinde değil, iç çelişmelerle dış çelişmeler arasında da söz konusudur.

Uzun ve karmaşık bir gelişme sürecinde, sürecin belirli bir aşamasında, iç ve dış bütün çelişmeler üzerinde belirleyici veya etkileyici olan, söz konusu sürecin temel çelişmesini çözmek için, ilk önce çözümlenmesi gereken çelişme baş çelişmedir. Başka bir deyişle baş çelişme gelişme sürecinin belirli bir aşamasını (veya alt sürecini) temel kabul ederek, tüm süreci çözmek için çözümlenmesi gereken en acil çelişme, zincirin belirli bir anda kavranması gereken halkasıdır. Lenin bu konuyla ilgili olarak şunu söylüyor:

«Bir devrimci ve genel olarak sosyalizmin savunucusu veya bir komünist olmak yetmez. Bir kimse her özel anda zincirin özel halkasını bulabilmelidir. Tüm zinciri kavrayabilmek ve halkalardan bir diğerine geçişi hazırlayabilmek için bir kimse bütün kararlılığıyla bu özel halkayı kavramalıdır.» (37)

Baş çelişme sürecin niteliğini (özünü) belirlemez. Sürecin özünü temel çelişme belirler. Baş çelişme sürecin belirli bir aşamasında belirleyici olduğu halde, diğer bir aşamada ikincil ve tali olabilir. Temel çelişme ise tüm süreç boyunca tayin edicidir.

Stalin proletarya hareketinin objektif ve subjektif olmak üzere iki yönü olduğunu belirtir:

«Objektif yön, proletaryanın ve onun partisinin isteğinden bağımsız olarak, onun çerçevesinde ve dışında yer alan gelişme sürecini teşkil eder ve son tahlil de bu süreçler tüm toplumun gelişmesini tayin eder.» (38)

Proletarya hareketinin objektif yönünden, sosyal hareketlerin temelinde yatan çelişmelerin insan iradesinden bağımsız objektif şeyler olduklarını anlamalıyız. Çelişmeler, objektif şeylerdir. Sadece sürecin özünü tayin eden temel çelişme değil, süreç içindeki diğer bütün çelişmeler de objektif olarak varolan şeylerdir. Tarihsel sürecin belirli bir döneminde çelişmelerden birinin diğer bütün çelişmelerden öne çıkarak baş çelişme haline gelmesi de, proletaryanın iradesinden bağımsız objektif bir olgudur.

Baş çelişme, toplumun objektif gelişmesinin temelini meydana getiren çelişmenin çözümünün hızlandırılması için, proletaryanın temel düşmanlarının (belirli bir devrim sürecindeki temel düşmanları) en can alıcı noktasına darbesini indirebilmesi ve temel hedefine ulaşabilmesi için ilk anda vuracağı acil hedefi, mücadelenin sivri ucunun yöneleceği somut düşmanı gösterir.

İçinde bulunduğumuz UDHD sürecinin bugünkü döneminde emperyalizmin (içteki uzantısı komprador tekelci kapitalizmin) ve feodalizmin çıkarları esas olarak işbirlikçi yerli gericiлик (büyük burjuvazi ve toprak ağaları) eliyle korunmaktadır. Bu gün ülkemiz şu ya da bu emperyalist güç tarafından işgal edilmiş bir ülke değildir. Bu yüzden emperyalizmin ve feodalizmin çıkarlarını savunan, emperyalist burjuvazi, komprador-tekelci burjuvazi ve toprak ağalarına yöneltilecek her mücadele esas olarak bu gün, bu çıkarları halkın karşısında temsil etme durumunda olan komprador-tekelci burjuvazi ve toprak ağalarını hedef almak durumundadır. Bu yüzden mücadelenin gelişme doğrultusu bir ulusal kurtuluş savaşından çok demokratik bir halk iktidarı; devrimci bir iç savaş. bir toprak devrimi için hazırlığı ön plana getirmektedir. Bu durum proletaryanın iradesinden bağımsız objektif bir durumdur. Devrimimizin bu günkü aşamasında iç çelişmeler daha çok keskinleşmektedir. Ve baş çelişki, iç gericilikle çeşitli milliyetlerden halk arasındadır.

Bugün ülkemizdeki mevcut devlet cihazı büyük burjuvazi ve toprak ağalarının faşist-feodal diktatörlüğüdür.

Bu faşist feodal diktatörlük çeşitli emperyalistlere bağlı büyük burjuvazi ve toprak ağası unsurlarının tümünün çıkarlarını temsil ettiği ve bu unsurların tümünün halk üzerindeki diktatörlüğü olduğu için, bu gün emperyalizmin ve feodalizmin ülkemizdeki çıkarlarını koruma durumunda olan işbirlikçi yerli gericiliğe karşı verilecek müca-

dele, objektif olarak bu faşist diktatörlüğü parçalamayı ve yerine işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü kurmayı hedef almak durumundadır. Bu mücadele, aynı zamanda, ülkemizdeki faşist diktatörlüğün genel olarak destekçileri olan bütün emperyalistler ve özel olarak baş destekçileri olan iki süper devlet ABD ve SB'ni hedef alan bir mücadeledir. Bugün ülkemiz ABD hegemonyası altında olduğundan ve faşist diktatörlüğü Amerikan emperyalizmi daha çok desteklediğinden (çünkü bu diktatörlüğün kumanda mevzileri bugün Amerikancı faşistlerin elindedir.) halkın gelişen devrimci mücadelesi zorunlu olarak bu emperyalizme daha çok zarar verecektir.

Eğer ülkemiz ileride emperyalistler arasında patlak verecek bir III. dünya savaşından ya da daha önce, herhangi bir emperyalist gücün işgaline uğrarsa, o zaman demokratik devrim süreci içinde yeni bir stratejik dönem başlayacak; ülkeyi işgal eden emperyalist devletle, bu emperyalizmin işbirlikçisi bir avuç ulusal hain dışındaki bütün ulus arasındaki çelişme objektif olarak baş çelişme haline gelecektir. O zaman devrimci proletarya, daha önce iç gericiliğe karşı mücadele süreci içinde örgütlediği bağımsız güçlerine dayanarak, ulusal kurtuluş savaşının başına geçecek ve özünde toprak devrimi olan devrimci iktidar mücadelesini bu savaşa tabi kılarak yürütecektir. Emperyalistler arasında patlak verecek III. bir dünya savaşı; savaşan emperyalist devletler ve onlarla ittifak halindeki ülkelerin hükümetleri açısından haksız bir savaş olurken, emperyalist bir gücün işgali altına düşmüş bir ülkede, devrimci proletarya (ya da başka bir halk sınıfı) önderliğinde halkın genel olarak emperyalizme ve işbirlikçi yerli gericiliğe, özel olarak da işgalci emperyalist devlet ve onun uşaklarına karşı yürüteceği böyle bir savaş haklı ve milli bir savaş olacaktır. Bu tavır ile işgal şartları, hatta ilerdeki bir işgal tehditi karşısında proletaryanın

bağımsız siyasetinden vazgeçerek bir emperyalizme karşı diğerine dayanmak ve işgaline uğramış olduğu ülkenin karşı bloğunun işbirlikçiliğini yapan hükümetine teslim olarak, işgalciye karşı bu hükümeti destekleme politikasını tezgahlamaya çalışan sağ oportünist sosyal-şovenizmin tavrı arasında köklü bir ayrılık vardır.

Öte yandan devrimci bir iç savaş biçiminde başlayan mücadele, emperyalizmin işbirlikçisi hakim sınıfları iyice gerilediğinde ve onların iktidarını ciddi bir biçimde tehdit etmeye başladığında, emperyalistler işbirlikçilerini askeri kuvvetler de göndererek destekleme yolunu tutabilirler (Vietnam'da olduğu gibi.) Böyle durumlarda iç ve dış çelişmelerin iççeliği en açık biçimde ortaya çıkar. Mücadelenin yerli gericiliğe karşı (demokratik) ve emperyalizme karşı (ulusal) olan yönleri arasında öncelik bakımından en küçük bir ayırım yapma imkanı bile kalmaz. Baş çelişme müdahaleci emperyalist burjuvazi ve işbirlikçi yerli gericilikle halk arasındaki çelişme haline gelir. Devrimci proletarya ve halk yığınlarının mücadelesi aynı zamanda hem devrimci bir iç savaş hem de bir ulusal kurtuluş savaşı karakteri taşır.

Diğer taraftan yerli gericiliğe karşı mücadele, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının bir kesimine «liberal», «anti-faşist» olma özellikleri atfedilerek ve faşist diktatörlük sanki onlar üzerinde de bir diktatörlükmüş gibi ele alınarak yürütülemez. Böyle bir yaklaşım, kaçınılmaz bir biçimde, objektif olarak, devrimin gelişmesinin önünde baş engel olan sınıfların bir kesimini bu konumdan iradi olarak çıkarmak ve onlarla ittifak aramak gibi oportünist bir pratiğe yol açar. Ve mücadele eden devrimci proletaryanın önünü karartır. Kuşkusuz bugün çeşitli emperyalist güçlere bağlı unsurlardan oluşan yerli gericiliğe karşı mücadele, en başta iki süper devlete bağlı unsurlara ve onların siyasi planda temsilcileri olan gerici faşist akımlara

(sosyal faşizm de bu akımlardan birisidir) yönelmek zorundadır. Ayrıca faşist diktatörlüğün kumanda mevzileri bugün Amerikancı faşistlerin elindedir, ama bundan diğerlerinin faşist feodal diktatörlük içinde olmaktan çıktığı ve onların bu diktatörlüğü savunmaktan vazgeçtiği sonucu çıkarılamaz. Böyle bir anlayış, devrimci saflarda, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının iç çatışmalarıyla faşist diktatörlüğün yıkılacağı yolunda kof hayaller yaymaktan başka bir işe yaramaz.

Bir devrim sürecinin temel çelişkisi o devrimin temel hedeflerini belirler. UDHD açısından ele alındığında, bu hedefler, gerçek milli bağımsızlığı sağlamak ve halk demokrasisini kurmaktır. Baş çelişme ise, devrimin belli bir aşamasında, temel hedeflere ulaşmak için en başta yönelinmesi gereken acil hedefi teşkil eder. Baş görev, ya da merkezi görev burdan çıkar. Devrimimizin bugünkü aşamasında bu hedef (acil görev) büyük burjuvazi ve toprak ağalarının faşist diktatörlüğüdür, baş görev ise devrimci iç savaş yoluyla bu diktatörlüğü yıkarak, işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü kurmaktır. Baş düşman tespiti de baş çelişki tesbiti ile ilgilidir. Ve yine bugünkü aşamada devrimin baş düşmanı iç gericiliktir. (*)

(*) Baş düşman, merkezi görev vs. gibi kavramlar tek başlarına çok az anlam ifade ederler. Örneğin bütün bir demokratik devrim aşamasında ve proletaryanın nihai amaçları açısından baş düşmanlar söz konusu olduğunda bunlar, emperyalizm, büyük burjuvazi ve toprak ağalarıdır. Ama devrimin belli bir dönemi için, baş düşman, iç gericilik ya da dış emperyalizm olabilir. Aynı şeyler merkezi görev vs. için de söylenebilir. (Mao Zedung bir yerde bütün bir devrim dönemi için merkezi görev olarak milli bağımsızlığı sağlamak ve halk demokrasisini kurmayı getirirken başka bir yerde aynı kavramı, demokratik devrimin belli bir dönemi için kullanmaktadır. AEP'nin baş düşman kavramını kullanım tarzı için Nedret Plasari'nin Halkın Birliği'nin 4. sayısında yayınlanan yazısına bakılabilir.)

Elbette böyle bir tespitten genel olarak emperyalizmin ve özel olarak iki süper devletin devrimimize daha az düşman oldukları ve bunların iç gericilikle birlikte devrimimizin başlıca düşmanları olmaktan çıktıkları gibi bir sonuç çıkarılamaz. Ancak burda somut olarak en başta yönelinmesi gereken bir hedef söz konusudur.

Burada çelişmeler sorunuyla, strateji program meseleleri arasındaki ilişkiye de değinmek gereklidir.

Genel olarak çelişmelerin proletarya hareketinin objektif yönüyle, yani «proletaryanın ve onun partisinin isteğinden bağımsız, olarak, onun çerçevesinde ve dışında yer alan gelişme süreci»yle ilgili olduğundan daha önce bahsetmiştik. Ancak proletarya hareketinin bir de subjektif yönü vardır:

«Subjektif yön ise, objektif süreçlerin proletaryanın bilincinde yansması olarak proletaryanın içinde yer alan süreçleri temsil eder. Objektif, süreçleri hızlandırır veya yavaşlatır, fakat onları belirleyemez.» (Stalin)

Proletarya hareketinin subjektif yönünden, marksizmin genel teorisi, bu teori aracılığıyla, belli bir ülkenin somut pratiğinin incelenmesinden ortaya çıkan program, programın yol gösterdiği strateji ve stratejiye tabi olan taktikler bütünü anlamalıyız.

Bizimki gibi ülkelerde, (demokratik devrimini tamamlayamamış geri tarım ülkelerinde) devrimci proletarya hareketinin programı, iki bölümden oluşmak durumundadır. Birincisi, proletaryanın demokratik devrimdeki anti-emperyalist, anti-feodal amaç ve hedeflerini açıklayan bölüm (asgari programı), diğeri proletaryanın kapitalizm dönemi ve sosyalist devrim süreci içindeki sosyalist ve komünist hedef ve amaçlarını açıklayan bölüm (azami program). Buradan da proletaryanın birincisi, demokratik devrim-

deki genel ittifaklar politikasını, ikincisi, proletaryanın sosyalist devrimdeki genel ittifaklar politikasını tesbit eden iki strateji (stratejik plan) hazırlamasının gereği ortaya çıkar. Ama yine bizim ki gibi ülkelerde devrimci proletarya hareketi, demokratik devrim sürecinin belli dönemlerinde iç ve dış düşmanlar arasında değişen ilişkilere ve durumun bir ifadesi olan, baş çelişkinin değişmesine bağlı olarak, asgari genel bir programla ve bu programın yol gösterdiği genel bir strateji ile yetinmez. O, ayrıca demokratik devrim süreci içinde ortaya çıkan köklü değişikliklerin belirlediği her yeni dönemde karşılıklı güçlerin değişen konumlarını gözönüne alarak, bu dönemin özel amaç ve hedeflerini belirleyen özel bir program ve güçlerin mevzilenmesinin yeni bir planını teşkil eden, özel bir strateji hazırlamak durumundadır.

Vietnam İP Merkez Komitesi adına yapılan bir konuşma, bu konuda oldukça aydınlatıcıdır:

«Devrimci strateji, her stratejik aşamada veya belirli bir aşamanın stratejik nitelikteki her döneminde düşmanın, devrimin itici güçlerinin işçi sınıfı müttefiklerinin tanınması bilimidir...

«Partimiz, ilk olarak, her stratejik aşamada (veya bazan bir aşamanın her döneminde) yıkılacak düşmanı bilmelidir...» (39)

Aynı konuda Mao Zedung da şunları yazıyor:

«Her dönemde partimizin bu genel programa (asgari genel programa) dayalı özel bir programı da olmalıdır. Yeni demokrasi genel programımız, bütün bir burjuva demokratik devrim aşaması boyunca, yani bir kaç on yıl değişmeden kalacaktır. Ama bu aşama boyunca, çeşitli dönemlerde şartlar değişmiştir ya da değişmektedir. Ve bizim de buna uygun olarak özel programımızı değiştirmek zorunda kalmamız, doğaldır. Örneğin yeni demokrasi genel programımız, kuzey seferi, toprak devrimi savaşı, Japonlara karşı direnme savaşı dönemleri boyunca aynı kalmış, fakat bu üç dönemde dost ve düşmanlarımız aynı kalmadığından özel programımızda değişmeler olmuştur.» (40)

Özel program demokratik devrimin belli bir dönemi için acil hedefler tespit eder. Bunlardan biri baş çelişki ve baş düşman tespitinden çıkan baş hedefdir. Özel program, acil talepleri kapsamakla birlikte, bir reformlar programı değildir. Ve bu talepler, reformist değil, devrimci bir tarzda formüle edilmeli ve bunlar uğruna reformist değil, devrimci bir mücadele yürütülmelidir.

Bu söylenenler ışığında, ülkemizde devrimci proletarya hareketi tarafından, bugün içinde bulunduğumuz dönem için hazırlanacak özel programın en önemli noktasının «emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ve toprak ağalarının faşist diktatörlüğünün yıkılması ve yerine işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulması» olacağı açıktır. Yine bu dönemde, güçlerin mevzilenmesi sorununu incelerken bu mücadelenin karakteri gereği, bir yandan iç gericiliğin bütününe hedef alırken, aynı zamanda onunla sıkı bağları olan milli burjuvazinin devrimci saflara kazanılmasının çok güç olacağını dikkate almalı ve özel stratejik planımızı milli burjuvazinin taraf-sızlaştırılması üzerine kuralmalıyız.

Devrimci proletarya, demokratik görevler, yani iç gericilik ön plana çıktığında, emperyalizme karşı mücadele meselesini bu göreve tabi kılarak sürdürür. Mesele böyle ele alındığında emperyalizme karşı mücadele meselesi de bütün canlılığını korur. Çünkü, emperyalizm, proleter devrimleri ve ulusal kurtuluş savaşları çağı olan çağımızda, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde, iç gericiliğe karşı verilen mücadele, emperyalist dünya cephesinin bir parçasına karşı verilen bir mücadele, emperyalist dünya zincirinin bir halkasının kırılması için verilen bir mücadele demektir. Genel olarak emperyalizme ve özel olarak iki süper devlete karşı dünya devrimci cephesine katılmanın ve proleter enternasyonalizmini uygulamanın biricik gerçek ve devrimci yolu budur.

Ote yandan, ulusal (dış) çelişmenin yoğunlaşarak ön plana çıktığı, yani milli bağımsızlığın sağlanması meselesinin merkezi görev haline geldiği durumlarda da devrimci proletarya, emperyalizme karşı yürüttüğü mücadelenin zafere ulaşabilmesi için, aynı zamanda demokrasi uğruna da mücadele yürütmek zorundadır. Çünkü ulusal bağımsızlık mücadelesi, emperyalizmin ülke içindeki sosyal dayanağını meydana getiren iç gericiliğe karşı mücadeleden ayrı düşünülemez ve demokrasi olmadan bağımsızlık mücadelesi kesin zafere ulaştırılamaz. Ancak böyle durumlarda da demokrasi mücadelesi ulusal kurtuluş mücadelesine tabi kılınmadan bu uğurda gerçek bir mücadele yürütülemez.

Özel program, UDHD'nin belirli bir döneminde proletaryanın ittifaklar siyasetinin şartlarını ve ilkelerini gösterir. Doğru hedeflerin tesbitine dayanan böyle bir program inşa edilmedikçe, ittifaklar siyaseti izlenirken, sağ ya da «sol» hatalara düşme ihtimali çok kuvvetlidir. İttifaklar siyasetindeki sağ oportünist hatalar, çoğu zaman teslimiyetçi ya da ilkesiz ittifaklar kurmak, sınıf uzlaşmacısı ve sınıf işbirlikçisi bir ittifaklar anlayışının savunulması şeklinde ortaya çıkarken; bu konudaki «sol» hatalar da özel program etrafında birleştirilebilecek bütün güçlerin birleştirilmesinin küçümsenmesi ve devrimci bir ittifaklar siyasetinin reddedilmesi şeklinde ortaya çıkar.

Merkezi görev, özel program ve özel strateji konusunda (ki bunların hepsi baş çelişki meselesinde somutlaşır) bugün acil olarak mücadele edilmesi gereken belli başlı üç hatalı görüş bulunmaktadır.

Bu görüşlerden birincisinin temsilcisi Aydınlık-Halkın Sesi oportünizmidir. Aydınlık oportünistleri, genel olarak emperyalizm ve özel olarak belli bir işgalci emperyalist güçle, ulus arasındaki çelişmenin ön plana çıkmadığı ve devrimin demokratik nitelikte görevlerinin öncelik taşıdığı

ğı günümüz şartlarında, sözde iki süper devlete, gerçekte ise yalnız Sovyet sosyal-emperyalistlerine karşı milli bağımsızlığın savunulması meselesini ön plana çıkarmakta ve sözde iki süper devlete karşı gerçekte ise yalnızca Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı ulusal «mücadeleyi» merkezi görev olarak tesbit etmektedirler. Bu siyaset onları kaçınılmaz olarak, doğruca bir emperyalizme karşı diğerine dayanmak, sınıf işbirlikçiliği ve burjuva kuyrukçuluğuna götürmüş ve zaten içinde buldukları - hiçbir zaman da içinden çıkamadıkları - oportünizmin batağına gırtlaklarına kadar gömülmelerine yol açmıştır. Ayrıca onlar, bu tesbiti ordu ve devlet gibi büyük burjuva-toprak ağası kurumlar hakkındaki oportünist önyargılarını piyasa sürmenin ve kafa bulandırmanın bir aracı haline getirmiş bulunuyorlar. Bu onların çok çeşitli kılıflar altında eskiden beri yaptıkları bir şeydir. Ve küçük-burjuva reformizminin tabiatı gereğidir.

Halkın Yolu gazetesinde en açık ifadesini bulan bir başka hatalı görüş de bu konuda tam bir ortayolcu tavır içine girmiş bulunmaktan kaynaklanmaktadır. Bu arkadaşlara göre UDHD'nin bugün içinde bulunduğumuz dönemde merkezi görev, hem milli bağımsızlığı kazanmak, hem de halk demokrasisini kurmaktır. Ve belli bir dönemde bu görevlerden birinin esas haline gelerek öncelik kazanması durumu söz konusu değildir. Her durumda mücadelenin sivri ucu bu iki hedefe birden yöneltilmelidir. (Aydınlık oportünistlerinin alaylı bir şekilde söyledikleri gibi, bu durumda bir benzetme için mızrak gibi sivri uçlu bir alet yerine, çatal kazık gibi «batmayan» bir alet daha uygun olmaktadır. Ama unutulmamalıdır ki, Aydınlık oportünistleri de proleter devrimcilerin «milli bağımsızlık» siyasetine yönelttiği tutarlı eleştiriler karşısında birçok kez mızrağı bırakıp çatalkaziğe sarılmak zorunda kalmışlardır.)

Bu arkadaşlar, ancak iki süper devletin birden ülkeyi işgal etmesi gibi belirli şartlar altında sözkonusu olabilecek böyle bir şeyi sürekli durum haline getirmeye çalışıyorlar ve bunu yaparken de bütün kavramların altını üstüne getiriyorlar. Gerçekte hiç bir zaman «ortayol» yoktur, ortayolculuk her zaman üstü kapalı bir biçimde hatalı olana hizmet eder. Nitekim bu arkadaşların da özünde sa-vundukları milli bağımsızlık siyasetinden başka bir şey değildir ve bu konudaki görüşlerini değiştirmedikleri sürece olamaz da. Halkın Yolu gazetesi, bugün devrimci saflar içindeki sağ sapma ile uzlaşma çizgisini temsil etmektedir ve bu konudaki siyasetleri de bu genel çizginin bir ürünü olarak şekillenmektedir.

Halkın Birliği dergisinin temsil ettiği bir başka hatalı görüş de; bir yandan bugün iç düşmana karşı mücadelelerin esas olduğunu söylerken, diğer yandan bu mücadeleyi, iç gericiliğin iki süper devlete sıkı sıkıya bağımlı en gerici, en azgın kesimleriyle iradi olarak sınırlanmaktadır. Bu sınırlamayı yapabilmek için de zorunlu olarak hakim sınıfların bir kesimine «anti-faşizm» atfedebilmekte ve bu kesimler faşist diktatörlüğün dışında ele alınmaktadır. Böyle yapılmak zorundadır; çünkü iç düşmana karşı mücadele faşist diktatörlüğe karşı mücadelede somutlaşmaktadır. Böylece de iç düşman, yerli gericilik (büyük burjuvazi ve toprak ağaları) yerine faşistlere ve sosyal-faşistlere (ki Halkın Birliği'ne göre bunlar da iki süper devlete en bağımlı kliklerden ibarettir) indirgenmektedir. Oysa böyle bir sınırlama iç gericiliğe karşı yürütülen ve onu esas alan bir mücadelenin tabiatına aykırıdır. Devrim iç gericiliğe yöneldiğinde, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının «liberal» (!) vs. kesimleri bir yana, milli burjuvaziyi bile devrimci saflara kazanma çok zorlaşır. Bu yüzden de devrimci proletarya böyle dönemlerde esas olarak bu sınıfı tarafsızlaştırmak siyaseti

izler. Yerli gericiлик içinde en azgın faşistlerin ve belirli bir durumda onlar kadar «azılı» olmayan faşistlerin, hatta ilhamını feodalizmden aldığı için faşist olarak adlandırılmayacak gerici akımların mevcut olduğu doğrudur. Halk yığınlarının devrimci demokratik mücadelesinin en başta en gerici, en azgın vs. akımlara ve kliklere yöneleceği de doğrudur. Ama şu da bir gerçektir ki sayılan bu akımların tümü (hatta bu akımlar «faşist» değil de «gerici» olsalar bile) büyük burjuvazi ve toprak ağalarının temsil ettikleri faşist-feodal diktatörlüğün içindedirler. Zaten bizim gibi ülkelerde bu diktatörlüğün saf faşist değil, faşist-feodal, olmasının sebebi hikmeti de budur ve böyle olduğu sürece de, halk yığınlarının mücadelesi, özellikle en gerici, en faşist vs. akımlara ve kliklere de yönelse, sonuç olarak tümüyle yerli gericiliğe ve onun halk üzerindeki sınıf hakimiyeti sistemine (faşist-feodal diktatörlüğe) yönelmiş demektir. Bu gerçek görülmezse, kaçınılmaz olarak belirli bir anda mücadele edilmesi gereken bir düşmanla ittifak kurmak gibi sağ oportünist bir hataya düşülür.

Proleter devrimciler, hedefi sonuna kadar daraltmaya çalışırlar, ama, bu «son»un sınırlarını doğru bir şekilde tayin edebilmek için de önceden somut durumu somut tahlilini yapar ve ittifaklar siyasetini belirleyen bir stratejik plan hazırlarlar. Bu sınır doğru bir şekilde tesbit edilmezse «son»un sonu bulunmaz ve sınıf uzlaşmacılığı siyasetinden kurtulmak mümkün olmaz. Bu konuda Aydınlık oportünistlerinden olumsuz bir örnek olarak öğreneceğimiz çok şey vardır.

- (33) Marks, Kapitalist Rant Üzerine, s. 254.
- (34) Lenin, RSDİP Program Taslakları.
- (35) Lenin, Tarım Sorunları, s. 349-350-351.
- (36) Mao Zedung, Selected Works, C. 4, s. 167-168.
- (37) Aktaran Stalin, Strateji ve Taktikler Üzerine.
- (38) Stalin, Strateji ve Taktikler Üzerine.
- (39) Aktaran Halkın Birliği, s. 1.
- (40) Mao Zedung, Seçme Eserler, C. III, s. 251.

Bölüm : 5

UDHD 'DE SINIFLARIN MEVZİLENMESİ

1- Şehirlerde

A — İŞÇİ SINIFI :

Proletarya ve özellikle de onun çekirdeğini teşkil eden sanayi proletaryası, üretim içindeki durumunun kendine kazandırmış olduğu dayanışma ve örgütlenmeye yatkınlık özellikleriyle, devrimci mücadeleyi sonuna kadar, komünist toplumun kurulmasına kadar götürecektir zafere ulaşabilecek tek devrimci sınıftır.

Türkiye'de kapitalizmin genel olarak emperyalizme bağımlı olmasına ve gerç bir karakter taşımasına rağmen, özellikle son 25-30 yılda nisbi olarak hızlı bir gelişim içine girmesi, işçi sınıfının sayısı ve büyük iş yerlerinde yoğunlaşmasında önemli bir artış meydana getirmiştir. Bugün Türkiye'de sanayi ve hizmetler alanında yaklaşık üç milyon işçi çalışmaktadır. Buna tarım alanlarında çalışan yaklaşık bir milyon işçi de eklenirse, bugün Türkiye'de toplam işçi sayısı dört milyonu bulur.

İstatistiklere göre, tüm ücretlilerin çalışan nüfusa oranı % 30 civarındadır. Sanayi alanında çalışan işçilerin büyük kısmı özellikle de sanayi merkezlerinde kapitalist ekonomiye damgasını vuran tekelci yapıya bağlı olarak büyük iş yerlerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır. 1967'de yapılan sanayi sayımı sonuçlarına göre, 10-15 arasında işçi çalıştıran 2000'den fazla işyerinde elli bin civarında işçi çalışırken, binden fazla işçi çalıştıran 76 işyerinde bu sayı yüz altmış binden fazladır.

Ülkemizde işçiler ağır bir sömürü ve tahakküm altındadır. Araştırmalar 1968 yılında ülkemizde genel artık-değer oranının % 377 olduğunu gösteriyor. Küçük işyerlerinde, küçük madenlerde vb. çalışan işçiler üzerindeki sömürü çok daha ağır ve katmerlidir. Buralarda çalışan işçiler arasında sendikalaşma oranı diğer sanayi kesimlerine göre çok daha düşüktür. Ayrıca bu işçiler üzerinde yarı-feodal sömürü biçimleri de yaygın olarak uygulanmaktadır. 1971'de ülkemizde 1.200.000 sendikalı ve 1.404.000 sigortalı işçi bulunuyordu. İşçilerin sendikalaşma oranı % 25'in üzerindedir. (İstatistiklere göre 4.055.000 sendikalaşan işçiden 1.200.000'i) Bununla birlikte işçi sınıfının kendiliğinden ekonomik mücadelesinin bir eğilim olarak devamlı yükselmesine rağmen bugün ülkemizde sınıf sendikacılığı son derece zayıftır. Varolan iki büyük işçi sendikaları konfederasyonun birisinin başına Amerikan

mekte, emperyalist efendilerine hizmet sunmakta ve konfederasyonlarına bağı sendikalar içinde yurt sever ve emperyalizminin işbirlikçileri, diğerinin başına ise Rus sosyal-emperyalizminin işbirlikçileri çöreklenmiştir. Bunlar işçi sınıfının çıkarlarını büyük burjuvaziye peşkeş çekdevrimci akımlara karşı azgınca saldırmakta birbirlerinden aşağı kalmamaktadırlar.

Öte yandan ülkemizde işçi sınıfının siyasi bilinç ve örgütlenme düzeyi halâ çok düşüktür. Revizyonist ihanet zaten sağ oportünist bir çizginin hakimiyeti altında bulunan partiyi bütünü ile tasfiye ettiğinden beri, devrimci proletarya kendi sınıf partisini halâ örgütleyebilmiş değildir, bununla birlikte bugün böyle bir partinin inşası yolunda önemli adımlar da atmış bulunmaktadır. İçlerinde yüksek bir proleter devrimci potansiyeli barındıran çeşitli gruplar ve örgütler arasında yürütülen iki çizgi arasındaki ideolojik mücadele, özellikle kendini Marksizm-Leninizm perdesi ardına gizlemeye çalışan küçük burjuva reformist PDA kliğinin maskesini indirip, onun sağ oportünist çizgisini teşhir ve proleter devrimci saflar içinde sağ sapmayla uzlaşma çizgisini ideolojik olarak mahkum ettikçe, devrimci proletarya partisi bu mücadelenin doruğunda bir ürün olarak doğacak ve gelişecektir.

Proletarya, toplumun en devrimci, en tutarlı ve en kararlı devrimci gücü olarak UDHD'nin önder gücü ve ayrı zamanda temel itici güçlerinden biridir.

B — ŞEHİR KÜÇÜK BURJUVAZİSİ

Bu sınıf, bir kısım üretim araçlarına sahip olmasına ve zaman zaman az sayıda işçi çalıştırmasına rağmen, kendisi işçi olarak çalıştığı hallerde bile, geçimini esas olarak, bu üretim araçlarını kullanarak harcadığı kendi emeği ile temin eder. Bu temel üzerinde küçük burjuva-

zinin varlığı çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkar, ayrıca küçük tüccarlar, bürokrasinin alt kesiminde yer alan memurlar, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, aydınların alt kümeleri ve küçük serbest meslek sahipleri de bu sınıfın kapsamı içine girerler.

Yetersiz istatistik verilerine göre 1970 yılında şehirlerde 150.000 küçük imalat sanayi işyerinde 119.000 kişi çalışmaktadır. Ve bunun yaklaşık olarak 100 bini ücretli işçi durumunda bulunuyor. Ayrıca ülkede mevcut 800.000 memurdan büyük bir kısmı da bu sınıfa dahildir.

Şehir küçük burjuvazisi, tekeli sermayenin baskı ve tahakkümü altındadır. O, bu baskı altında, tekeli kapitalizmin gelişmesine paralel olarak bir yandan sürekli gelirler ve mülksüzleşirken, diğer yandan da meta üretiminin gelişmesi, esnaf zanaatkarların kapitalizmin gelişimi içinde değişime uğramaları, bürokrasinin şişkinleşmesi, üst sınıflarda yoksullaşanların aralarına katılmaları vb. nedenlerle sürekli olarak beslenmektedir.

Küçük burjuvazi bir kısım üretim araçlarına sahip olmakla birlikte, esas olarak emeği ile yaşayan ve tekeli sermaye tarafından ezilen bir sınıf olarak, devrimci mücadele içinde ikili bir tavır gösterir. O, mülk sahibi yanı sıra işçi sınıfına karşı, emekçi yanı sıra da büyük burjuvaziye karşıdır. Bu iki ayrı özelliği birden kişiliğinde birleştirmesi küçük burjuvazinin devrimci mücadele içindeki tutarsız ve kaypak tutumunun başlıca nedenidir. Küçük burjuvazi devrimci mücadele geliştiği oranda bu mücadeleye katılacak, ancak istikrarsız tavrını sonuna kadar sürdürecektir. Lenin «**Kapitalist düzende devamlı bir sömürü ve baskıya ve çok kere hayat şartlarının hızla kötüleşmesine ve iflasa uğrayan bir sosyal tip**» olarak gördüğü küçük burjuvaziyi «**aşırı ihtilalciliğe kolayca geçtiği, ama bu sınıfın tutarlı, örgütlü, disiplinli ve sağlam bir tutumu benimseyemediği**»ni belirtir. Bu özelliklerine rağmen, şehir küçük

burjuvazisi, UDHD aşamasında işçi sınıfının güvenilir bir müttefidir.

Bu sınıfı kendi içinde iki kesime ayırmak mümkündür. Birinci kesime geçimini sağladıktan sonra bir miktar para veya sermaye biriktirebilen küçük burjuvazinin üst kesimleri girer. Bunlar sürekli zenginleşme ve sınıf değiştirme özlemindedirler. Güçlü olan her şeye karşı büyük bir hayranlık duyarlar ve reformlardan yana olmakla beraber devrimden korkarlar. Aslında şehir küçük burjuvazisi içinde küçük bir azınlık teşkil eden bu tabaka siyaset alanında, bu sınıfın sağ kanadını oluştururlar. Milli burjuvazi siyasetini takip etmeye yatkındırlar.

Şehir küçük burjuvazisinin asıl kitlesini meydana getiren alt tabakalar ise ikinci kesimi oluşturur. Bu kesime mensup olanlar Lenin'in, «iflasa uğrayan sosyal tip» tanımına tam olarak uyarlar. Bir eğilim olarak sürekli yoksullaşmakta ve sefalete itilmektedirler. Emekçi yanları, küçük patron yanlarına daha ağır basar. Genel olarak devrimden yanadırlar. Aynı zamanda da devrimin zaferi konusunda uzun zaman kararsız ve kuşkulu olmaya devam ederler. Daha çok darbeciliğe yatkındırlar ve radikalizmle reformizm arasında sallanırlar. Bu kesim, şehir küçük burjuvazisinin sol kesimini oluşturur. Devrim dalgası kabarmaya başladığı zaman mücadelenin içinde yer alırlar ve devrimci mücadelenin içinde önemli bir rol oynayabilirler. Bu sınıfın da altında şehirlerin yarı-proleter unsurları yer alır.

Demokratik devrimde işçi sınıfının müttefiki ve devrimin güçlerinden biri olan bu sınıfın, mücadele içindeki bozalamalarının devrimci mücadeleye zarar vermesinin önlenmesi, bağımsız bir Marksist-Leninist parti içinde örgütlenmiş devrimci proletaryanın devrimde kararlı bir önderliği gerçekleştirmesiyle mümkün olacaktır. Bu sınıfın siyasi örgütlenmesi oldukça dağınıklık ve çeşitlilik göster-

mektedir. Marksizm-Leninizmin dünya çapında sahip olduğu büyük itibar nedeniyle bu sınıfın temsilcisi olan çeşitli akımlardan bir çoğu kendilerine «sosyalist», «komünist» vb. gibi sıfatlar yakıştırmaktadırlar. Bugün bu akımları kabaca iki gruba ayırmak mümkündür. Küçük burjuva ihtilalci akımlar ve küçük burjuva reformist akımlar. Birinci grubu geçmişte THKO, THKP-C, TİKKO gibi örgütler temsil etmekteydi. Günümüzdeki küçük burjuva ihtilalci akımı bu örgütlerin özellikle de THKP-C'nin geçmişteki siyasetini savunduklarını söyleyen bazı gruplar temsil etmektedir.

Küçük burjuva reformizmi ise bugün çeşitli grup ve hareketler tarafından temsil edilmektedir. Ayrıca CHP içindeki muhtelif kanatlar içinde de etkisi vardır. Genel olarak bu sınıfın siyasi örgütlenmesi zayıf ve etkisizdir.

C — ŞEHİR ORTA BURZUVAZİSİ :

Tekel dışı burjuvazidir ve esas olarak milli bir karakter taşır. Emperyalist tekellerle dolaylı bağlara sahip olmakla birlikte, aynı zamanda emperyalizmin ve büyük burjuvazinin baskısı altındadır ve onlardan zarar görür. Bu sınıf milli kapitalizm temeli üzerinde varolur. Aracı, orta tüccar, bürokrasinin orta kademeleri, bazı serbest meslek sahipleri de bu sınıfa dahildirler.

Genellikle halıcılık, madeni eşya imalatı, tekstil, mobilyacılık, kunduracılık konfeksiyon vb. dallarda faaliyet gösteren orta sanayi burjuvazisinin küçük bir kısmının palazlanarak büyük burjuvazi ile birleşmesine karşılık, özellikle ekonomik kriz dönemlerinde büyük bir kısmı yıkım ve iflasa sürüklenmektedir. Ancak bu oluşum, belirli bir kitlenin sürekli erimesi şeklinde ortaya çıkmamaktadır. Buhranları takip eden canlanma dönemlerinde (bu dönemler gittikçe daha kısa bir süreyi kapsamaktadır ve

daha az belirgin bir hale gelmektedir.) yıkılan işletmelerin yerine, gelişen yenileri kurulmaktadır. Büyük burjuvazinin imal veya monte ettiği dayanıklı tüketim mallarının bir kısmının parçalarının büyük işletmelerde imalinin yeterince kârlı bulunmaması nedeniyle, bunlar orta burjuvazinin elinde bulunan işletmelere sipariş edilmekte ve böylece bu kesime yeni faaliyet alanları açılmaktadır. Ayrıca bu duruma bağlı olarak tamir atelyelerinin sayısında da önemli bir artış görülmektedir. Sonuç olarak bu sınıf varlığını devamlı olarak korumakta ve yavaş da olsa bir gelişme göstermektedir. Ama bir bütün olarak bakıldığında bu sınıf yarı-sömürge bir ülkede, hep alız ve güçsüz kalmaya mahkumdur. Aralarında keskin bir rekabet sürmekte olan bu sınıfın her mensubu devamlı olarak tekelci burjuvazinin baskısı ve yıkım tehdidi altındadır. Orta ticaret burjuvazisi de genellikle tekellerin ürettiği malların pazarlamasında ve bazı tarımsal ihraç ürünlerinin köylülerden toplanmasında rol oynar, tefecî sermaye ile sıkı ilişkisi vardır.

Genel olarak orta burjuvazinin, emperyalizm ve feodalizmle zayıf da olsa bağları mevcuttur. Mao Zedung'un deyişiyle bu sınıf, «komprador burjuvazi kadar komprador, feodal sınıf kadar feodal olmayan» bir sınıftır. Bununla birlikte esas olarak milli bir karakter taşıdığından bu sınıfla emperyalizm ve feodalizm arasında bir çelişki mevcuttur. Ve emperyalizm, komprador-kapitalizm ve feodalizmin ülkenin ekonomik ve siyasi hayatı üzerindeki egemenliğinden rahatsızlık duymaktadır. Ancak bu sınıfın bu güçlere karşı alacağı tavrın belirlenmesinde rol oynayacak bir başka önemli faktör daha vardır. Devrimci proletaryanın her geçen gün daha gelişip güçlenmekte olan mücadelesi... Kendisi de sömürücü bir sınıf olan orta burjuvazi, günümüz şartlarında emperyalizmin, büyük burjuvazinin, toprak ağalarının egemenliğinden duyduğu ra-

hatsızlıktan daha çok halk yığınlarının gelişen mücadelesinden korkmaktadır... Bu mücadele, bugün genel demokratik bir çerçeve içinde gelişmesine, anti-emperyalist, anti-komprador, anti-feodal bir nitelik taşımasına rağmen, gelişimi doğrultusunda sonunda anti-kapitalist bir hüviyete bürünecektir. Bu yüzden bugün bu sınıfın başlıca çabası emperyalizmin ülkedeki egemenliğine, büyük burjuvaziye ve toprak ağalarına karşı mücadeleye girişmek ağıl, emekçi halk yığınlarının gelişen mücadelesini etkisi altına alarak saptırmak, kullanmak ve pasifize etmek doğrultusundadır.

Demokratik devrimin gelişme süreci içinde emekçi halk yığınlarının mücadelesini sonuna kadar götürmeyi amaçlayan devrimci proletarya, bu mücadeleyi daha başından sefil uzlaşmalarla sona erdirmeye gayret edecek olan orta burjuvazi ve onun reformizmine karşı mücadele etmek, ve bu sınıfın emekçi halk yığınlarına vereceği zararı asgariye indirmek zorundadır.

Bu sınıf da kendi içinde iki kesime ayrılır. Emperyalizmle ve feodalizmle bağları en sıkı, büyük burjuvaziye oldukça yakın olan tabakalardan oluşan üst kesim ve onlarla bağları çok zayıf ve dolayısıyla küçük burjuvaziye daha yakın olan alt kesim. Siyasi planda bunlar orta burjuvazinin sağ ve sol kesimini oluştururlar.

Orta burjuvazi UDHD'de proletaryanın siyasi ve ekonomik olarak tasfiye etmek için hedef alacağı bir güç değildir. Çünkü, bu devrim genel olarak kapitalizme değil, emperyalizme, komprador kapitalizme ve feodalizme karşı bir devrimdir. Bununla birlikte orta burjuvazi denetimi altına alamayacağı için çoğu zaman-özellikle devrim esas olarak iç gericiği hedef olarak aldığı anda-devrime karşı çıkar; ama bu yine de belirli durumlarda kendi iradesi dışında gelişen devrime onu kontrol altına alabilmek için bile olsa katılmayacağı anlamına gelmez. Bu durum özel-

likle de emperyalist işgal şartlarında söz konusudur. Orta burjuvazinin devrim saflarına katılıp katılmayacağı somut koşullara bağlıdır. Devrimci proletarya, demokratik devrimde, genel olarak bir yandan bu sınıfın halk yığınları üzerindeki etkisini kırmak için savaşırken, diğer yandan da onu devrim saflarına kazanmaya çalışır ve bu mümkün olmazsa onu tarafsızlaştırmaya çalışır. Orta-burjuvazi devrime katıldığı ölçüde, onun itici bir gücü haline gelir.

Bu sınıf -özellikle de sağ kanat- oldukça etkin bir siyasi örgütlenmeye ve etkiye sahiptir. Ülkenin en büyük siyasi partisi olan CHP, bugün esas olarak bu sınıfın sağ kanadının denetim altında bulunmaktadır. Ayrıca MSP içinde belirleyici olmasa da orta burjuvazi bir ağırlığa sahiptir. Bugün orta burjuvazinin halk yığınlarını önemli ölçüde etkileyen reformist ve pasifist siyasetine karşı mücadele devrimci proletarya için özel bir önem taşımaktadır.

D — BÜYÜK BURJUVAZİ :

Burjuvazinin emperyalizmle en sıkı bir işbirliği içinde olan, onun ülkedeki çıkarlarının savunuculuğunu yapan ve onun tarafından satın alınmış en kodaman kesimlerinden oluşur. Komprador ve tekeli bir nitelik taşıyan bu sınıf, emperyalizmin işbirlikçisi hakim sınıflardan birini teşkil eder. Esas fonksiyonu uluslararası mali sermayenin ülkemizdeki sömürü ve yağmasının gerçekleşmesi için ajanlık yapmaktır. Bu sınıf söz konusu sömürü ve yağmanın ticaret yoluyla gerçekleştiği oranda tüccar, sermaye yatırımı ve genişletilmiş yeniden üretim yoluyla gerçekleştiği oranda sanayici, devlet borçları, ve devlet eliyle yatırım yoluyla gerçekleştiği oranda da bürokratik bir nitelik taşır. Toprak ağalarıyla da çok sıkı bağları vardır.

Bizim ülkemizde, yüksek bürokratlar dışında kalan büyük burjuvazi levanten (eski tipte komprador), milli

burjuva ya da büyük toprak ağası kökenlidir. Yani bunlar, ya emperyalizm çağından biçim değiştirerek eski fonksiyonlarını devam ettirmiş levantenler, ya palazlanarak emperyalizmin sadık işbirlikçileri haline gelmiş, yani kompradorlaşmış olan bir zamanların milli burjuvaları ya da burjuvalaşmış büyük toprak ağalarıdır. Milletin içinde yer alan ama varlık sebebi onun çıkarlarına ters düşen gayrı-milli bir sınıftır.

Türkiye, kapitalist-emperyalist sistemin ezilen ve sömürülen bir parçası, yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkedir. Ülkemizin, her alanda bir bütün olarak ortaya çıkan emperyalizme bağımlılığın temelini ekonomik (sınai, mali ve teknolojik) bağımlılık oluşturmaktadır. Bugün ülkemizde komprador kapitalizmi oldukça gelişmiş ve buna bağlı olarak da başlıca iç tüketime kısmen de tekstil gibi ihracata dayanan emperyalizme bağımlı bir tüketim malları sanayii gelişmiş durumdadır. Bu sanayi yaşayabilmek ve gelişebilmek için sürekli dışarıdan hammadde, makine, teçhizat ve teknoloji ithal etmek zorundadır. Bu durum devamlı olarak döviz kaynaklarının yaratılması sorununu ortaya çıkarıyor, ve ülkenin başlıca ihrac malları olan endüstriyel tarım bitkilerinin üretiminin artırılmasını uyarak tarımsal yapının daha da çarpıtılmasına yol açıyor. Ama pahalı bir teknolojinin ürünü olan sanayi mallarının fiyatları, dünya piyasasında tarım ürünlerinin fiyatlarından her zaman daha yüksektir ve bu yolla döviz sorununu halletmeye imkan yoktur. İşçi dövizleri ya da petrol vb. gibi geçici ve sınırlı kaynaklarla da bu mesele halledilemez. Böylece emperyalist ülkelere giderek daha fazla avuç açmak, borçlanmak ve onlara askeri ve diplomatik alanlarda daha fazla bağlanmak kaçınılmaz olmaktadır.

Büyük burjuvazi bugün işte böyle bir işleyiş içinde yer alır ve bu işleyişin gerçekleşmesinde rol oynar.

Büyük burjuvazi bugün ülkede ekonomiyi, siyaseti

ve devlet mekanizmasının belli başlı kumanda mevkilerini denetimi altında bulundurmakta ve işbirlikçi hakim sınıfların yönlendirici gücünü oluşturmaktadır. Halk yığınları bir avuç büyük burjuvazinin, toprak ağalarının en irileriyle birlikte oluşturduğu oligarşik egemenliğin baskısı altında her geçen gün daha fazla ezilmektedir. Ülkemizde emperyalist tekellerin uzantısı bir düzine holding, devletin desteği ile büyük sermayenin kontrolü altında kalarak bankacılık, sanayi ve ticaret alanlarında geniş çapta bir egemenlik kurmuştur. 1970 yılında kısmi ya da tam devlet tekeli altında bulunan (bu arada komprador kapitalizminin en büyük kaynaklarından birinin devlet olduğunu hatırlatmak gerekir) sanayi dalları dışında kalan 28 sanayi dalından 8'inin tek bir firmanın egemenliği altında bulunduğunu, on sanayi dalında 2, dört tanesinde 3, iki tanesinde 4, geri kalan üçünde ise 5, 6 ve 3 şirketin hakimiyeti altında olduğunu; bankacılık alanında ise üç bankanın (İş Bankası, Yapı Kredi Bankası ve Akbank) tahvil ve hisse seretleri toplamının % 89,4'ünü, iştiraklerinin % 76,6'sını, mevduatın % 73,4'ünü elde ettiklerini ve bütün bu kuruluşların can damarlarından emperyalizme bağlı olduklarını söylemek bu egemenliğin çapını ortaya koymaya yeter.

Büyük burjuvazi, bir yandan denetimi altında tuttuğu devlet mekanizmasından da yararlanarak çeşitli teşvik tedbirleri ve devlet kredileriyle hızla gücünü artırmaya devam etmekte ve bir yandan da halk yığınlarının gelişip güçlenmekte olan devrimci-demokratik mücadelesini bastırabilmek umuduyla, bu mekanizmanın faşist niteliğini daha da pekiştirebilmek yolunda her geçen gün yeni adımlar atmaktadır. Kırsal bölgelerde kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesi ve geniş köylü yığınlarının pazara daha büyük oranda açılması sonucunda büyük burjuvazinin sömürü alanı yaygınlaşmaktadır.

Bu sınıf, ülkemizde emperyalizmin iki temel sosyal dayanağından birini teşkil eder ve her şart altında UDHD'nin hedef alacağı ve tasfiye edeceği güçlerdendir. Bu sınıfla halk arasındaki çelişki, UDHD'nin zaferiyle birlikte, emperyalizmin ülkedeki varlığı siyasi ve ekonomik olarak tasfiye edilerek, komprador sermayeye el konarak, büyük sanayi kuruluşları, bankacılık, dış ticaret ve sigortacılık kamulaştırılarak çözümlenecektir. Bu sınıf, toprak ağalarıyla birlikte yıllardan beri ülkenin siyasi hayatının üzerinde tüm bir tekel kurmuş durumdadır. Ancak son yıllarda halkın mücadelesinin gelişmesi ve CHP'nin orta (reformist) burjuvazinin denetimine geçmesiyle birlikte bu tekel, bir ölçüde sarsılmıştır. Bununla birlikte büyük burjuvazi ve toprak ağaları parti içinde önemli bir ağırlık teşkil etmeye ve durumlarını gün geçtikçe kuvvetlendirmeye devam etmektedir. Bu gün parlamentoda faaliyet gösteren AP, MSP, CGP, MHP vb. gibi partilerin hepsi büyük burjuvazi ve toprak ağalarının Amerikancı kesiminin temsilcileridir. Ayrıca Rus işbirlikçisi T«K»P, TSİP, TİP gibi sosyal faşist partiler ve (TİP'in içinde reformist burjuvazi eğilimleri de mevcuttur) yine büyük burjuvazi ve toprak ağalarının sosyal emperyalizm yanlısı kesimlerinin savunuculuğunu yaparlar.

II - Kırsal Bölgelerde

A — KÖYLÜLÜK :

Kırsal bölgelerde sınıfların durumunu incelemeye başlamadan önce, toprak ağaları dışında kalan tüm sınıfların kendisinden doğmuş bulunduğu köylülük üzerinde kısaca durmak gerekir.

Köylülük, feodal toplumun bir kategorisidir. Ve feodal toplumda başlı başına bir sınıf teşkil eder. Bu toplum-

da köylülüğün feodaliteye karşı toprak ve özgürlük mücadelesi bir bütünlük gösterir. Çünkü, toprak feodallerin mülkiyetindedir, ve köylülüğün tüm kişisel bağlardan arınarak özgürleşmesinin, toprağa sahip olmasının ve serbest bir kapitalizm yoluna girmesinin tek engeli, feodal üretim ilişkilerinin mevcudiyetidir. Bu dönemde köylüleri birbirinden ayıran derin farklılıklar henüz belirli bir biçimde ortaya çıkmamıştır. Kapitalizmin gelişmeye başlaması ve feodal toplumun yarı-feodal topluma dönüşmesiyle birlikte köylülük de farklılaşmaya ve parçalanmaya başlar. Bu farklılaşma sonucu bir yanda proleterler kitlesi, diğer yanda ise köy burjuvazisi, zengin köylülük oluştu, ama bu süreç feodalizm tasfiye edilene kadar sona ermez. Bunun sonucu olarak böyle durumlarda köylülüğün, bir yandan feodal kalıntılara karşı nispi bir bütünlük içinde mücadele ederken, diğer yandan kendi içinde uç veren ve ancak her türlü feodal kalıntının esas olarak tasfiye edilmesiyle olgunlaşacak olan proletarya ile burjuvazi arasındaki bir mücadelenin de başlangıcını yaşadığı görülür. Bu mücadele, aynı zaman da henüz farklılaşmamış geniş bir köylü kitlesinin halâ varolmaya devam ettiği, feodal kalıntılardan ister köy burjuvazisi, isterse köy proletaryası olsun tüm «köylülüğün» zarar gördüğü şartlarda cereyan eder. Bu yüzden belli bir ölçünün ötesinde gözlenmez.

Bizimki gibi yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerde bu durumun yanına bir başka faktör eklenir. «Köylülüğün» (ki burada, kapitalizmin oldukça geliştiği fakat feodal kalıntıların da oldukça yaygın bir şekilde varlığını sürdürdüğü şartlarda, köylülük derken artık eskisi gibi yekpare bir sınıfı değil, fakat feodal kalıntılara karşı mücadelede ortak menfaatleri olan üretime değişik ölçülerde de olsa fiilen katılan çeşitli sınıf ve tabakalardan oluşan çeşitli kitlelerin tümünü, toprak ağaları dışında kalan tüm köylü nüfusu kastediyoruz) toprak ve özgürlük için mücadelesi

yani toprak devrimi mücadelesi artık sırf anti-feodal mücadele olmaktan çıkmış, aynı zamanda anti-emperyalist (dolayısıyla da anti-komprador) bir karakter kazanmıştır. Köylülüğün bağımsız bir kapitalistleşme yoluna girmesinin başlıca engeli, artık yalnızca feodal değil, aynı zamanda da komprador üretim ilişkilerinden meydana gelmektedir. Başka bir deyişle toprak ve özgürlüğün kazanılması artık yalnızca yarı-feodal yapıya değil, fakat aynı zamanda yarı-sömürge yapıya da son verilmesini gerektirmektedir.

Öte yandan «köylülüğün» bugün, sayıca çokluğunun kendisine sağladığı imkânlardan yararlanabilmesi için, varlığı hayati önem taşımakta olan demokratik özgürlüklerin en başta gelen düşmanlarından biri de büyük burjuvazidir. Çünkü bu özgürlükler gerçekten de tam olarak ancak toprak devriminin gerçekleşmesi temelleri üzerinde varolabilir. Toprak devriminin, amacının yalnızca topraksız ve az topraklı köylüye toprak vermek demek olmadığı, burada bir kez daha belirtelim. Bu devrim, en genel anlamıyla, kırsal alanlarda halâ kurtulamamış olan feodalizm bataklığını tamamen kurutmayı, ve toplumun her alanında görülen feodal kalıntıların kökünü kazımayı amaçlayan bir devrimdir. Bu niteliği ile o, «serflik kalıntılarının temel direğini» teşkil eden yarı-feodal toprak ağalığı ekonomisini, toprakları parçalayıp köylülere dağıtarak ortadan kaldırırken; yoksul ve orta köylüler üzerindeki ağa baskısına ve tefeci sömürsüne de son verecek, tarımda halâ tam özgürlüğüne kavusamamış olan, tarım işçilerini feodalizm kalıntısı kişisel bağımlılığın zincirinden kurtaracak (*) (8 saatlik işgününü gerçekleştirecek) ve

(*) Tarım işçisinin patron-ağaya bağımlılığı konusunda Lenin şunları söylüyor: «... salt kapitalist kiralama durumunda, emek için yapılan ödemenin, her türlü bağımlılık ilişkisi al-

siyasi özgürlüğü gerçekleştirerek, üst yapıdaki bütün feodalizm kalıntılarını temizleyecek olan bir devrimdir. Bu devrimin gerçekleşmesi ile üretici güçlerin gelişmesi yeni bir atılım kazanacak, herkese iş imkanı doğacak, ülke çapında proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme hızla olgunlaşacaktır.

Toprak devrimi ise, UDHD'nin özünü teşkil etmesine rağmen, onun yalnızca bir parçasıdır ve ancak emperyalizme, komprador kapitalizme ve feodalizme karşı UDHD'nin zafere ulaşması süreci içinde gerçekleşebilir. Bu ise mevcut devlet cihazının parçalanmasını gerektirir. Oysa bilindiği gibi, köylülüğün toprak ve özgürlük mücadelesini bastırmak için kullanılan ve esas olarak faşistleştirilmiş bu devlet cihazının kumanda merkezleri işbirlikçi hakim sınıflar, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının elindedir.

tında ve diğer kapitalizm öncesi ilişkiler altında yapılan ödemedeki daha büyük olduğu gerçeği, yalnızca tarım için değil, sanayi için de ve yalnız Rusya'da değil, başka ülkelerde de geçerlidir... Ama özgür ve «yarı-özgür» -bay Karişçev'in kullandığı bir kelime- emek arasındaki fark, ödemedeki farklılıklarla bitmiyor. Çok büyük önem taşıyan bir durum da, bu ikinci emek biçiminin her zaman kiralanan kişinin kendisini kiralayana kişisel bağımlılığı öngörmesidir. Her zaman «iktisadi baskı»nın az ya da çok sürdürülmesini öngörmesidir. (Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi) Aynı durumun şehirlerde de gözlenmesi konusunda; «... küçük sanayilerde ve manüfaktürde her zaman ataerki ilişkilerin kalıntılarını ve kişisel bağların çeşitli biçimlerini görürüz. Bunlar kapitalist iktisadın genel koşullarında çalışan halkın durumunu son derece kötüleştirir ve onları küçültür, ezer...» (age) Aynı konuda Engels'de şunları söylüyor: «Elbe'nin doğusundaki Prusya tarım işçilerinin edimsel yarı-serfliği Prusya'daki toprak ağaları egemenliği... nin başlıca temelidir... toprak ağalarına batmama yeteneğini sadece... tarım işçilerinin sınırsız bir sömürü olanağını sağlayan edimsel yarı-serfliği kazandırır...» (Almanya'da Burjuva Demokratik Devrim-Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu).

Bu yüzden, bugün artık, «köylülüğün» büyük toprak sahiplerine ve tefecilere karşı mücadelesi, emperyalizme, büyük burjuvaziye karşı yürütülen mücadeleyle birleştirilmeden başarıya ulaşmak imkânına sahip değildir.

Köylülüğün parçalanması süreci içinde kırsal alanlarda ortaya çıkan başlıca sınıf ve tabakalar şunlardır:

a) Tarım Proletaryası :

Türkiye'de kapitalizmin gelişimine ve küçük köylülerin mülksüzleşmesine paralel olarak, büyük toprak mülkiyetinin yoğunlaşması ve bu topraklar üzerinde kapitalist üretim yöntemlerinin giderek daha yaygın bir biçimde kullanılması, tarım proletaryasının sayısını ve taşıdığı önemi arttırmaktadır. Bugün tarım işçiliği yapan ailelerin sayısı, toplam köylü allelerinin % 30'a yakın bir bölümünü oluşturmaktadır. Devamlı ya da geçici tarım işçileri kapitalist üretim ilişkilerinin, feodal üretim ilişkileriyle içiçe girmiş bulunduğu ülkemizde, özellikle ağır sömürü koşulları altında bulunmaktadır. Bu işçiler üzerinde uygulanan sömürü, ek feodal sömürü biçimleriyle kaynaşmış durumdadır. Yani tarım işçisi ücret köleliği yanında, toprak köleliğinin ağır zincirlerini de boynunda taşır.

Daimi tarım işçileri, toprak ağalarının ya da zengin köylülerin topraklarında yıllık ya da mevsimlik olarak çalışırlar, sendikal örgütlenme yok denecek kadar zayıftır.

Geçici tarım işçileri ise özellikle Ege ve Çukurova'da dolaşır ve mevsimine göre pamuk, tütün, zeytin, bağcılık işlerinde çalışırlar. Bu işçiler ayrıca işverenler arasında aracılık yapan ve değişik bölgelerde «elçi», «dayıbaşı» gibi adlar verilen bir tabakanın da yarı-feodal bir nitelik taşıyan ek sömürüsüne tabidir.

Tarım proletaryası, kent proletaryasının kırlarda uzantısı ve bu niteliği ile hem demokratik devrimde, hem de sosyalist devrimde onun en sağlam destekleyicisidir.

b) Yoksul Köylülük :

Ortakçılık, kiracılık ya da yılın belirli mevsimlerinde tarım işçiliği yapan topraksız ya da az topraklı köylülerden oluşur (bu kiracılık kapitalist kiracılıkla karıştırılmamalıdır). Bu köylüler ortakçılık ya da kiracılık yaptıkları, özünde feodal bir nitelik taşıyan ürün-rant ya da pararrant sömürüsüne tabi oldukları oranda yarı-serf, işgüçlerini sattıkları oranda da yarı-proleterdirler. Bir yoksul aynı zamanda hem birincisi, hem de ikincisi olabilir. Ayrıca yarı-proleter olarak da çalışsa feodalizm kalıntısı ek sömürü ve hükümlülüklerle tabi tutulur.

Ülkemizde toprak dağılımında görülen, büyük eşitsizlik yoksul köylülerin sayısı ve taşıdığı önemi geniş ölçüde artırmaktadır.

1962-1963 köy envanter etütlerine göre tüm çiftçi ailelerinin % 30,7'si topraksızdır. Bunların % 28,7'si tarım işçiliği yapmakta, % 2'si ise geçimini yalnızca ortakçılık ve kiracılık yaparak temin etmektedir. Ayrıca toprak sahibi ailelerin de % 17,4'ü ek olarak ortakçılık ya da kiracılık yapmaktadır. Bu sayılara göre köy nüfusunun yaklaşık olarak % 20'si yarı-serf durumundadır. Ayrıca toprak sahibi % 30,5'inin toprağı 10 dönümden ve toplam % 56,3'ünün toprağı 25 dönümden azdır. Köylülerin büyük bir kısmı da imkân buldukça tarım işçiliği yaparlar. Yani ülkemizde oldukça kalabalık bir yarı-proleter kitlesi de mevcuttur.

Köy envanter etütlerinin sonuçlarına göre 50 dönümden az toprağına sahip olan köylü aileleri tüm köylü nüfusun % 77,7'sini oluşturdukları halde, toprakların % 34,1'inden azını işletmektedirler. Buna karşılık 200 dönümden fazla toprağına sahip olan ve kırsal nüfusun yaklaşık % 3'ten azını teşkil eden çiftçi aileleri toprakların % 22'sini ellerinde bulundururlar.

Ülkede mevcut 97 devlet üretme çiftliği, 400.000 hektar toprak işletmektedir. Bu rakam, yaklaşık olarak 1-10 dönüm arasında toprağa sahip olan 800.000 yoksul köylü ailesinin işlediği toprakların kapladığı alana eşittir. 100 dönümden fazla toprağa sahip olan 4.000'e yakın ağa ise 2.144.000 hektar toprağı tasarruf etmektedir ki, bu da 30 dönümden az toprağa sahip olan 1.575.000 ailenin işlediği toprak kadardır. Ayrıca 500 dönümden fazla toprağa sahip 15.000'e yakın büyük toprak sahibi, 3.485.000 hektar toprağı elinde bulundururken, 40 dönümden az toprağa sahip olan 1.885.000 ailenin elindeki toprak 3 milyon 694 bin hektardır.

Toprak dağılımının en eşitsiz olduğu yer doğu ve güney doğu Anadolu'dur. Bu bölgelerde yer alan bazı illerde topraksız köylülerin tüm köylü nüfusuna oranı Erzincan'da % 38,2, Bingöl'de % 39,3, Hakkari'de % 45, Diyarbakır'da % 46, Mardin'de % 40, Urfa'da % 53,7'e kadar çıkmaktadır.

Ortakçılık, özellikle kapitalizmin nisbi olarak daha az gelişmiş olduğu doğu ve güneydoğu Anadolu bölgelerinde görülmektedir. Son yıllarda tarımda makinalaşmanın hızlanmasına bağlı olarak ortakçılar ve kiracılar da işlettikleri topraklardan giderek atılmaktadırlar. (*)

(*) Tarımda kullanılan traktör sayısının artış hızı son yıllarda şöyledir: 1952'de 31.415, 1953'de 40.288, 1960'da 42.136, 1963'de 54.668, 1970'de 105.865, 1974'de 200.466. Ayrıca bir araştırma sonuçlarına göre kendine ait ya da ortak olarak bir traktöre sahip bulunanların köylü nüfusu içindeki oranı % 6,9'dur. Traktöre sahip olmayan çiftçilerin: % 9,2'si ise tarlasını kiraladığı bir traktörle sürmektedir. Sonuç olarak çiftçilerin % 16,1'i tarlalarını sürmek için traktör kullanılmaktadırlar. Bunlar en azından hall vakti yerinde köylüler olduklarından, traktörle işlenen alan miktarı çok daha yüksektir. 1974 yılında yapılan resmi tahminlere göre toplam işlenen alan 24 milyon 627 bin hektardır. Bunun 9 milyon 592 bin hektarı hay-

Ancak Türkiye'de tarımda büyük toprak mülkiyetinin yoğunlaşmasının özellikle bu bölgelerde tarımın kapitalizmin gelişmesinden daha hızlı bir şekilde seyretmesinin bir sonucu olarak, yoksul bir kısım köylüler bu topraklar üzerinde eskisine göre çok daha kötü şartlarda ortakçılık ya da kiracılık yapmak yolunu tutmakta, böylece de yıllardan bu yana ortakçı ve kiracıların sayılarında önemli bir düşme meydana gelmemektedir.

Ortakçılar, kimi zaman angarya da dahil çeşitli feodal yükümlülüklerin ağırlığı altında bulunur ve işledikleri toprağın sahibine elde edilen ürünün bir kısmını rant olarak öderler. Bu rantın miktarı bölgenin gelenekleri, toprağın verimliliği ve tohumluğu kimin sağladığına göre değişir. Ortakçı genel olarak toprağı kendi aletleriyle işler. Ülkemizde ortakçı, daha çok yarıcılık şeklinde gerçekleştirilmekte (ortakçıların % 60'a yakın bir bölümü ürününü yarı yarıya bölmekte, toprak sahibinden tohum almamakta, alsa bile mevsim sonunda iade etmektedir) bazı durumlarda ise mahsulün, toprak sahibine verilen kısmı $\frac{2}{3}$ ' yi bulmaktadır.

Kiracılık, yoksul köylünün toprak sahibine para-rant ödediği bir yarı-feodal, (çünkü bu aşamada kapitalist sömürü de işin içine mutlaka şu ya da bu ölçüde karışır) sömürü biçimidir. Ve ülkemizde oldukça az uygulanır.

Bizimki gibi ülkelerde yoksul köylülük büyük bir devrimci potansiyele sahiptir. Yoksul köylüler kırsal alanların en fazla ezilen ve sefalet çeken kesimlerinden biri-

vanlı, 13 milyon 635 bin hektarı ise traktörle işlenmektedir. Kullanılan karasaban sayısı ise 1965'te 2 milyondan fazla iken 1974'te 1,5 milyon civarına düşmüştür. Buna rağmen bugün çiftçilerin hemen hemen yarısı (% 48,5) karasaban kullanmaktadır. Pulluk kullananların oranı % 38,2 ve arazi şartlarına göre her ikisini de kullananların oranı % 6,5 civarındadır.

ni oluştururlar. Onlar demokratik devrimde işçi sınıfının en yakın müttefikleri ve kırsal alanlardaki dayanaklarından birini teşkil ederler. Demokratik devrimin zafere ulaşmasıyla her türlü serflik kalıntısı ile birlikte ortaklık ve kiracılık da son bulacak, ama kırsal alanlarda yine de yoksulluk içinde bulunan çok miktarda köylü ve yarı-proleter mevcut olmaya devam edecektir. İşte yoksul köylü ve yarı-proleterler, sosyalist devrimde de proletaryanın müttefikidirler. Bu yüzden yoksul köylüler proletarya partisi içinde örgütlenebilirler ve proletarya partisi, onların çıkarlarının en büyük savunucusudur.

c) Orta Köylülük :

Geçmişini kendine ait toprak parçası üzerinde esas olarak kendi emeği ile sağlayan ve kendine ait tarım araçlarına sahip olan köylüler, orta köylülüğü, başka bir deyişle de köy küçük burjuvazisini oluşturur.

Orta köylülüğün pazara açıldığı oranda temsil ettiği tarımsal küçük-meta üretimi bir yandan sürekli olarak kapitalizmi doğururken, diğer taraftan orta-köylülük bir süreç içinde tasfiye edilmekte, ayrışmaktadır. «Kapitalist üretimde, bir iç pazarın oluşmasının temeli küçük çiftçilerin (yani orta köylülüğün) tarım girişimcileri ve tarım işçileri olarak çözümlenmesi sürecidir.» (Lenin) Orta köylülük feodal ekonomi ile kapitalist ekonomi arasında bir yer işgal eder ve bu niteliği ile, hakim olana tabidir.

Ülkemizde tüm toprak sahibi köylülüğün % 21'ini 25-50 dönüm arasında toprağına sahip olan köylüler teşkil eder. Ayrıca bu köylülerin % 9'unun 50-75, % 5'inin de 75-100 ve % 7'sinin 100-200 dönüm arasında toprağı vardır. Bunlar kaba bir değerlendirme ile orta köylü kabul edilebilirler. (Aslında bu rakamlar, çeşitli bölgelerde toprağın verimliliği ve yetiştirilen ürünün niteliğine göre başka kategorilerde köylülüğü de kapsar. Ama hayatta her

şey gibi sınıflar arasındaki sınıfların da izafi olduğu gerçeği, kırsal alanlarda en az bir kaç misli daha fazla geçerlidir.) Orta köylülerin büyük bir çoğunluğu, geçimlerini güçlkle temin edebilmekte, banka kredilerinden yararlanamamakta ve özellikle mahsulün kötü olduğu yıllarda tefecinin pençesine iyice düşerek soyulup soğana çevrilmektedirler. Engels, «ortakçı-kiracı toprak sahibine ne ölçüde bağılıysa bunlar da tefeciye o ölçüde bağımlıdır lar.» der. Tefeciye olan borçlar çoğu zaman öylesine ağırdır ki, toprakları gerçekte kendilerinin olmaktan çıkmıştır. Buna rağmen mülkiyet duygusu bunlarda çok güçlüdür ve sonuna kadar topraklarına bağlı olamaya devam ederler. Bizimki gibi yarı-feodal toplumda orta köylünün durumu küçük zanaatkâra oldukça benzer.

Orta köylülük kendi içinde iki tabakaya ayrılır: Aşağı orta halli köylülük ve yukarı orta halli köylülük. Aşağı orta halli köylülerin durumu çoğu zaman yoksul köylülere yaklaşır, bunlarında bir kısmı ortakçılık ya da geçici tarım işçiliği yapabilirler. Geçimlerini güçlkle temin edebilmekte, yaşayabilmek için kendisinin ve ailesinin iş gücünü, toprağı ve hayvanları aşırı bir biçimde kullanarak israf etmekte ve genellikle sefil bir hayat sürmektedirler. Devamlı tefeci sömürüsü altındadırlar ve özellikle mahsulün kötü olduğu yıllarda hızla iflasa ve yıkıma sürüklenirler.

Yukarı orta köylülük ise, nisbeten daha geniş toprağı sahiptir, biraz daha iyi hayat sürer ve yılın belli mevsimlerinde yanında bir kaç işçi çalıştırabilir. Tarımsal ürünlerin bol olduğu yıllarda üst üste bir kaç yıl ürün elde etme şansına sahip olurlarsa, küçük bir azınlık sınıf değiştirerek zengin köylü haline gelebilirler. Aşağı orta köylüler, demokratik devrimde proletarya ve yoksul köylülüğün iyi birer müttefikidirler. Yukarı orta köylüler ise köy burjuvazisine daha yakındırlar. Genellikle onu izlerler ve devrim karşısında oldukça kuşkulu davra-

nırlar. Bununla birlikte devrim dalgası kabardığında bu tabaka bundan etkilenecek ve geniş ölçüde devrim safalarına sürüklenecektir.

Proletarya demokratik devrimde orta köylülüğü emperyalizme ve feodalizme karşı destekleme ve güçlendirme politikası izleyecektir. Çünkü küçük köylü mülkiyeti feodalizme, ve küçük köylü ekonomisi de toprak ağalığı ekonomisine göre daha ileri bir kategoriye temsil eder. Toprak ağalarının topraklarına el konması ve bunların köylülere dağıtılmasıyla, kırsal alanlarda kapitalizm, yaygınlaşan küçük köylü işletmeleri tarafından çok daha hızlı bir biçimde üretilmeye başlanacaktır. Ancak toprak devriminin gerçekleşmesi, UDHD'nin zaferine bağlı olduğundan, daha başından beri kırsal alanlarda halk demokrasisi devletin yönettiği küçük de olsa bir sosyalist sektör var olacak ve kapitalizmin başıboş bir şekilde gelişmesine izin verilmeyecektir. Devrimci proletarya aşağı orta köylülere demokratik devrimin zaferinden sonra durmaksızın tüm sermayenin egemenliğine son verilmezse kendileri için nihai kurtuluşun mümkün olamayacağını anlatmakta güçlük çekmeyecektir. Bu yüzden aşağı orta köylüler, geniş ölçüde, sosyalist devrim mücadelesinde de proletaryanın yanında yer alacaktır. Yukarı orta köylüler ise, sosyalist devrime karşı çıkmaya yatkındırlar. Sosyalist devrim bu tabakanın zenginleşme özlemlerinin önüne set çekecek ve giderek her türlü ücretli iş gücü sömürüsüne son verecektir. Buna rağmen, devrimci proletarya, proletarya diktatörlüğüne baş kaldırmadıkları sürece sosyalist devrim süreci içinde de köylülüğün hiç bir tabakasına karşı zora baş vurmayacak ve sonuna kadar ikna yöntemleri kullanacaktır.

B — ZENGİN KÖYLÜLÜK :

Üretime kendisi de fiilen katılsa bile esas olarak sü-

rekli işgücü kullanan ve artık-değer sömürsü yapan köylüler zengin köylülüğü, başka bir deyişle köy burjuvazisini oluştururlar. Zengin köylüler aynı zamanda toprak kiralama yoluna da baş vururlar. Ülkemizde zengin köylüler daha çok devlet topraklarını kiralamaktadırlar. Zengin köylüler toplam köylü nüfusunun yaklaşık olarak % 3'ünü oluşturur. (1962-1968 köy envanter etüdlerine göre, 200 dönümden büyük toprağa sahip olan 68.959 aile vardır.) Bunlar toplam köylü ailelerinin % 2 ile 4'ünü oluşturur. Toplam işlenebilir toprakların % 21'ini işlerler. Çoğunlukla, aynı zamanda tefecilik ve ticaretle de uğraşırlar. «Köylü burjuvazi, aynı zamanda tefeci sermayenin temsilcisidir.» (Lenin) Zengin köylüler, çalıştırdıkları işçiler üzerinde feodal sömürü de uyguladılar (angarya vs.) feodalizmin özellikle güçlü olduğu bölgelerde bunlara küçük toprak ağaları demek de mümkündür.

Zengin köylülük milli burjuvazinin kırlardaki koludur. Tekelci sermaye ve toprak ağalarıyla çelişkileri olmakla birlikte, aynı zamanda onlarla bağları da vardır. Bu yüzden zengin köylülüğün demokratik devrimdeki durumu şehir orta burjuvazisinin durumuna benzer. Devrimci proletarya bir yanda bu sınıfın köylülük üzerindeki etkisini kırmak için mücadele ederken, diğer yandan da bu sınıfı devrim saflarına kazanmaya, olmazsa tarafsızlaştırmaya çalışacaktır. Demokratik devrimde zengin köylülük doğrudan hedef alınmayacak, yani bu sınıfın mülkiyetine dokunulmayacak, ancak tefecilik yapması, çalıştırdığı işçiler üzerinde aşırı ya da feodal sömürü uygulaması önlenerek ve tarım işçilerinin her türlü hakları bunlara karşı korunacaktır. Sosyalist devrim süreci içinde bu sınıf, bir sınıf olarak tasfiye edilecektir.

C — TOPRAK AĞALARI :

Kendi çalışmasını gerektirmeyecek kadar çok topra-

ğa sahip olan, esas olarak toprak rantı elde eden, ama bunun yanında gittikçe artan ücretli işgücü sömürsüne de başvuran, yarı-feodal bir sınıftır. Ayrıca genellikle, büyük çapta tefecilik de yapar ve bunun yanında sanayi ya da ticaretle de uğraşabilir.

Türkiye’de gelişen kapitalizm, günümüzde feodalizmin çözümlü parçalanmasını geniş ölçüde gerçekleştirmiştir. Bu yüzden bugün ülkede saf anlamda feodalizmin varlığından artık söz edilemez. Ancak bu kapitalizm esas olarak komprador nitelikte bir kapitalizm olduğundan ve bizimki gibi yarı-sömürge ülkelerde, emperyalizm, feodalizmle ittifak halinde bulunduğu kırsal alanlarda gelişen kapitalizm yanında çeşitli feodal sömürü tipleri de yaygın bir şekilde canlılıklarını sürdürmeye devam etmektedirler.

Kapitalizmin oldukça gelişmiş olduğu Ege, Çukurova, Trakya ve İç Anadolu’nun bazı bölgelerinde toprak ağalarının burjuvalaşmaları oldukça ileri bir düzeye varmıştır. Buralarda toprak ağalığı ekonomisinin kapitalist yanı, feodal yanına nazaran daha ağır basar. Buna karşılık Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kapitalistleşme oldukça yenidir ve buralarda yarı-feodal yapı daha geri bir özellik gösterir. Ege ve İç Anadolu’nun bazı bölgeleri ve Karadeniz ve Trakya’nın büyük bir kısmında ise küçük köylü işletmeleri hakim durumdadır. Buralarda tefeci tüccar sömürsü çok yaygındır. Tefeciler de yarı-feodal bir tabakadır ve toprak ağalarıyla birlikte ele alınmaları gerekir. Toprak ağaları, kırsal nüfusun çok küçük bir kesimini oluşturdukları halde geniş topraklar elde bulundurur, ayrıca hazine topraklarının büyük bir kısmında «gayri-resmi» olarak tasarruf ederler. 200 dönümden, büyük toprağa sahip olan çiftçi ailelerinin bir kısmı toprak ağaları arasına, bir kısmı da zengin köylüler arasına girer. 1963 tarım sayımına göre toplam toprak sahibi olan çiftçi

ailelerin % 0,5'i 500 dönümden fazla toprağa sahiptir. İşledikleri alan, toplam alanın % 11'i, toplam köylü ailelerinin % 0,1'i ise 1000 dönümden fazla toprağa tasarruf eder. Bunlar toplam alanın % 6,5'ini işletmektedir. (500 dönümden fazla toprağa sahip olan ailelerin sayısı 15.052'dir. Bunlardan 491 aile, 5000 dönümden fazla, 981 aile 2500-5000 dönüm, 2851 aile de 1000-2500 dönüm arasında toprağa sahiptir.)

1970 yılı köy envanter etüdüleri sonuçlarına göre, Güneydoğu Anadolu bölgesinde 352, Doğu Anadolu bölgesinde 57, Batı Anadolu bölgesinde 18 ve Marmara bölgesinde 3 köy, toplam 740 köy toprak ağalarının elinde bulunmaktadır. Bu köyleri ellerinde bulunduranlar genellikle büyük toprak ağalarıdır. Ayrıca, Türkiye'nin hemen her yerinde en verimli ovalar, bir kaç büyük toprak ağası tarafından paylaşılmış durumdadır. Bunlardan başka pek çok orta ve küçük toprak ağası da kırsal alanlarda köylülük üzerinde baskı ve zulüm uygulamakta ve onları azgınca sömürmektedir.

Tefecilerin kırsal alanlardaki varlığı da önemlidir. Bunların her yıl köylülere yüksek faizlerle borç olarak verdikleri para miktarı yedi milyar lira civarında tahmin edilmektedir. Büyük toprak ağaları ve büyük tefeciler bankalara ve emperyalist tekellere binlerce bağlarla bağlanmışlardır.

Türk ve Kürt toprak ağalarının ve tefecilerin geniş köylü yığınları üstünde sürdürdükleri dizginsiz sömürü UDHD'nin bir parçası ve demokratik devrimin özünü teşkil eden köylü-toprak devrimiyle -içinde kapitalizm ne ölçüde gelişmiş olursa olsun-tüm toprak ağalığı ekonomisinin tasfiye edilmesi ve elkonulan ağa topraklarının (büyük kapitalist devlet çiftlikleri dışında) köylü komiteleri aracılığıyla topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılması ve köylülüğün tüm borçlarının iptal edilmesiyle ortadan kaldırılacaktır.

Toprak ağaları, emperyalizmin ülkemizdeki sosyal dayanaklarından birini teşkil ederler ve demokratik devrimin başlıca hedeflerinden biridirler. Bugün ülkemiz siyasetinde hakim rolü, işbirlikçi hakim sınıfları meydana getiren büyük burjuvazi ve toprak ağaları oynamaktadır. Devlet bu sınıfların devletidir. Bugün ülkemizin kaderine hakim olanlar, emperyalizmin uşağı bu hakim sınıflardır. İşçi sınıfı önderliğindeki emekçi halk yığınları, UDHD'ni gerçekleştirinceye kadar da bu böyle olmaya devam edecektir.

III - Sonuç

UDHD'nin başlıca hedefleri, emperyalizm ve işbirlikçi hakim sınıflar, büyük burjuvazi ve toprak ağalarıdır. Devrimin itici güçleri ise işçi sınıfı (şehir ve köy proletaryası), emekçi köylülük (yoksul ve orta köylülük) ve şehir küçük burjuvazisidir. Ayrıca milli burjuvazi (şehirlerin orta burjuvazisi, zengin köylülük, özellikle de emperyalist işgal dönemlerinde milli burjuvazinin alt ve orta kesimleri) zaman zaman yalpalayarak da olsa devrime katılabilirler ve bu ölçüde devrimin itici bir gücü haline gelirler. Devrimin öncü gücü işçi sınıfıdır. Ülke nüfusunun ezici bir çoğunluğunu meydana getiren ve devrimin «bel kemiği»ni oluşturan işçiler ve köylüler temel gücü teşkil ederler. Onlar, aynı zamanda devrimin zafere ulaşmasından en fazla yararlanacak olan sınıflardır. Devrimin kitle dayanağı emekçi köylülüktür.

Bölüm : 6

UDHD 'NDEN SOSYALİST DEVRİME GEÇİŞİN MESELELERİ

UDHD'nden Sosyalist Devrime Geçişin Meseleleri

Emperyalizmin adım adım çöküşe. sosyalizmin ise zafere yöneldiği çağımızda, demokratik devrimde işçi sınıfının zorunlu bir karakter taşıyan öncülüğü demokratik devrimle sosyalist devrimin birbirine bağlanması ve birinden öbürüne kesintisiz olarak geçme imkanının doğuşu sonucunu getirmiştir.

Demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş mücadelesinin özünü kavrayabilmek için UDHD'nin zaferi ile gerçekleşecek iktidarın niteliği üzerinde durmak gerekir.

Çünkü demokratik devrimin esas olarak tamamlanmasının tek ölçütü, sınıfsal bir iktidar değişikliğinin meydana gelmesi, halk iktidarının kurulmasıdır. Pratik olarak işçi sınıfının başta emekçi köylülük olmak üzere, müttefikleriyle iktidarı ele geçirmesi anlamını taşıyan bu değişikliğin gerçekleşme biçimi tayin edici bir özellik taşır. Lenin bu yüzden «her devrimin en temel meselesi iktidar meselesidir.» diyordu.

UDHD'nin zaferi ile işçi sınıfının iktidarı, müttefikleriyle birlikte ele geçirmesi, işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulması şeklinde gerçekleşir. Bu diktatörlüğün belirleyici özelliği, halk yığınları için geniş bir demokrasi, bir avuç büyük burjuva, toprak ağası ve onların uşakları içinse diktatörlük oluşudur. Bugün büyük burjuvazi ve toprak ağalarının elinde emekçi halk yığınlarını baskı altında tutmakta kullanılan bir alet durumundaki militarist-bürokratik-faşistleştirilmiş devlet cihazı tahrip edilmeksizin kurulamayacak olan bu yeni tipte demokratik devlet, özü itibarı ile proletarya diktatörlüğünden başka bir şey değildir. Ya da başka bir deyişle proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimidir. Sosyalist devrim ve sosyalist inşa süreci içinde, halkın, büyük burjuvazi ve toprak ağaları üzerindeki diktatörlüğün aleti olan bu demokratik diktatörlük, proletaryanın tüm burjuvazi üzerindeki diktatörlüğünün aleti olan sosyalist proletarya diktatörlüğü özelliğini kazanacaktır. Lenin, bu konu ile ilgili olarak şunları söylüyor:

«Demokratik devrimin kesin zaferi, ancak proletaryanın ve köylülerin devrimci demokratik diktatoryası sayesinde mümkündür. Fakat bu zafer ne kadar tez ve tam olursa o kadar eksiksiz, o kadar derin bir şekilde yeni çelişkiler tam demokratlaşmış bir burjuva düzeni içinde zemini üstünde yeni bir sınıf mücadelesi kendini gösterecektir. Demokratik devrim ne kadar tam olarak yaparsak o ölçüde sosyalist devrimin meselelerine ulaşmış olacağız.» (41)

UDHD'nin zafere ulaşması ve işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulmasıyla, devrimci proletarya, kendisine demokratik devrim ve sosyalist devrim aşamalarını içeren, bir bütün olarak Türkiye devrimini gerçekleştirebilmesi imkânını sağlayacak olan politik devrimin başarılması meselesini halletmiş olacaktır.

İşçi ve köylülerin demokratik diktatörlüğünün, sosyalist nitelikleri proletarya devrimine dönüşmesi, kuşkusuz, çok çeşitli biçimlere bürünebilir. Bu meselede tayin edici faktör, devrimci proletaryanın demokratik devrim mücadelesi içinde müttefikleri üzerinde kurmuş olduğu hegemonyasının sağlamlık derecesidir. Buna ve gerek ulusal, gerekse uluslararası şartlara bağlı olarak ortaya çıkan daha bir çok etkene bağlı olarak bu dönüşüm, nisbeten uzun vadede ve barışçı bir biçimde gerçekleştirilebileceği gibi, kısa dönemde ve şiddetli mücadeleler yoluyla da gerçekleşebilir. Böyle durumlarda devrimci proletarya emekçi orta köylüleri köy ve şehir küçük burjuvazisinin geniş kitlelerini ikna yöntemleriyle sosyalizme kazanma mücadelesini bir an bile terketmeksizin, bu mücadelenin başını uğruna bu sınıfların karşı devrime hizmet eden politik temsilcilerinin iktidara katılmalarını şiddet kullanarak önleme yoluna gidebilir.

TÜSTAV

(41) İşçi-Köylü İttifakı syf. 17 Lenin (Sol Yayınları).

BÖLÜM : 7

**UDHD'NDE DEVRİMCİ
PROLETARYANIN ÜÇ SİLAHI VE
DEVİRİMİN İZLEYECEĞİ YOL**

**UDHD'nde Devrimci Proletaryanın Üç
Silahı ve Devrimin İzleyeceği Yol**

Türkiye devriminin bugün içinde bulunduğu UDHD aşamasında devrimci proletarya bağımsız ve demokratik Türkiye'yi kurabilmek ve sosyalizm doğrultusunda ilerleyebilmek için emperyalizmin tahakkümüne, feodalizmin ve komprador tekelci kapitalizmin baskısına son vermek zorundadır. Devrimci proletarya, köylülere (özellikle yoksul köylülere) dayanarak, şehir küçük burjuvazisinin desteğini alarak, mümkün olan bütün güçleri peşine takarak,

emperyalizmin güdümündeki komprador tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının egemenliğine son vermelidir. Bu, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının diktatörlüğünün yıkılarak işçi-köylülerin (genel olarak halkın) devrimci demokratik diktatörlüğünü kurmak anlamına gelir.

Herşeyden önce mevcut uluslararası ve ulusal şartlarda, yarı-feodal diktatörlüğün yerini barışçıl yolla demokratik halk diktatörlüğüne bırakmasının mümkün olmadığı açıktır. Genel olarak uluslararası burjuvazi, özel olarak komprador burjuvazi ve toprak ağaları, kapitalist ekonomiyi durmadan daha çok militarize etmektedir. Burjuvazi ve gericiyi kaderine boyun eğdirtebilecek, dünyada hala gerici olarak kalan bir veya birkaç devletin sosyalist kuşatma altında olması gibi şartlar mevcut değildir. Militarizm ve bürokrasi genel olarak gerici burjuva devletlerin, özel olarak yarı-feodal Türk devletinin güçlü dayanaklarıdır. Bu şartlarda komprador burjuvazi ve toprak ağalarının devletin şiddete dayanan devrim yoluyla parçalanması, gerici devlet mekanizmasının zor yoluyla kırılması, mümkün olan tek devrimci yoldur. Ayaklanma, savaşlar, Türkiye devrimine damgasını vuracak ve gericiliğin diktatörlüğünü yıkmaya yönelecektir.

Devrimci durumun olgunlaşmasına paralel olarak barışçıl mücadele yöntemleri giderek yetersiz kalacak, kitlelerin yükselen mücadelesi, artan gücü, baskıya, yeni mücadele yöntemleriyle karşı koymaya doğru gelişecektir. Kitle mücadelesinin en üst yöntemi ise, zor ve şiddet yöntemidir ve bu yolla halkın devrimci mücadelesi, iktidar hedefine doğrudan yönelecektir. Devrimci proletarya ve onun örgütü, kitle mücadelesinin aldığı yeni boyutlara ve ortaya koyduğu yeni görev ve mücadele biçimlerine uygun olarak, yeni mücadele yöntemlerini sistematize ve organize etmeli, gericiliğe düzenli ve yıkıcı darbeler vurmaya mümkün kılmalıdır. Devrimci proletarya yeni müca-

dele yöntemlerini keşfetmeyecek düzenleyip örgütleyecektir.

Savaşlar ve ayaklanmalar somut olgulardır ve şartları ortaya çıkmadan, kitle mücadelesinin boyutları, gericiliğin güçleriyle devrimcilerin güçleri arasındaki güç ilişkileri vs. gibi şartlardan soyutlanmadan en küçük ayrıntılarına kadar tahlil edilmeye çalışılmalıdır. Devrimci mücadelenin alabileceği karmaşık ve grift biçimleri, devrimci ve gericiler arasında değişebilecek güç ilişkileri göz önüne alınmalı ve tahliller somut olmalıdır.

Somut tahliller yapma gereği, herşeyin bir belirsizliğe terkedilmesi anlamına gelmez. Ve devrimci savaşın genel ilkeleri vardır. Örneğin her devrimci savaş, basitten karmaşığa doğru gelişecektir. Küçük çatışmalar büyük savaşlara ve ayaklanmalara dönüşecektir.

Devrimci proletarya, uluslararası şartlarda uzun ve kısa vadede mümkün gelişmeleri de dikkate alarak içinde bulunulan dönemde varolan şartları esas alarak mücadele etmeli, ve yeni mücadele biçimleri için hazırlanmalıdır.

Şimdi ne için hazırlanmalıyız? Türkiye devriminin izleyeceği yolun genel çizgisi nedir?

Bu yol, halk savaşının ışıklı yoludur. Devrimci silahlı halk mücadelesinin geliştirilmesi, üs bölgelerine dayanma gibi silahlı mücadelenin desteğinde ayaklanmalarla iktidarın parça parça ele geçirilmesi, halk savaşı yoluyla diğer bölgelere yayılması ve sonuçta merkezi iktidarın da yok edilerek tüm iktidarın alınması, bu devrimin izleyeceği genel rotadır.

Yerli gericilik, emperyalizmin desteği ile güçlü bir baskı ve savaş mekanizması oluşturmuştur. Bu mekanizma sadece toprak ağalarının değil, aynı zamanda emperyalizmin uzantısı komprador burjuvazinin de egemenliğinin aracıdır. Emperyalistler tarafından tahkim edilmiştir ve

edilmektedir. Emperyalistler halâ, içerde devrimci güçlerin kazanacağı başarıları ezmeye hazırdırlar, sömürülerinden vazgeçmeyecek, gericiliğe yardımı ve desteklerini artıracak, ülkemize doğrudan müdahalelerde bulunabileceklerdir. Sınıf niteliğini ve dış desteklerini dikkate aldığımızda merkezi iktidar, oldukça güçlüdür ve tahkim edilmiştir.

Bu şartlarda, bir gecede ya da oldukça kısa bir süreçte bir zafer beklemek doğru değildir. Böyle güçlü düşmanlara karşı, düşmanın gücünü uluslararası değişikliklere bağlı olarak zayıflayabileceği olağanüstü şartlar dışında, devrimci proletarya merkezi iktidarı bir hamlede ele geçirmeye yönelmemelidir. İktidar mücadelesi, iktidarı tümüyle ele geçirmeyi amaçlayan devrimci savaş uzun süreli olacaktır. Türkiye devrimi, iktidarı ele geçirmek üzere ayağa kalkan kitlelerin mücadelesi, güçlü gerici iktidarı bir hamlede ezecek güce erişinceye kadar, devrimci güçler yeterli birikimi ve örgütlenme düzeyinde gerçekleştirilinceye kadar uzayacaktır. Ve Türkiye devrimi, uzun süreli bir devrimci savaş şeklinde gelişecektir.

Böyle uzun süreli bir devrim, hem devrim için ayağa kalkan kitlelerin hem de bu mücadeleyi bütün hıncıyla bastırıp ezmeye çalışan gerici güçlerin amansız çatışması olarak gelişecek ve bir defa kitleler ayağa kalkmışsa, silahlı mücadele ve silahlı devrimci güçlere dayanılarak sürdürülebilecektir. Bu mücadele içinde işçi sınıfı, en başta köylülere dayanarak devrimci güçleri inşa etmeye ve güçlendirmeye yönelmelidir.

Kitlelerin çeşitli ayaklanmalar öncesi mücadelede geçiş biçimleri olarak doğan küçük grupların silahlı mücadelesine dayanan gerilla savaşı, düzenli düşman ordusu karşısında nisbeten düzenli halk orduları inşa edilinceye kadar, devrimci savaşın esas biçimi olacaktır. Çünkü sayı, silah, savaş tecrübesi, örgütlenme vs. bakımlardan

güçlü düşman silahlı kuvvetleri karşısında başvurulabilecek başka yol yoktur.

Devrimci bir savaş ve genel olarak savaş oldukça güçlü bir cephe gerisi ve dayanaklar olmadan yürütülemez. Devrimci silahlı güçler ve devrimci silahlı savaş içinde dayanacak üs bölgeleri gereklidir. Bunlar ancak merkezi iktidarın nisbeten zayıf olduğu ve halk kitlelerinin ayaklanmalarıyla merkezi iktidarın bölgesel olarak felce uğratılacağı köylük bölgelerde kurulabilir. Kitlelerin ayaklanmasına dayanarak gericiliğin iktidarının yerle bir edildiği belli bölgelerde kurulacak halk iktidarının kontrolü altındaki devrimci bölgeleri üs bölgeleri olarak kullanan bir halk savaşı başarıya ulaşabilir. Gerilla savaşı ve hareketli savaş gibi savaş biçimleri ve bölgesel kısmi ayaklanmaları kapsayacak silahlı mücadele yoluyla düşman iktidarı altındaki bölgeler parça parça kurtarılabilir. İlk başlarda gizli ya da yarı gizli ve nisbeten ulaşılmaz yerlerde kitle desteğine sahip üs bölgelerine sahip gerilla savaşı giderek gelişecek ve oldukça güçlü halk iktidarı altındaki bölgelere dayanan hareketli savaşa dönüşecek, bağımsız faaliyet gösteren gerilla kuvvetleri, düzenli orduya doğru gelişecektir.

İşte Türkiye devriminin yolunun gene! çizgisi, köylük bölgelerde tahkim edilmiş üsler ve bir veya birkaç bölgede devrimci iktidarın kurulması ve silahlı mücadele yoluyla iktidarın parça parça alınması, kırlara dayanılarak gelişen halk savaşıyla merkezi şehirlerin kuşatılarak ele geçirilmesi şeklindedir.

Bu mümkündür; çünkü Türkiye'nin ekonomisi dengesiz ve eşit olmayan bir gelişme göstermektedir.

Daha önceki bölümlerde belirttiğimiz gibi ülkemizde gelişen kapitalizm esas olarak emperyalist mali sermaye ihracı temeli üzerinde yükselen, gelişmesini emperyalizmin tahrik ettiği feodalizmi çözmeye rağmen tasfiye et-

meyen, aksine onunla içiçe giren komprador nitelikte bir kapitalizmdir. Batıdaki serbest rekabetçi kapitalist gelişmede olduğu gibi, feodalizmi tasfiye edip, köylüleri özgürleştirerek ve onları gelişen sanayide istihdam ederek sanayi kuruluşu temelinde yükselmeyen komprador kapitalizm tekelci asalak niteliğinin yanı sıra aşırı yoz ve çok yönlü bir dengesizlik içinde gelişir. Genel olarak kapitalizmin bir unsuru olan şehir-kır çelişkisi ve kırların geriliği, feodalizmle içiçe girerek gelişen komprador kapitalizmin (hakim olsun olmasın) geliştiği yapıda köylerin şehirlere oranla aşırı geriliğini ve gelişmemişliğini getirirken bölgesel eşitsizliği de doğurur. En önemlisi de, sermaye birikiminin ve üretimin gerçekleşmesinin, dolayısıyla genişletilmiş yeniden üretimin esas olarak millî karakterde olması, aksine ülkemiz üretiminin ve ekonomisinin emperyalist sistemin tamamlayıcı bir parçası ve ona tabi bir durumda olması; şehir-kır, üretimin çeşitli dalları ve bölgelerarası ekonomik ilişkiler gelişmiş bir sanayi temeli üzerinde ve esas olarak bir millî pazar etrafında (esas olarak diyoruz, çünkü ulusal çitlerin aşılmadığı herhangi bir ülke kalmamıştır) örgütlenmemiş bulunması, nisbeten dengeli bir kapitalist gelişmeyi mümkün olmaktan çıkarır. Kapitalizmin genel bozuklukları, feodalizmle içiçe geçen ve emperyalizme tabi olan komprador kapitalizmin dengesiz ve eşitsiz gelişmesinde aşırı ölçülere varır.

Ekonominin eşit olmayan gelişmesi, doğal olarak siyasi gelişmede de dengesizlik doğurur. Yine köyler, şehirler ve çeşitli bölgeler siyasi bakımdan farklı ve dengesiz bir gelişme gösterirler.

Kapitalizmin krizinin, hele sanayi ve tarım krizinin birleşmesi şartlarında feodalizmin varlığı ve komprador kapitalizmle kaynaşması da dikkate alındığında, emperyalizmin krizinin yüklerini geri ülkelere yıkma çabalarıyla olağanüstü boyutlara ulaşacak yıkıntısı yanında gelişimi ve

yaygınlaşması da aşırı eşitsizlik ve dengesizlik gösterir. Bu doğrudan devrim durumunun olgunlaşmasını eşitsiz ve dengesiz kılar.

İşte bu şartlar, devrimin ilk önce bir veya birkaç bölgede olgunlaşmasını ve bu bölgelerde gericiliğin iktidarının yıkılmasını mümkün kılarken, dengesiz ve kırlarda nisbeten kendine yeterli ekonomi, devrimin bu bölgeleri tahkim ederek kendini savunmasını ve diğer bölgelere yayılmasını, sonuçta da bütün ülke çapında nihai zaferi kazanmasını imkan dahiline sokar. Bu şartlar, iktidarın parça parça alınmasını mümkün kılarken, aynı zamanda, devrimi de eşit olmayan, ilerlemeli-gerilemeli zikzaklı bir gelişme seyri izlemeye zorlayacak ve ülke çapında zaferi uzun süreli bir savaşın sonuna bağlayacaktır.

Devrimci proletarya işçi-köylü ittifakının temelini oluşturacağı birleşik halk cephesine dayanarak, emperyalizmin tahakkümünü yıkmaya ve gericiliğin iktidarını devirmeye yönelmeli ve uzun süreli bir halk savaşına göre hazırlanmalıdır. Devrimimizin en muhtemel ve mümkün yolu, iktidarın kırlardan şehirlere doğru parça parça ele geçirilmesi yoludur. Genel perspektifimiz bu olmalıdır. Ama merkezi iktidarı bir hamlede devirme imkânı doğarsa, bu fırsat elbet kaçırılmamalıdır.

Toprak devriminin gerçekleştirilip ilerletilmesinin ve devrimci iktidarın kurulup ülke çapında yaygınlaştırılmasının yolu olarak halk savaşı, ancak proletarya önderliğinde işçi-köylü ittifakına dayanan bir savaş olabilir.

Çağımızda emperyalizmin boyunduruğunu kırıp, yarı-sömürge, yarı-feodal ilişkileri tasfiye ederek toprak devrimini zafere ulaştıracak bir halk savaşı bu görevleri sonuna kadar ve tamamıyla başarmaya yetenekli tek sınıf olan proletaryanın önderliği olmadan hedefine varamaz. Proletarya ise önderliğini başka hiç bir örgütlenme ile değil, ama Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeğini kendi-

sine kılavuz edinmiş ve onu ülkemiz şartlarına yaratıcı bir şekilde uygulayan, her türlü sapma ve ihanet akımına karşı mücadele içinde çelikleşmiş, sınıfıyla sınıksız bağlı Marksist-Leninist kadrolara sahip Bolşevik Partisiyle gerçekleştirebilir. Henüz proletaryanın partisinin bulunmadığı ülkemizde devrim doğrultusunda ilk adımları atabilmek böyle bir partinin yaratılması uğruna dış dış bir mücadeleden geçmektedir.

Proletaryanın devrimci partisi devrimin zaferinin vazgeçilmez bir aracı, devrimin yarıda kalıp yozlaşmasının panzehiri ve kesintisiz sosyalizme yürüyebilmesinin garantisidir. Marksist-Leninist bir parti devrimci proletaryanın üç temel silahından birisi ve en önemlisidir.

Devrimci proletaryanın ikinci temel silahı birleşik cephedir. Her devrimin başarısı, doğru bir önderliğin yanı sıra, devrimlerin başarısı için tutarlı ya da tutarsız bir şekilde ileriye atılma potansiyeli taşıyan herkesi bir araya toparlayabilen, birleştirilebilecek bütün güçleri birleştirerek seferber edebilen bir cephenin oluşturulmasına bağlıdır. Devrimci proletarya devrimin her özel evresinde, bu evreyi belirleyen çelişkilerin özel önem ve sıralamasını dikkate alarak mutlaka, mümkün tüm güçleri birleştirip teşkilatlayarak aralarındaki ilişkileri doğru bir şekilde tespit etmek zorundadır.

Genel olarak emperyalizmin, komprador tekelci kapitalizmin ve feodalizmin sömürü ve baskısını yok etmeyi hedefleyen UDHD'de birleşik cephenin temelini işçi-köylü ittifakı oluşturur. Şehir küçük burjuvazisi de bu cephenin güvenilir bir üyesidir. Milli burjuvazi ise olanca tutarsızlığına rağmen UDHD mücadelesine belli dönemlerde ve belli oranlarda katılır. Emperyalizm ve feodalizmle bağlara sahip olması ve bu yüzden onlarla uzlaşmasının yanında, aynı zamanda emperyalistlerin ve hakim sınıfların baskısına maruz kalan milli burjuvazi, bu açıdan onlarla

belli bir mücadele potansiyeline de sahiptir. Proletarya emperyalizme, komprador tekeller kapitalizme ve feodalizme karşı mücadeleye girdiği dönemlerde milli burjuvazi ile de birleşik bir cephe kurar ve teslimiyete düşmeden bunu sürdürmeye çalışır. Ama yalpalayan milli burjuvazi yine belli dönemlerde birleşik cephenin dışına düşecek ve proletarya bu gibi zamanlarda milli burjuvazi ile ittifakı her ne pahasına olursa olsun sürdürmek gibi bir teslimiyete yönelmeyecektir. Bu açıdan birleşik cephe devrimin başından sonuna değişmez olarak kalmayacak, belirli dönemlerde bileşimi farklılaşacaktır. (Burada devrimin gelişmesinin oldukça özel şartlarında komprador burjuvazi ve toprak ağaları hiç bir şekilde devrimin hedefleri olmaktan çıkmamalarına rağmen, bu gerici güçlerden bazı kesimlerinin mücadeleye katılması ve bunlarla da birleşik bir cephenin kurulmasının gündeme gelebileceği söylenmelidir. Devrimin sivri ucu esas olarak belli emperyalist güçlere yöneldiğinde, başka emperyalist mihraklara bağlı gerici güçler birleşik cepheye katılabilirler.)

Devrimin her özel evresinde birleşebilecek, bütün güçlerle birleşmeyi reddetmek «sol» oportünist bir sapmayı ifade eder. Aksi, yani, objektif olarak devrimin gelişmesi doğrultusunda mücadele yeteneğinde olmayan güçlerle de birleşmeye yönelmek sınıf işbirliğine ve dolayısıyla sağ oportünist sapmaya tekabül eder. Diğer bir sağ anlayış da birleşik cepheyi çelişmesiz bir bütün olarak değerlendirip «hep dostluk» politikası güderek ideolojik-siyasi-örgütsel bağımsızlıktan vazgeçmektir ki bu da sınıf işbirlikçisi ve teslimiyetçi sapmanın bir başka ifadesidir.

Proletaryanın birleşik cephe siyasetinin temelini köylülükle sıkı dayanışma, şehir küçük burjuvazisine güvenme ve milli burjuvazi ile de belirli dönemlerde ittifak kurma siyaseti oluşturur.

Devrimci proletaryanın böyle bir siyasetle oluşturaca-

ği birleşik cephe en geniş yığınların devrim hedefleri doğrultusunda seferber edilebilmesini sağlayacak, dolayısıyla zaferi garantileyecek ikinci temel silahtır.

İktidarın «namlunun ucunda» olması ve ordusu olmayan halkın hiç bir şeyi olmadığı tesbitleri proletarya partisinin yönetiminde ve birleşik cepheye dayanan halk ordusunun devrimci proletaryanın üçüncü silahı olduğunu doğrular. Halkın silahlanması yoluyla oluşturulacak halk ordusu karşı-devrimci silahlı kuvvetlerin imhası, devrimci demokratik halk iktidarının kurulması ve kuruluşu pekiştirilerek ülke çapında gerçekleştirilmesinin aracı olacaktır. Esas olarak köylülerden oluşan halk ordusu üretime kopuk ve zorba bir ordu değil, ama toprak devrimini ilerleten ve kendi içinde demokratik bir ordudur. Böyle bir halk ordusu Ulusal Demokratik Halk Devriminin zafere ulaşmasında devrimci proletaryanın vazgeçemeyeceği üçüncü temel silahtır.

İhtilalin yolu, halk savaşının ışıklı yoludur. Parti, Birleşik Cephe ve Halk Ordusu devrimci proletaryanın üçüncü temel silahıdır.

• Halkın Kurtuluşu, Sayı : 84 (28 Kasım 1977)

85 (5 Aralık 1977)

86 (12 Aralık 1977)

87 (19 Aralık 1977)

TUSTAV

(41) İşçi - Köylü İttifakı syf. 17 Lenin (Sol Yayınları)

TÜSTAV

20 Lira